

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
I-III KWARTAŁ 2017 R.**

Warszawa, 23 października 2017 r.

Spis treści

Wstęp	3
Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów	5
Ludność	6
Rynek pracy	7
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	15
Ceny	19
Rolnictwo	29
Przemysł	34
Budownictwo	39
Budownictwo mieszkaniowe	43
Rynek wewnętrzny	46
Transport	49
Poczta i telekomunikacja	51
Usługi biznesowe	52
Bilans płatniczy	54
Handel zagraniczny	56
Giełdowy rynek papierów wartościowych	63
Ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen	67
Sytuacja gospodarcza na świecie i w wybranych krajach	69
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju	75
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne	77

Wstęp

W okresie styczeń–wrzesień br. w podstawowych obszarach gospodarki obserwowano tendencje wzrostowe. Produkcja sprzedana w przemyśle i budownictwie w trzecim kwartale wzrosła w skali roku w większym stopniu niż w drugim. Umocnił się także wzrost sprzedaży detalicznej oraz sprzedaży usług w transporcie.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie dziewięciu miesięcy br. było o 4,4% wyższe niż przed rokiem; w trzecim kwartale br. wzrosło w skali roku bardziej niż w drugim. Mniejszy niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku był napływ do bezrobocia rejestrowanego; zmniejszyła się również liczba osób wykreślonych z rejestru bezrobotnych. Stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się do 6,8% w końcu września br.

Wzrost w skali roku przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. był wyższy niż przed rokiem (w trzecim kwartale obserwowano umocnienie dynamiki). Siła nabywcza płac, przy wzroście cen konsumpcyjnych, rosła wolniej niż przed rokiem. Wzrost przeciętnych nominalnych emerytur i rent brutto w obu systemach był słabszy niż wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw. Siła nabywcza emerytur i rent z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych była zbliżona do notowanej przed rokiem, a rolników indywidualnych – obniżyła się.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w okresie styczeń–wrzesień br. były o 1,9% wyższe niż przed rokiem. We wrześniu br. wzrost cen w skali roku umocnił się i w trzecim kwartale br. był nieco szybszy niż w drugim. Notowano przyspieszenie tempa wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz – niewielkie – cen związanych z mieszkaniem. Wolniejszy niż w poprzednich kwartałach był wzrost cen w zakresie transportu. Ceny producentów w okresie trzech kwartałów br. kształtowały się powyżej poziomu sprzed roku, kiedy notowano ich spadek; w trzecim kwartale br. skala ich wzrostu była podobna jak w drugim.

Produkcja sprzedana przemysłu w okresie trzech kwartałów br. zwiększyła się w skali roku o 5,9%. Wzrost notowano w przetwórstwie przemysłowym, wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji, przy spadku w górnictwie i wydobywaniu. Wśród głównych grupowań przemysłowych wzrosła sprzedaż wszystkich rodzajów dóbr, w tym najbardziej dóbr inwestycyjnych i zaopatrzeniowych. Wydajność pracy w przemyśle w okresie trzech kwartałów br. zwiększyła się w skali roku o 2,7%, przy wzroście zatrudnienia o 3,1%. We wrześniu br. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu był nieco słabszy niż przed miesiącem i wyniósł 4,3% w skali roku (po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym – 6,9%). Produkcja budowlano-montażowa w okresie styczeń–wrzesień br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 13,0%.

Wzrost obserwowano we wszystkich działach budownictwa, w tym wyższy niż przeciętnie – w podmiotach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej. We wrześniu br. produkcja budowlano-montażowa była o 15,5% wyższa niż przed rokiem (po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym – o 17,9%). Sprzedaż detaliczna w okresie trzech kwartałów br. zwiększyła się w skali roku o 7,2%, a we wrześniu br. wzrosła odpowiednio o 7,5%.

Według badań koniunktury gospodarczej przeprowadzonych w październiku br., nastroje przedsiębiorców w przetwórstwie przemysłowym są nieco mniej korzystne niż w poprzednich miesiącach. Pozytywne, ale ostrożniejsze niż przed miesiącem, są prognozy w większości badanych obszarów. Nieco lepsze niż w poprzednich okresach są wskazania dotyczące bieżącego portfela zamówień oraz produkcji. Nieznacznie negatywne są diagnozy bieżącej sytuacji finansowej. Podmioty budowlane oceniają koniunkturę nieznacznie pozytywnie, ostrożniej niż w poprzednich sześciu miesiącach. Mniej pozytywne niż we wrześniu br. są oceny dotyczące bieżącego portfela zamówień i produkcji budowlano-montażowej; bardziej negatywne są diagnozy sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Prognozy w tych obszarach są pesymistyczne wobec optymistycznych przed miesiącem. Nieco bardziej pesymistyczne są wskazania dotyczące przyszłego portfela zamówień na rynku zagranicznym. W handlu detalicznym przedsiębiorcy oceniają koniunkturę nieco mniej pozytywnie niż we wrześniu br. Utrzymują się korzystne przewidywania popytu na towary oraz bieżące i przyszłe oceny dotyczące sprzedaży i sytuacji finansowej.

Październikowe badania koniunktury konsumenckiej wskazują na pogorszenie optymistycznych nastrojów bieżących, w tym najbardziej – w zakresie obecnego dokonywania ważnych zakupów. Poprawiły się natomiast opinie konsumentów dotyczące przyszłych tendencji, m.in. bardziej pozytywne są wskazania w zakresie przyszłej sytuacji ekonomicznej kraju, a mniej negatywne – oceny możliwości przyszłego oszczędzania pieniędzy.

Na rynku rolnym w okresie dziewięciu miesięcy br., przy wyższej niż przed rokiem podaży, ceny skupu większości podstawowych produktów rolnych kształtowały się powyżej poziomu sprzed roku. Niższe były jedynie ceny skupu ziemniaków i żywca drobiowego. Relacje cen na rynku trzody i zbóż nadal nie zapewniały opłacalności tuczu trzody chlewnej.

W okresie styczeń–sierpień br. wzrost obrotów towarowych handlu zagranicznego w skali roku był szybszy niż odpowiednio przed rokiem; import rósł szybciej niż eksport. Zwiększyły się obroty handlowe ze wszystkimi grupami krajów, najbardziej z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Wymiana zamknęła się znacznie niższym niż przed rokiem dodatnim saldem. W okresie styczeń–lipiec br. wskaźnik terms of trade kształtował się niekorzystnie.

Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów

Wyszczególnienie a – analogiczny okres poprzedniego roku=100	2016				2017			
	kwartały							
	I	II	III	IV	I	II	III	I-III
Ludność ¹ (w końcu okresu) w tys.	38427	38427	38439	38433	38416	38422	38436 ²	x
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ³ w tys.	5717	5750	5767	5807	5968	5989	6035	5997
a	102,6	103,2	103,2	102,3	104,4	104,2	104,6	104,4
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	8900	8910	8909	8917	8914	8908	8900	8887
a	100,4	100,4	100,3	100,3	100,1	100,0	99,9	99,8
Liczba bezrobotnych (w końcu okresu) w tys.	1600,5	1392,5	1324,1	1335,2	1324,2	1151,6	1117,1	x
a	86,0	85,8	86,0	85,4	82,7	82,7	84,4	x
Stopa bezrobocia w % (w końcu okresu)	9,9	8,7	8,3	8,2	8,0	7,0	6,8	x
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych	99,1	99,1	99,2	100,2	102,0	101,8	101,9	101,9
a	99,1	99,1	99,2	100,2	102,0	101,8	101,9	101,9
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu	98,5	99,2	99,9	101,9	104,4	102,8	102,8	103,3
a	98,5	99,2	99,9	101,9	104,4	102,8	102,8	103,3
Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ³ w zł	4201,91	4246,21	4254,20	4404,17	4390,54	4477,18	4510,86	4459,74
a	104,7	105,5	105,0	102,6	102,5	103,5	104,1	103,4
Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ³	104,7	105,5	105,0	102,6	102,5	103,5	104,1	103,4
Przeciętna realna emerytura i renta brutto:								
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	103,2	102,3	102,2	101,3	99,8	100,2	100,0	100,2
a	103,2	102,3	102,2	101,3	99,8	100,2	100,0	100,2
rolników indywidualnych	102,2	99,9	100,8	100,0	98,7	99,5	99,3	99,1
a	102,2	99,9	100,8	100,0	98,7	99,5	99,3	99,1
Mieszkania oddane do użytkowania od początku roku w tys.	37,4	73,7	112,0	163,3	40,6	78,4	123,9	x
a	37,4	73,7	112,0	163,3	40,6	78,4	123,9	x
Produkcja sprzedana przemysłu ³ (ceny stałe)	103,0	105,7	102,5	101,5	107,3	104,2	106,3	105,9
a	103,0	105,7	102,5	101,5	107,3	104,2	106,3	105,9
Produkcja budowlano-montażowa ³ od początku roku (ceny stałe)	86,7	88,1	85,1	85,9	103,9	107,6	113,0	x
a	86,7	88,1	85,1	85,9	103,9	107,6	113,0	x
Sprzedaż detaliczna ³ (ceny stałe)	104,4	105,7	105,9	106,5	107,1	106,7	107,9	107,2
a	104,4	105,7	105,9	106,5	107,1	106,7	107,9	107,2
Sprzedaż usług w transporcie ³ (ceny stałe)	102,5	107,1	105,1	109,9	113,9	110,3	111,1	111,4
a	102,5	107,1	105,1	109,9	113,9	110,3	111,1	111,4
Sprzedaż wyrobów i usług pocztowych i telekomunikacyjnych ³ (ceny stałe)	105,5	101,9	105,9	105,2	101,2	107,0	103,6	103,3
a	105,5	101,9	105,9	105,2	101,2	107,0	103,6	103,3
Rentowność obrotu brutto ⁴ w % (od początku roku)	5,1	5,7	5,4	5,0	5,4	5,7	.	x
a	5,1	5,7	5,4	5,0	5,4	5,7	.	x
Rentowność obrotu netto ⁴ w % (od początku roku)	4,2	4,9	4,7	4,2	4,4	4,9	.	x
a	4,2	4,9	4,7	4,2	4,4	4,9	.	x
Handel zagraniczny ² (od początku roku) w mln zł:								
eksport	194029,7	397362,0	592372,2	803477,8	218263,6	430508,8	562515,7 ⁵	x
import	188954,2	384530,4	579321,8	786470,1	215547,1	426368,7	558742,4 ⁵	x
saldo	5075,5	12831,6	13050,4	17007,7	2716,5	4140,1	3773,3 ⁵	x
Budżet państwa (od początku roku) w mln zł:								
dochody	76818,0	151610,8	238606,5	314683,6	85246,5	176701,7	.	x
wydatki	86405,2	170294,6	259221,9	360843,1	87530,8	170841,4	.	x
wynik	-9587,2	-18683,8	-20615,4	-46159,5	-2284,3	5860,4	.	x
PKB (ceny stałe)	102,9	103,0	102,4	102,5	104,0	103,9	.	x
a	102,9	103,0	102,4	102,5	104,0	103,9	.	x
spożycie w sektorze gospodarstw domowych	103,4	103,4	104,1	104,5	104,7	104,9	.	x
a	103,4	103,4	104,1	104,5	104,7	104,9	.	x
nakłady brutto na środki trwałe	90,2	95,5	93,3	90,2	99,6	100,8	.	x
a	90,2	95,5	93,3	90,2	99,6	100,8	.	x

1 Dane opracowano na podstawie wyników NSP 2011.

2 W 2017 r. – dane wstępne.

3 W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

4 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 49 osób.

5 Dane za okres styczeń–sierpień.

Ludność

Według wstępnych danych w końcu września br. liczba ludności Polski wyniosła ok. 38436 tys. osób, tj. o ponad 2 tys. mniej w stosunku do stanu sprzed roku oraz o ponad 3 tys. więcej w porównaniu z końcem ub. roku. Tempo przyrostu rzeczywistego w okresie trzech kwartałów br., podobnie jak przed rokiem, wyniosło ok. 0,01%. W okresie dziewięciu miesięcy br. odnotowano wzrost zarówno liczby urodzeń, jak i zgonów w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. Szacuje się, że dodatnie saldo migracji zagranicznych na pobyt stały pozostało bez zmian.

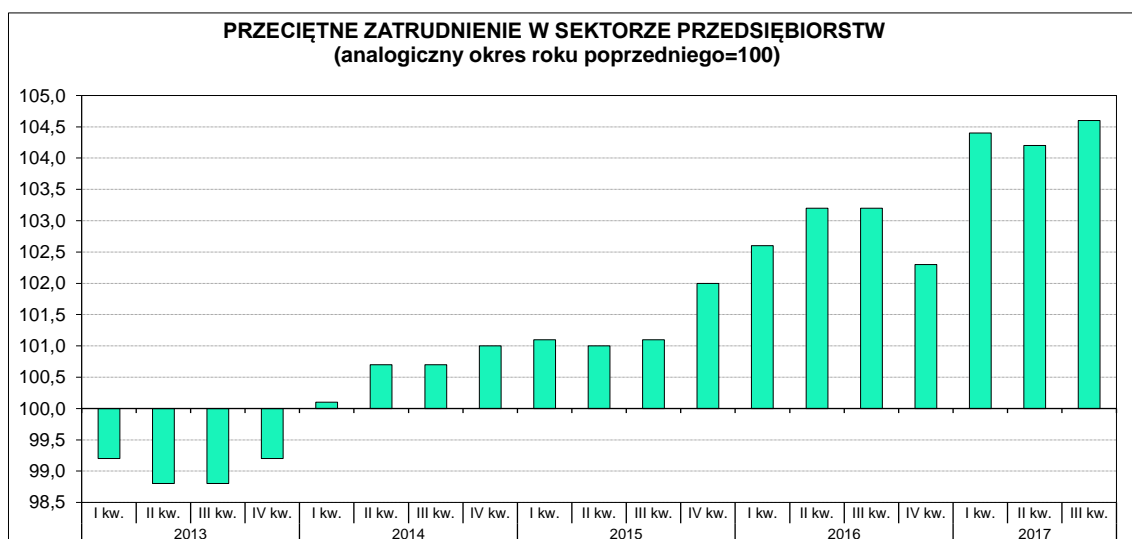
W okresie styczeń–wrzesień br. zarejestrowano ok. 306 tys. **urodzeń żywych**, tj. o prawie 19 tys. więcej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń wzrósł o 0,6 pkt i wyniósł 10,6‰. **Zmarło** ok. 303 tys. osób, tj. o ponad 15 tys. więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Współczynnik zgonów wzrósł o 0,5 pkt i wyniósł 10,5‰. Odnotowano dodatni **przyrost naturalny** (różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ogółem), który wyniósł ponad 3 tys. Szacuje się, że przeciętnie – na każde 10 tys. ludności – przybyła 1 osoba.

W okresie trzech kwartałów br. nieznacznie zwiększyła się w skali roku liczba **zgonów niemowląt** – zmarło ok. 1,2 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia (o ok. 100 więcej niż przed rokiem). Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 4,0‰, tj. o 0,1 pkt więcej niż przed rokiem.

Ze wstępnego szacunku wynika, że w okresie styczeń–wrzesień br. zawarto ok. 157 tys. **małżeństw** (o ponad 1,5 tys. mniej niż przed rokiem, z czego ok. 70% stanowiły małżeństwa wyznaniowe). Współczynnik małżeństw obniżył się o 0,1 pkt do 5,4‰. Wzrosła liczba **rozwodów** (o ok. 2 tys.) do ok. 49 tys.; współczynnik rozwodów wyniósł 1,7‰. Orzeczono ok. 1,3 tys. separacji, tj. nieznacznie więcej niż przed rokiem.

Rynek pracy

W okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło w skali roku w większym stopniu niż w poprzednich latach. W III kwartale br. tempo wzrostu było nieco szybsze niż w dwóch wcześniejszych okresach 2017 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się do 6,8% w końcu września br. Napływ do bezrobocia rejestrowanego w okresie trzech kwartałów br. był znacznie mniejszy niż w analogicznym okresie ub. roku, jednocześnie zmniejszyła się liczba osób wykreślonych z rejestru bezrobotnych.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w okresie styczeń–wrzesień br. ukształtowało się na poziomie 5997,4 tys. osób i było o 4,4% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,0% w analogicznym okresie ub. roku). Najbardziej zwiększyło się zatrudnienie w zakwaterowaniu i gastronomii (o 9,8%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 9,0%) oraz informacji i komunikacji (o 8,2%). Wzrost zatrudnienia (w granicach 7,3% – 2,6%) notowano również w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, transporcie i gospodarce magazynowej, handlu; naprawie pojazdów samochodowych, obsłudze rynku nieruchomości, przetwórstwie przemysłowym oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji. Nieco wyższe niż przed rokiem było zatrudnienie w budownictwie (o 0,4%), po spadku w analogicznym okresie ub. roku. Mniejsze niż przed rokiem było zatrudnienie w górnictwie i wydobywaniu (o 5,0%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,6%).

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Przeciętne zatrudnienie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2017		2016		2017	
	IX		I-IX		I-IX	
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Sektor przedsiębiorstw	6030,8	104,5	103,2	103,0	104,4	5997,4
w tym:						
Przemysł	2657,6	103,1	102,7	102,4	103,1	2644,5
górnictwo i wydobywanie	128,5	96,4	93,7	92,3	95,0	129,6
przetwórstwo przemysłowe	2290,1	103,8	103,7	103,5	103,8	2275,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	115,7	98,7	97,0	95,9	98,4	116,3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	123,3	102,6	102,3	102,3	102,6	123,0
Budownictwo	385,2	102,0	98,5	99,4	100,4	382,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1241,4	104,6	102,9	102,7	104,7	1235,5
Transport i gospodarka magazynowa	545,5	106,2	103,7	103,1	106,8	544,1
Zakwaterowanie i gastronomia	115,8	109,0	103,8	103,5	109,8	116,6
Informacja i komunikacja	219,3	108,1	107,5	107,3	108,2	217,6
Obsługa rynku nieruchomości	96,2	103,8	99,2	99,0	104,4	96,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	206,0	107,4	105,5	103,6	107,3	203,5
Administrowanie i działalność wspierająca	418,3	109,7	109,5	111,3	109,0	411,0

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

Spośród działów o największym udziale w zatrudnieniu największy wzrost przeciętnego zatrudnienia w stosunku do okresu styczeń-wrzesień ub. roku obserwowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się transportem lądowym i rurociągowym (o 8,5%), produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 8,3%), handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawą (o 8,1%), produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 6,3%), produkcją mebli (o 5,4%), handlem hurtowym (o 5,2%), a także produkcją wyrobów z metali oraz magazynowaniem i działalnością usługową wspomagającą transport (po 5,0%). Spadek przeciętnego zatrudnienia notowano w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 7,8%), produkcji odzieży (o 1,5%) oraz budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 0,5%).

Dynamika przeciętnego zatrudnienia w kolejnych kwartałach kształtowała się następująco:

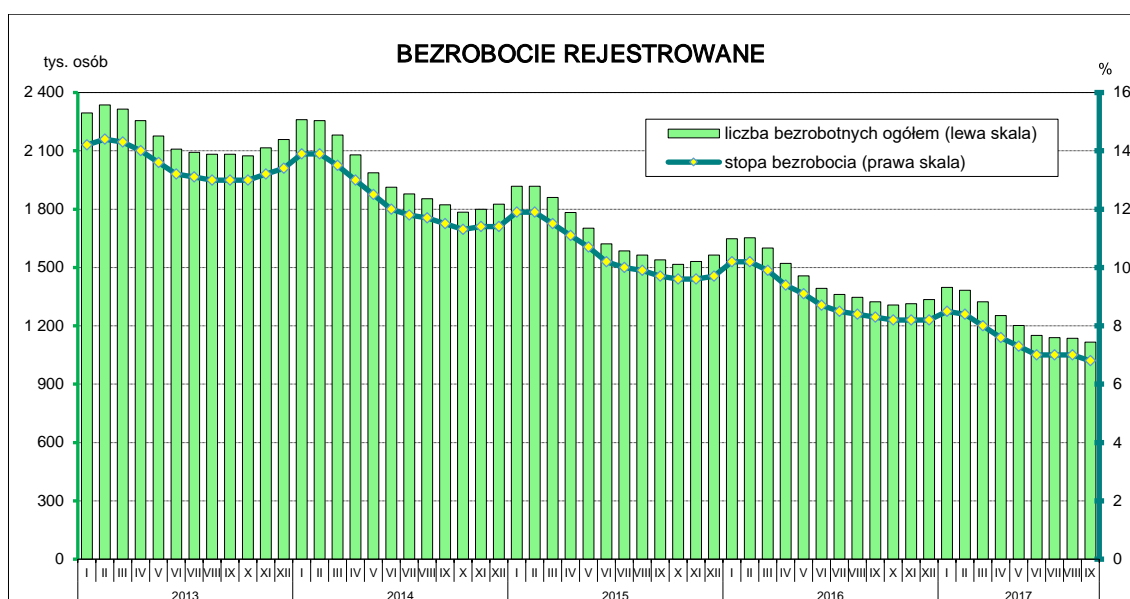
Wyszczególnienie	2016				2017		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100						
Sektor przedsiębiorstw	102,6	103,2	103,2	102,3	104,4	104,2	104,6
w tym:							
Przemysł	101,9	102,4	102,9	101,7	103,2	103,0	103,0
górnictwo i wydobywanie	92,0	92,1	92,8	94,1	94,0	95,0	96,0
przetwórstwo przemysłowe	103,0	103,5	104,0	102,5	104,1	103,7	103,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	95,3	95,7	96,8	96,7	98,2	98,5	98,6
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	102,1	102,4	102,5	101,2	102,7	102,1	103,0
Budownictwo	99,7	100,3	98,3	99,0	99,9	99,5	101,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	102,3	102,8	102,8	104,2	104,8	104,4	104,7
Transport i gospodarka magazynowa	102,5	103,1	103,8	103,2	106,9	107,1	106,2
Zakwaterowanie i gastronomia	102,5	103,0	105,1	102,3	109,2	108,9	111,4
Informacja i komunikacja	109,9	111,1	101,0	97,9	106,4	105,2	113,5
Obsługa rynku nieruchomości	99,3	98,5	99,3	99,2	104,1	104,2	105,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	102,4	103,1	105,1	99,3	106,5	106,7	108,8
Administrowanie i działalność wspierająca	110,3	111,2	112,5	107,4	109,3	109,5	108,1

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

We wrześniu br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 6030,8 tys. osób i było o 4,5% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (po wzroście o 4,6% w sierpniu br.).

Liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy w końcu września br. ukształtowała się na poziomie 1117,1 tys., tj. obniżyła się w skali miesiąca (o 1,7%, tj. o 19,0 tys.) i roku (o 15,6%, tj. o 207,0 tys.). **Stopa bezrobocia** rejestrowanego wyniosła 6,8%, tj. była niższa niż przed miesiącem i przed rokiem (odpowiednio o 0,2 p.proc. i o 1,5 p.proc.).

Stopa bezrobocia w województwach w końcu września br. kształtowała się w granicach od 4,0% w wielkopolskim do 11,8% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z poprzednim miesiącem obniżyła się we wszystkich województwach, z wyjątkiem pomorskiego, w którym utrzymała się na niezmiennym poziomie. W porównaniu z wrześniem ub. roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich województwach, w największym stopniu w warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim (po 1,9 p.proc.), a w najmniejszym – w wielkopolskim (o 1,1 p.proc.).

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016				2017		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu):							
w tys. osób	1600,5	1392,5	1324,1	1335,2	1324,2	1151,6	1117,1
analogiczny okres roku poprzedniego=100	86,0	85,8	86,0	85,4	82,7	82,7	84,4
Bezrobotni nowo zarejestrowani:							
w tys. osób	600,0	482,7	530,5	556,6	520,5	414,3	491,2
analogiczny okres roku poprzedniego=100	96,1	96,5	89,0	85,8	86,7	85,8	92,6
Bezrobotni wyrejestrowani:							
w tys. osób	562,9	690,7	598,8	545,6	531,5	586,9	525,7
analogiczny okres roku poprzedniego=100	95,6	93,5	88,2	87,4	94,4	85,0	87,8
Płynność bezrobocia (napływ - odpływ)	37,1	-208,0	-68,3	11,0	-11,0	-172,6	-34,5
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %	9,9	8,7	8,3	8,2	8,0	7,0	6,8

W końcu września br. w **strukturze bezrobotnych zarejestrowanych** udział kobiet był większy niż przed rokiem o 1,8 p.proc. i wyniósł 56,1%. Obniżył się natomiast m.in. odsetek osób bezrobotnych dotychczas pracujących (o 1,0 p.proc. do 14,5%), osób bez prawa do zasiłku (o 0,7 p.proc. do 86,1%) oraz absolwentów (o 0,2 p.proc. do 3,8%). Osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych w końcu września br. było 346,1 tys., co stanowiło, podobnie jak przed rokiem, 31,0% ogółu bezrobotnych.

Spśród osób bezrobotnych znajdujących się w **szczególnej sytuacji na rynku pracy**, w stosunku do poprzedniego roku zmniejszył się udział następujących kategorii w liczbie zarejestrowanych ogółem:

- osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia (o 1,2 p.proc. do 26,9%, w tym udział osób w wieku poniżej 25 roku życia obniżył się o 1,0 p.proc. i wyniósł 13,4%),
- osób długotrwale bezrobotnych² (o 1,0 p.proc. do 55,5%).

Zwiększył się natomiast udział osób bezrobotnych:

- posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 2,1 p.proc. do 19,3%),
- w wieku powyżej 50 roku życia (o 0,8 p.proc. do 28,4%),
- korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,2 p.proc. do 2,1%),
- niepełnosprawnych (o 0,1 p.proc. do 6,3%).

Osób bezrobotnych posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia w końcu września br. było 2,2 tys., co stanowiło, podobnie jak przed rokiem, 0,2% ogółu bezrobotnych.

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

W okresie trzech kwartałów br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 1426,0 tys. osób, tj. była o 11,6% niższa niż w analogicznym okresie ub. roku. Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem nieco zmniejszył się w porównaniu z notowanym w analogicznym okresie ub. roku (o 0,2 p.proc. do 81,7%). Obniżył się również odsetek osób długotrwale bezrobotnych, osób dotychczas niepracujących, absolwentów, osób bez kwalifikacji zawodowych oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Udział osób zamieszkałych na wsi wyniósł 42,7%, tj. ukształtował się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem.

Liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2016		I-IX 2017		I-IX 2016	
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w tys.	w % bezrobotnych nowo zarejestrowanych		
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem	1613,2	93,8	88,4	1426,0	x	x
Z liczby ogółem – bezrobotni:						
zarejestrowani po raz kolejny	1320,6	94,6	88,2	1164,8	81,7	81,9
dotychczas niepracujący	249,7	83,4	82,5	206,0	14,4	15,5
w tym absolwenci ^a	167,4	93,0	84,8	142,0	10,0	10,4
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	69,1	79,4	81,7	56,4	4,0	4,3
zamieszkali na wsi	688,7	94,8	88,4	608,7	42,7	42,7
bez kwalifikacji zawodowych	472,4	92,0	87,6	414,1	29,0	29,3
długotrwale bezrobotni ^b	537,7	84,5	80,3	431,8	30,3	33,3

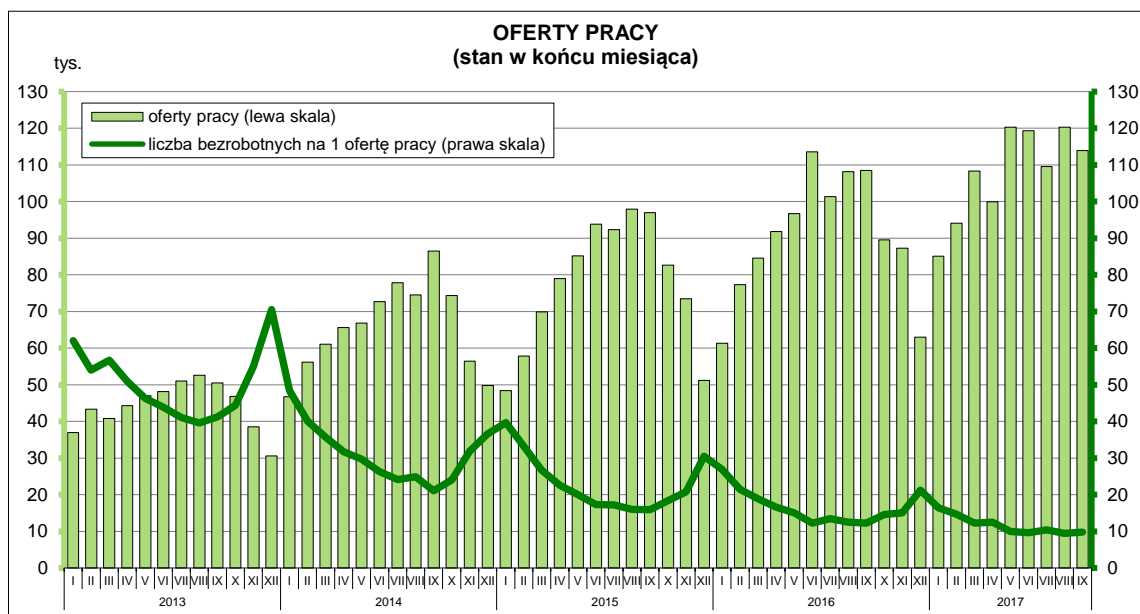
^a Zaliczono osoby, dla których okres od momentu zakończenia nauki do momentu rejestracji nie przekroczył 12 m-cy.
^b Zaliczono osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 m-cy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Z ewidencji bezrobotnych w okresie styczeń–wrzesień br. **skreślono** 1644,2 tys. osób, tj. o 11,2% mniej niż przed rokiem. Główną przyczynę wyrejestrowania z ewidencji nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 794,7 tys. osób (wobec 915,2 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zmniejszył się wobec obserwowanego przed rokiem o 1,1 p.proc. do 48,3%. Mniej osób niż w analogicznym okresie ub. roku podjęło pracę niesubsydiowaną i subsydiowaną. Spośród osób wykreślonych z ewidencji zmniejszył się odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy oraz osób, które nabyły prawa do świadczenia przedemerytalnego. Zwiększył się natomiast odsetek osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem stażu lub szkolenia u pracodawców, osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego oraz osób, które nabyły prawa emerytalne lub rentowe.

Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy według przyczyn kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2016		I-IX 2017		I-IX 2016	
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w tys.	w % bezrobotnych wyrejestrowanych ogółem	x	x
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem	1852,4	92,3	88,8	1644,2	x	x
Z liczby ogółem – bezrobotni, którzy:						
podjęli pracę	915,2	96,6	86,8	794,7	48,3	49,4
niesubsydiowaną	732,7	89,7	84,9	622,3	37,8	39,6
subsydiowaną	182,5	139,7	94,5	172,5	10,5	9,9
rozpoczęli szkolenie lub staż	194,2	97,8	90,6	175,9	10,7	10,5
nie potwierdzili gotowości do podjęcia pracy....	364,6	78,7	86,1	313,8	19,1	19,7
dobrowolnie zrezygnowali ze statusu bezrobotnego	131,1	101,9	92,1	120,7	7,3	7,1
nabyli prawa emerytalne lub rentowe	14,5	75,7	111,0	16,1	1,0	0,8
nabyli uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego	24,4	90,3	73,7	18,0	1,1	1,3

W okresie dziewięciu miesięcy br. do urzędów pracy zgłoszono 1314,5 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. o 11,7% więcej niż przed rokiem. Oferty z sektora publicznego stanowiły 10,7% ogółu ofert (wobec 12,3% przed rokiem). W końcu września br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 25,2% ogółu ofert (wobec 24,9% przed miesiącem i 25,9% przed rokiem). Spośród wszystkich ofert 4,1% dotyczyło stażu, 4,2% było adresowanych do osób niepełnosprawnych, a 0,2% – do absolwentów.

W okresie styczeń–wrzesień br. w ramach zwolnień grupowych pracodawcy zadeklarowali zwolnienie większej niż przed rokiem liczby pracowników – 543 zakłady **zadeklarowały zwolnienie** 19,3 tys. pracowników, w tym 3,9 tys. osób z sektora

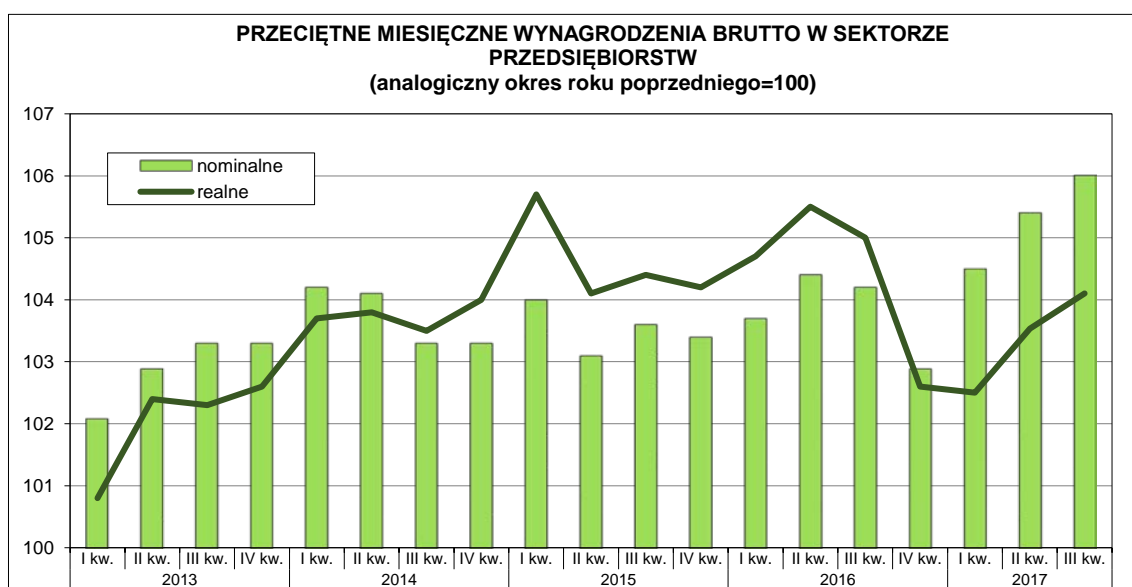
³ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

publicznego (przed rokiem odpowiednio 666 zakładów, 24,0 tys. pracowników, w tym 1,1 tys. z sektora publicznego).

W okresie trzech kwartałów br. zarejestrowano 1,5 tys. **strajków**, w których uczestniczyło 29,4 tys. pracowników, tj. 37,7% zatrudnionych w jednostkach, w których wystąpiły strajki (w analogicznym okresie ub. roku odpowiednio 4 strajki, 0,7 tys. strajkujących pracowników, tj. 20,8% zatrudnionych). Zaobserwowany wzrost wynika z dużej liczby strajków w sekcji edukacja. Straty czasu pracy z tytułu uczestnictwa w strajkach wyniosły 171,4 roboczogodzin, tj. blisko 6 godzin nieprzepracowanych na 1 strajkującego (w analogicznym okresie ub. roku odpowiednio 80,8 roboczogodzin, tj. 121,2 godziny).

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W okresie styczeń–wrzesień br. przeciętne miesięczne nominalne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosły w większym stopniu niż przed rokiem. W kolejnych kwartałach br. dynamika płac stopniowo umacniała się. Przy wzroście cen konsumpcyjnych, realne wynagrodzenia brutto wzrosły w mniejszym stopniu niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost w skali roku nominalnych emerytur i rent brutto w obu systemach był nieco wyższy niż przed rokiem, ale wolniejszy niż wynagrodzeń. Siła nabywcza świadczeń emerytalno-rentowych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych była nieco wyższa od obserwowanej przed rokiem, a rolników indywidualnych – obniżyła się.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw⁴ w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosło 4459,74 zł i było o 5,3% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 4,1% w analogicznym okresie ub. roku). Przeciętne płace wzrosły we wszystkich sekcjach, najbardziej w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 6,9%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 6,7%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 6,2%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 6,0%). W najmniejszym stopniu wzrosły przeciętne płace w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 2,0%). Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu wyższe niż w okresie trzech kwartałów ub. roku były wynagrodzenia m.in. w handlu detalicznym (o 8,2%), budowie

⁴ W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 7,4%), produkcji artykułów spożywczych (o 7,2%) oraz produkcji odzieży (o 7,0%).

We wrześniu br. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 4473,06 zł i było o 6,0% wyższe niż w analogicznym miesiącu ub. roku (przed miesiącem notowano wzrost o 6,6%, a przed rokiem o 3,9%). Wzrost płac obserwowano we wszystkich sekcjach, w tym najwyższy w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 7,9%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,4%), przetwórstwie przemysłowym (o 6,5%) oraz budownictwie (o 6,4%). W najmniejszym stopniu wzrosły przeciętne płace w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 2,4%). Wzrost obserwowano we wszystkich działach m.in. w handlu detalicznym (o 8,9%), produkcji odzieży (o 8,7%), magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 8,2%), produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 7,9%) oraz produkcji artykułów spożywczych (o 7,8%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2017		2016		2017	
	IX		I-IX			
	w zł	analogiczny okres roku poprzedniego=100			w zł	
Sektor przedsiębiorstw	4473,06	106,0	103,9	104,1	105,3	4459,74
w tym:						
Przemysł	4486,46	105,7	103,5	103,6	105,1	4488,50
górnictwo i wydobywanie	6095,45	103,2	97,1	100,2	103,5	6533,35
przetwórstwo przemysłowe	4302,03	106,5	104,8	104,5	106,0	4267,87
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	6636,45	103,6	101,7	105,1	102,8	6862,20
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	4217,43	103,1	103,1	103,5	103,3	4172,04
Budownictwo	4540,40	106,4	105,1	104,5	105,7	4438,16
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	4169,04	107,9	105,9	105,6	106,9	4177,05
Transport i gospodarka magazynowa	4130,53	106,3	101,5	103,3	104,4	4037,78
Zakwaterowanie i gastronomia	3315,57	107,4	107,1	106,8	106,2	3263,07
Informacja i komunikacja	7685,15	104,3	103,9	103,7	104,6	7863,43
Obsługa rynku nieruchomości	4781,28	105,8	105,0	104,4	105,9	4723,77
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	6606,18	102,4	105,2	105,2	102,0	6492,42
Administrowanie i działalność wspierająca	3140,31	105,4	104,5	103,5	106,7	3175,07

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 10,0% (wobec wzrostu o 7,2% przed rokiem).

Dynamika przeciętnych miesięcznych nominalnych wynagrodzeń brutto w kolejnych kwartałach kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2016				2017		
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100						
Sektor przedsiębiorstw	103,7	104,4	104,2	102,9	104,5	105,4	106,0
w tym:							
Przemysł	103,0	103,2	104,6	102,1	104,1	105,9	105,2
górnictwo i wydobywanie	96,7	93,8	110,8	91,2	104,4	108,9	97,7
przetwórstwo przemysłowe	104,1	104,6	104,8	104,2	105,2	106,1	106,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ..	105,6	105,6	104,3	102,7	99,0	106,7	102,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	103,3	103,9	103,3	103,4	102,7	103,8	103,4
Budownictwo	103,7	106,3	103,6	103,8	105,6	104,0	107,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	104,4	106,2	106,1	104,6	106,7	106,8	107,2
Transport i gospodarka magazynowa	103,1	103,4	103,5	103,3	103,7	104,4	105,1
Zakwaterowanie i gastronomia	106,0	106,6	107,5	108,4	104,8	106,6	107,0
Informacja i komunikacja	104,2	104,2	102,5	108,3	103,6	103,6	106,9
Obsługa rynku nieruchomości	105,5	103,8	103,9	104,7	105,2	107,5	105,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	105,9	105,6	104,1	100,2	100,7	102,8	102,5
Administrowanie i działalność wspierająca	103,6	104,8	102,3	101,3	104,6	107,3	108,1

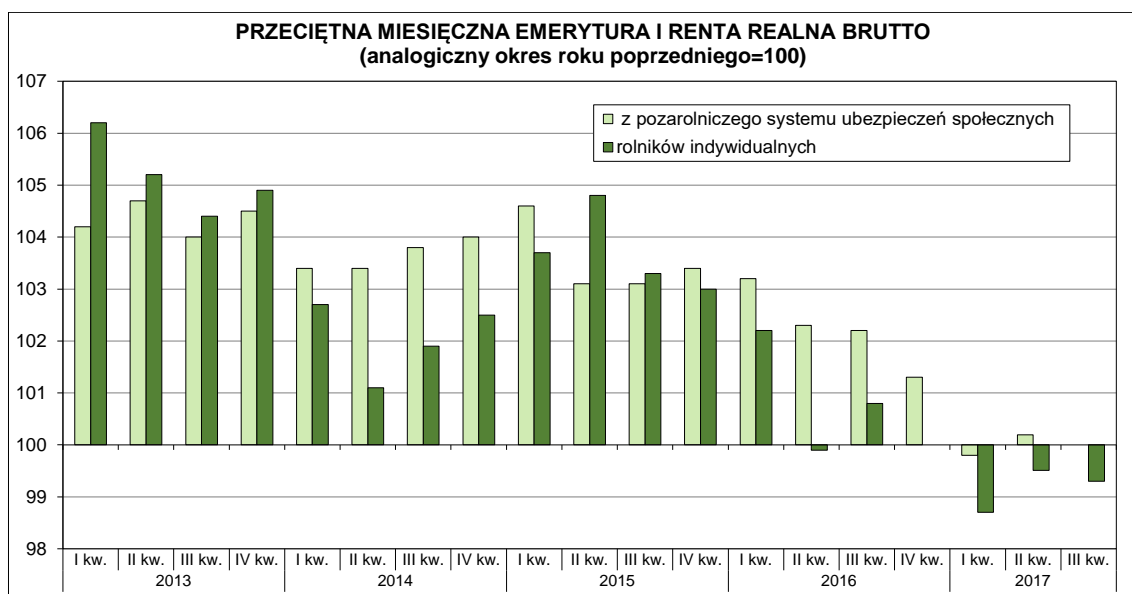
^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W okresie dziewięciu miesięcy br. **siła nabywca przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** wzrosła w skali roku o 3,4% (wobec wzrostu o 5,0% w analogicznym okresie ub. roku). We wrześniu br. płaca realna brutto była o 3,9% wyższa niż przed rokiem (po wzroście w sierpniu br. o 4,8% i we wrześniu ub. roku o 4,4%).

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016		2017				
	VII-IX	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX
Przeciętna liczba emerytów i rencistów:							
w tys. osób	8908,5	8906,2	8913,5	8907,9	8900,2	8887,2	8898,8
analogiczny okres roku poprzedniego=100	100,3	100,3	100,1	100,0	99,9	99,8	99,9
Pobierający emerytury i renty:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób	7716,5	7710,0	7730,3	7730,9	7729,3	7710,2	7730,9
rolników indywidualnych w tys. osób	1192,0	1196,2	1183,2	1177,0	1170,9	1177,0	1167,9
Przeciętna emerytura i renta:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych:							
w zł	2090,18	2082,99	2109,47	2129,56	2138,74	2131,44	2143,85
analogiczny okres roku poprzedniego=100	101,5	102,0	101,7	102,2	102,3	102,3	102,4
rolników indywidualnych:							
w zł	1183,55	1183,09	1188,16	1202,26	1202,35	1197,60	1197,19
analogiczny okres roku poprzedniego=100	100,1	100,3	100,6	101,5	101,6	101,2	101,7

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 2131,44 zł i była o 2,3% wyższa niż przed rokiem. We wrześniu br. ukształtowała się ona na poziomie 2143,85 zł, tj. zwiększyła się w skali roku o 2,4%. Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto w systemie pracowniczym w okresie trzech kwartałów br. była o 0,2% wyższa niż przed rokiem, natomiast we wrześniu br. zmniejszyła się w skali roku o 0,3%.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w okresie dziewięciu miesięcy br. ukształtowała się na poziomie 1197,60 zł i wzrosła w skali roku o 1,2%. We wrześniu br. wyniosła 1197,19 zł, tj. o 1,7% więcej niż przed rokiem. Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych była niższa niż przed rokiem: w okresie styczeń–wrzesień br. o 0,9%, natomiast we wrześniu br. – o 1,0%.

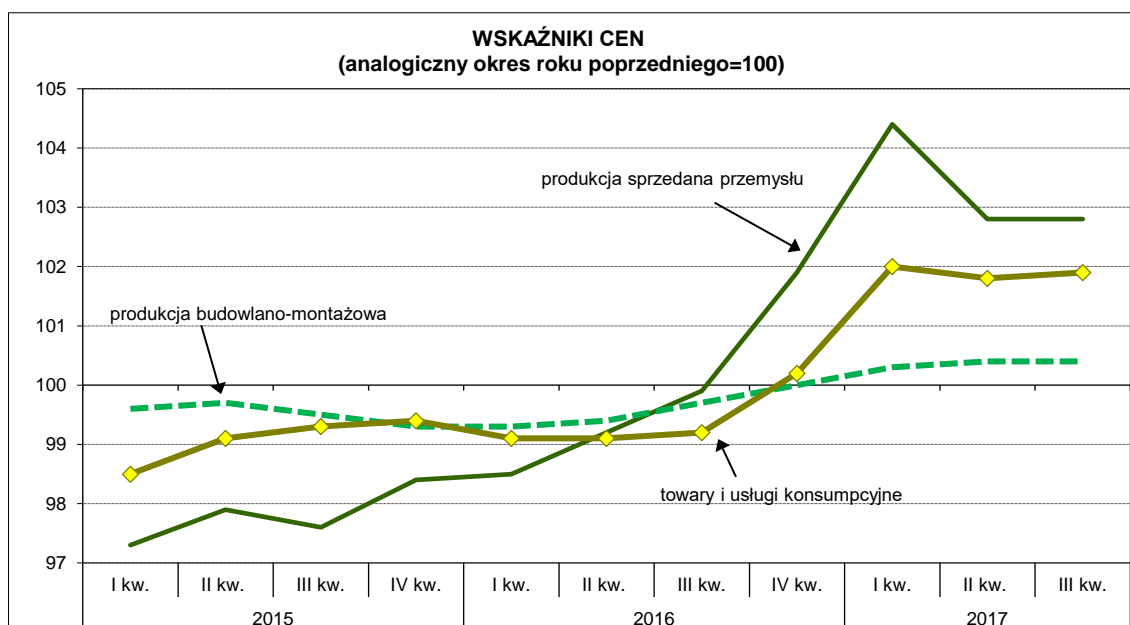
Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w okresie trzech kwartałów br. 1211,8 mln zł, tj. o 13,4% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono bezrobotnym 121,6 mln zł, tj. o 1,5% mniej niż w sierpniu br. oraz o 10,9% mniej niż przed rokiem.

Wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 1628,9 mln zł, tj. zmniejszyła się o 4,6% w skali roku. We wrześniu br. wypłacono ogółem świadczenia na kwotę 176,4 mln zł, tj. o 5,7% mniejszą niż przed rokiem i o 0,9% niższą niż przed miesiącem.

W okresie trzech kwartałów br. średnia liczba osób pobierających **wypłaty z Funduszu Emerytur Pomostowych** wyniosła 21,4 tys. (wobec 17,0 tys. przed rokiem). Łączna kwota wypłat wyniosła 486,1 mln zł i była o 29,7% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. suma wypłaconych świadczeń ukształtowała się na poziomie 58,9 mln zł, tj. była o 30,1% wyższa w stosunku do notowanej we wrześniu ub. roku, a świadczenia z tego źródła pobierało przeciętnie 22,8 tys. osób (wobec 18,4 tys. przed rokiem).

Ceny

W okresie styczeń–wrzesień br. tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku było podobne jak w I półroczu br. Znacznie wyższe niż przed rokiem były ceny towarów i usług związanych z transportem oraz ceny żywności i napojów bezalkoholowych. We wrześniu br. wzrost cen konsumpcyjnych w skali roku był szybszy niż w poprzednich miesiącach. Przyspieszyło m.in. tempo wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem. Wolniej niż przed miesiącem wzrosły natomiast ceny towarów i usług związanych z transportem. Utrzymał się spadek cen odzieży i obuwia, jednak był on wolniejszy niż w poprzednich miesiącach. W okresie styczeń–wrzesień br. obserwowano wzrost w skali roku cen produkcji sprzedanej przemysłu oraz produkcji budowlano-montażowej (wobec spadku przed rokiem).

Według wstępnych danych we wrześniu br. **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** były o 0,2% wyższe od notowanych w grudniu ub. roku (wobec wzrostu o 0,3% przed rokiem). Wzrost cen obserwowano w sekcjach: dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 1,5%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,5%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 0,4%). Niższe były natomiast ceny w sekcji górnictwo i wydobywanie (o 4,6%).

W porównaniu z **poprzednim miesiącem** ceny produkcji sprzedanej przemysłu we wrześniu br. były wyższe o 0,4%. Wzrost cen obserwowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (o 0,5%) oraz dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 0,2%). Niższe były natomiast ceny w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie

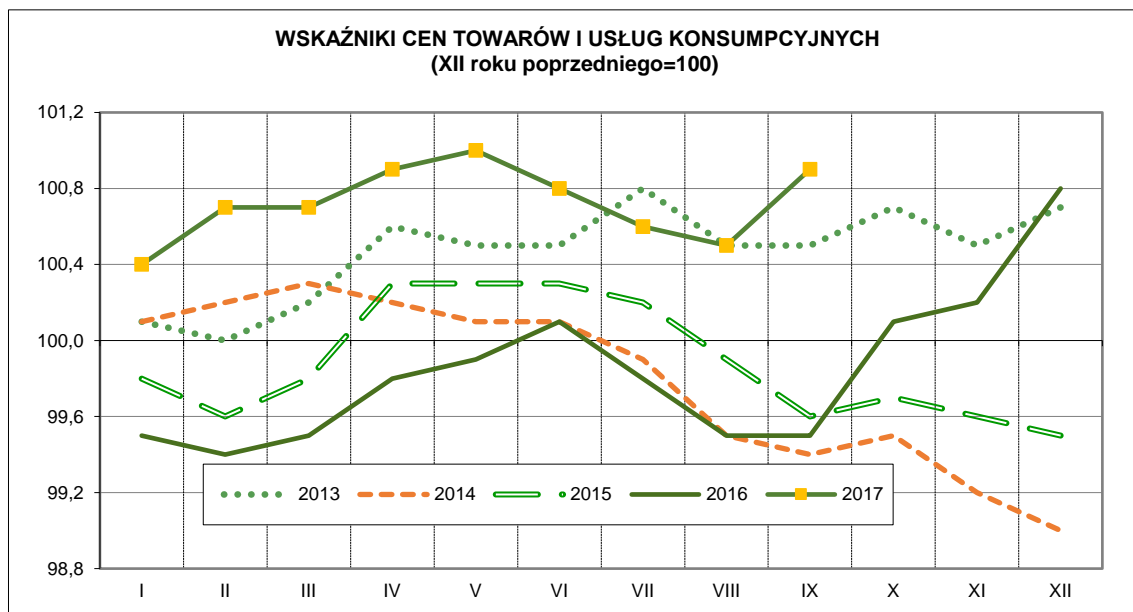
w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,2%) oraz górnictwo i wydobywanie (o 0,6%). Spośród działów przetwórstwa przemysłowego wyższe niż przed miesiącem były ceny m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 4,7%), metali (o 0,6%), komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 0,4%), a także pojazdów samochodowych, przyczep i naczip oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (po 0,3%). Wzrosły również ceny w produkcji artykułów spożywczych, wyrobów z metali oraz pozostałego sprzętu transportowego (po 0,2%), a także w produkcji papieru i wyrobów z papieru oraz produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (po 0,1%). Na niezmienionym poziomie pozostały ceny w produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych. Niższe były ceny w produkcji urządzeń elektrycznych oraz mebli (po 0,1%), maszyn i urządzeń (o 0,2%), wyrobów farmaceutycznych (o 0,3%), a także napojów (o 0,6%).

We wrześniu br. obserwowano wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu **w skali roku** o 3,1% (wobec wzrostu o 3,0% w sierpniu br.). Wyższe niż przed rokiem były ceny we wszystkich sekcjach, w tym największy wzrost notowano w górnictwie i wydobywaniu (o 19,5%). Ceny w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja wzrosły o 2,9%, przetwórstwo przemysłowe – o 2,6%, a w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 0,5%. W przetwórstwie przemysłowym znacznie wzrosły ceny m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 12,2%), metali (o 8,7%), a także artykułów spożywczych oraz chemikaliów i wyrobów chemicznych (po 4,4%). Wyższe były również ceny w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,9%), papieru i wyrobów z papieru (o 1,8%), napojów (o 1,7%), wyrobów z metali (o 1,6%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (po 1,4%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczip (o 0,5%), a także urządzeń elektrycznych (o 0,1%). Spadły natomiast ceny m.in. w produkcji maszyn i urządzeń (o 0,1%), mebli (o 0,2%), a także wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, pozostałego sprzętu transportowego oraz wyrobów farmaceutycznych (po 0,5%).

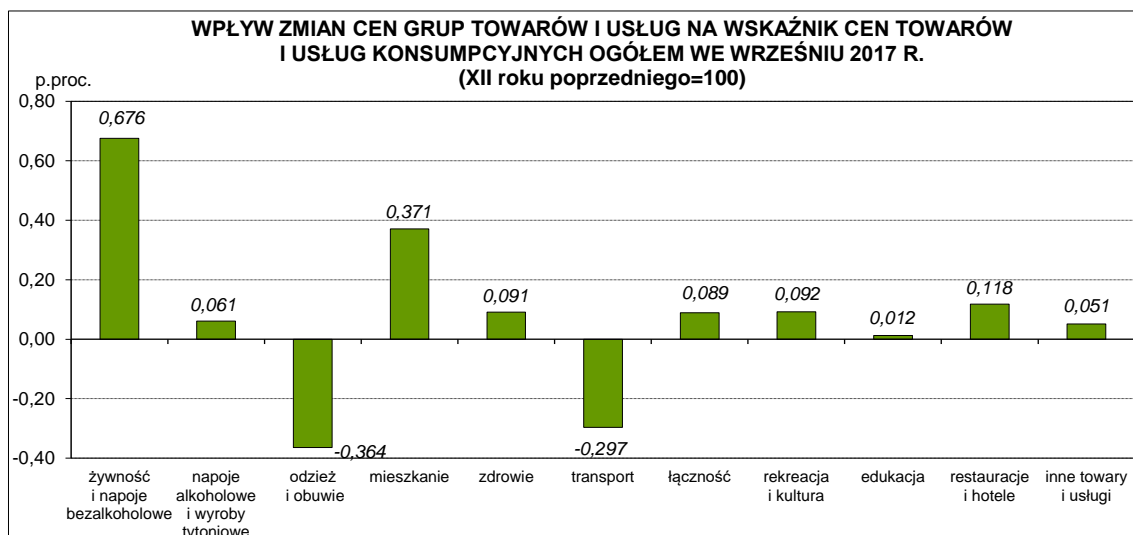
Szacuje się, że we wrześniu br. **ceny produkcji budowlano-montażowej** były wyższe niż przed rokiem oraz w grudniu ub. roku (po 0,5%), a w stosunku do poprzedniego miesiąca wzrosły o 0,2%.

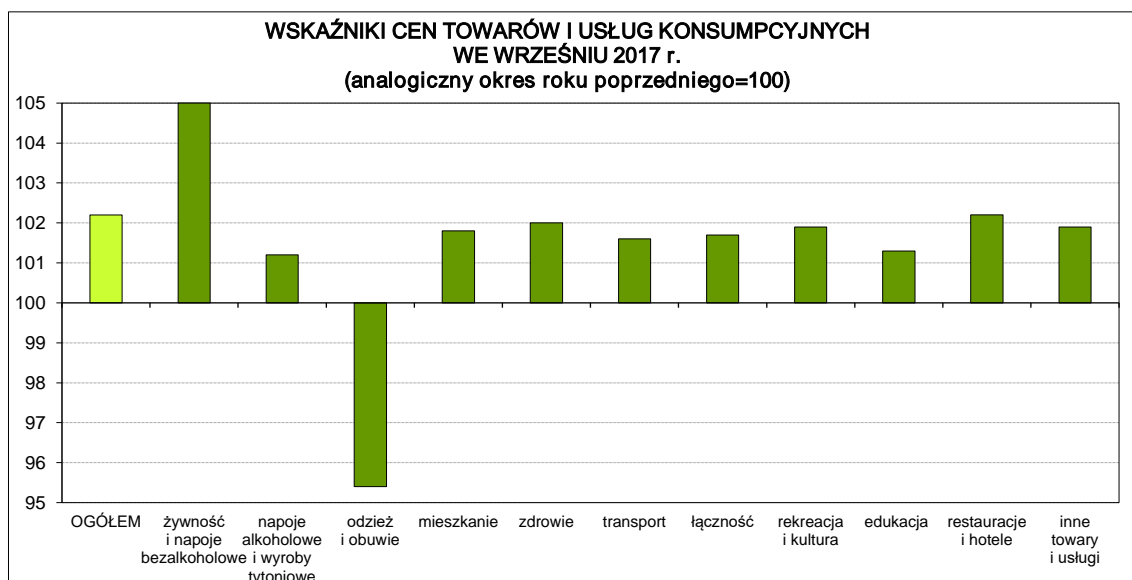
Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu					Ceny produkcji budowlano-montażowej
	ogółem	górnictwo i wydobywanie	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	
2016	Grudzień roku poprzedniego=100					
IX.....	100,3	99,2	100,6	98,1	102,1	100,0
2017						
IX.....	100,2	95,4	100,4	100,5	101,5	100,5
2016	Miesiąc poprzedni=100					
IX.....	100,3	98,9	100,4	100,0	100,0	100,0
X.....	100,5	101,2	100,5	100,0	100,2	100,0
XI.....	101,2	117,9	100,6	100,0	100,4	100,1
XII.....	101,2	105,0	101,1	100,0	100,7	100,1
2017						
I.....	100,3	99,6	100,3	100,0	100,5	100,0
II.....	100,1	101,5	100,0	100,5	100,1	99,9
III.....	99,9	100,3	100,0	99,6	100,2	100,0
IV.....	99,8	97,7	99,8	100,5	100,1	100,1
V.....	99,4	97,7	99,4	100,1	100,1	100,0
VI.....	99,6	96,3	99,7	100,1	99,9	100,0
VII.....	100,3	103,1	100,2	100,0	100,0	100,1
VIII.....	100,4	99,9	100,5	99,9	100,4	100,2
IX.....	100,4	99,4	100,5	99,8	100,2	100,2
2016	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					
IX.....	100,2	98,3	100,5	97,9	101,7	99,8
X.....	100,6	97,7	100,9	98,2	102,3	99,9
XI.....	101,8	117,3	101,5	98,1	102,8	100,0
XII.....	103,2	124,3	102,8	98,1	103,4	100,2
2017						
I.....	104,0	128,9	103,3	99,3	103,3	100,3
II.....	104,5	130,2	103,9	100,0	103,3	100,3
III.....	104,8	129,0	104,2	99,7	103,3	100,4
IV.....	104,2	126,9	103,6	101,0	103,0	100,4
V.....	102,4	123,8	101,6	100,9	102,7	100,4
VI.....	101,8	118,6	101,2	100,4	102,7	100,3
VII.....	102,2	118,2	101,6	100,8	102,4	100,3
VIII.....	103,0	119,0	102,6	100,7	102,7	100,4
IX.....	103,1	119,5	102,6	100,5	102,9	100,5
2016						
I-III.....	98,5	91,0	98,9	97,9	100,8	99,3
IV-VI.....	99,2	92,0	99,7	97,2	101,0	99,4
VII-IX.....	99,9	99,1	100,1	97,4	101,4	99,7
I-IX.....	99,2	94,0	99,6	97,5	101,1	99,5
X-XII.....	101,9	112,9	101,7	98,1	102,8	100,0
2017						
I-III.....	104,4	129,3	103,8	99,7	103,3	100,3
IV-VI.....	102,8	123,1	102,1	100,7	102,8	100,4
VII-IX.....	102,8	118,9	102,3	100,7	102,7	100,4
I-IX.....	103,3	123,7	102,7	100,4	102,9	100,4

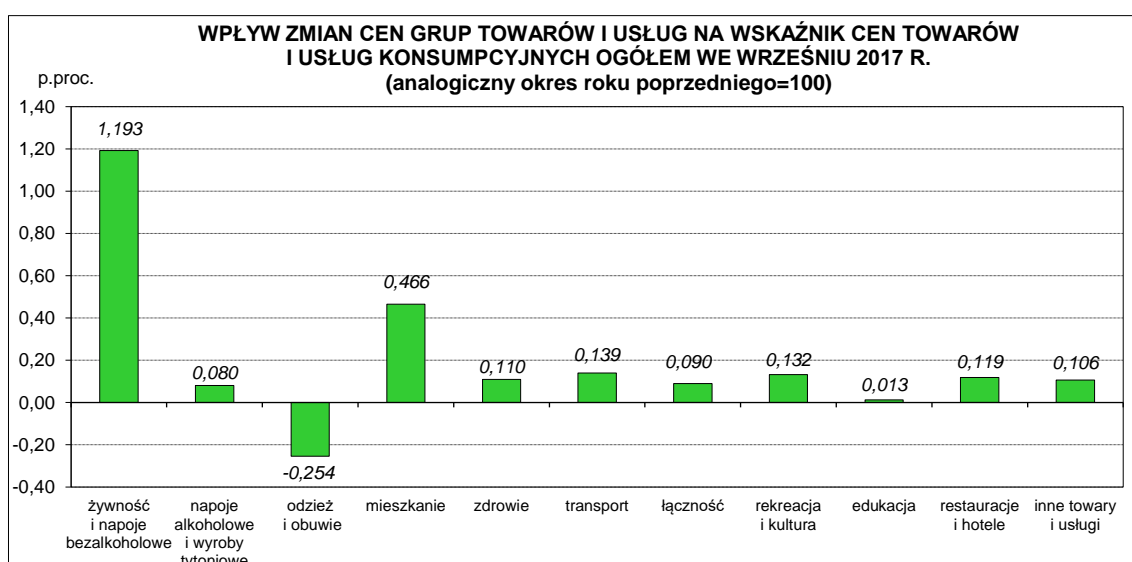

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu br. były wyższe niż **w grudniu ub. roku** o 0,9% (wobec spadku o 0,5% przed rokiem). Wzrosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych (o 2,8%), towarów i usług w zakresie restauracji i hoteli (o 2,3%), towarów i usług związanych z łącznością oraz zdrowiem (po 1,7%), towarów i usług związanych z mieszkaniem (o 1,5%), rekreacją i kulturą (o 1,3%), edukacją (o 1,2%), a także napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 1,0%). Mniej niż w grudniu ub. roku konsumenci płacili natomiast za odzież i obuwie (o 6,5%) oraz towary i usługi w zakresie transportu (o 3,3%). Największy wpływ na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem, które podwyższyły wskaźnik ogółem odpowiednio o 0,68 p.proc. i 0,37 p.proc. Spadki cen odzieży i obuwia oraz towarów i usług w zakresie transportu obniżyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 0,36 p.proc. i 0,30 p.proc.

W okresie styczeń–wrzesień br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku o 1,9% (wobec spadku o 0,9% odpowiednio przed rokiem), z tego ceny towarów konsumpcyjnych wzrosły o 1,7%, a ceny usług konsumpcyjnych podniesiono o 2,4%. Podrożały towary i usługi w zakresie transportu (o 4,9%), żywność i napoje bezalkoholowe (o 3,8%), towary i usługi w zakresie restauracji i hoteli (o 2,1%), mieszkania (o 1,4%) oraz rekreacji i kultury (o 1,3%), napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 1,0%), towary i usługi w zakresie zdrowia i edukacji (po 0,9%) oraz łączności (o 0,4%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny odzieży i obuwia (o 5,4%).

We wrześniu br. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku wyniósł 2,2% (wobec 1,8% przed miesiącem). Największy wpływ na poziom wskaźnika ogółem miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem, które wpłynęły na podwyższenie tego wskaźnika odpowiednio

o 1,19 p.proc. i 0,47 p.proc. Spadek cen odzieży i obuwia obniżył wskaźnik cen ogółem o 0,25 p.proc.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność	napoje	odzież	mieszkanie	zdrowie	transport	łączność	rekreacja	edukacja	restauracje
		i napoje bezalko- holowe	alkoholowe i wyroby tytoniowe						i obuwie		i kultura
Grudzień roku poprzedniego=100											
2016											
IX.....	99,5	100,4	100,7	93,3	99,6	98,1	99,0	99,3	98,7	100,6	101,6
2017											
IX.....	100,9	102,8	101,0	93,5	101,5	101,7	96,7	101,7	101,3	101,2	102,3
Miesiąc poprzedni=100											
2016											
IX.....	100,0	99,8	100,0	100,9	100,1	99,1	101,1	100,0	98,6	100,6	100,4
X.....	100,5	100,5	100,2	103,6	100,2	100,0	101,5	100,0	100,0	100,0	100,0
XI.....	100,1	100,4	100,1	99,7	100,0	100,2	99,6	100,0	100,3	100,0	100,0
XII.....	100,7	101,2	100,0	98,9	100,2	100,2	104,3	100,0	100,2	100,0	100,1
2017											
I.....	100,4	101,8	100,1	95,7	100,7	100,4	99,6	99,7	100,3	100,1	100,2
II.....	100,3	101,0	100,5	98,2	100,1	100,2	100,4	99,9	100,9	100,0	100,2
III.....	99,9	99,6	100,1	101,8	99,9	100,3	99,1	100,0	99,9	100,0	100,2
IV.....	100,3	100,0	99,6	103,0	100,2	100,2	100,7	100,0	100,3	100,0	100,2
V.....	100,0	100,8	100,2	99,7	100,1	99,5	97,7	102,4	99,0	100,0	100,4
VI.....	99,8	100,1	99,9	99,0	100,0	100,3	97,4	99,6	101,1	99,9	100,3
VII.....	99,8	99,8	100,2	96,6	100,1	100,6	98,9	100,1	101,2	100,1	100,3
VIII.....	99,9	99,4	99,9	97,5	100,1	100,1	102,0	99,5	99,7	100,1	100,1
IX.....	100,4	100,4	100,4	102,1	100,3	100,0	101,0	100,5	98,9	100,9	100,3
Analogiczny okres roku poprzedniego=100											
2016											
IX.....	99,5	100,4	100,6	95,1	99,6	97,9	97,5	98,8	97,9	100,9	101,7
X.....	99,8	100,4	100,8	95,4	99,8	97,9	100,3	99,2	98,2	100,7	101,7
XI.....	100,0	101,2	100,9	95,3	99,7	98,2	99,8	99,3	98,8	100,7	101,6
XII.....	100,8	102,5	101,0	95,3	100,0	98,4	104,3	99,3	99,2	100,7	101,6
2017											
I.....	101,7	103,3	100,9	94,5	101,0	100,6	108,7	98,9	98,8	100,8	101,8
II.....	102,2	103,9	101,1	94,5	101,2	100,9	111,2	98,8	99,3	100,8	101,9
III.....	102,0	103,1	101,3	94,5	101,2	101,2	109,4	98,8	101,1	100,8	101,9
IV.....	102,0	102,8	100,8	94,7	101,5	101,2	108,7	99,3	102,4	100,9	101,8
V.....	101,9	103,7	100,9	94,9	101,5	100,2	104,2	101,7	102,1	101,0	101,9
VI.....	101,5	103,7	100,7	94,6	101,6	100,3	100,0	101,6	102,5	100,9	102,1
VII.....	101,7	104,4	101,0	94,3	101,5	101,1	99,2	101,7	102,3	101,0	102,3
VIII.....	101,8	104,3	100,9	94,3	101,6	101,0	101,8	101,2	101,8	101,0	102,4
IX.....	102,2	105,0	101,2	95,4	101,8	102,0	101,6	101,7	101,9	101,3	102,2
2016											
I-III.....	99,1	100,4	100,6	95,8	99,4	100,0	92,6	99,8	98,9	100,8	101,2
IV-VI.....	99,1	100,8	100,5	95,9	99,1	100,3	93,1	99,0	97,0	100,8	101,3
VII-IX.....	99,2	100,9	100,6	95,2	99,4	98,5	94,5	98,7	97,8	100,8	101,5
I-IX.....	99,1	100,7	100,6	95,6	99,3	99,6	93,4	99,2	97,9	100,8	101,3
X-XII.....	100,2	101,3	100,9	95,3	99,8	98,1	101,5	99,3	98,7	100,7	101,6
2017											
I-III.....	102,0	103,4	101,1	94,5	101,1	100,9	109,8	98,8	99,7	100,8	101,9
IV-VI.....	101,8	103,4	100,8	94,7	101,5	100,6	104,2	100,9	102,3	100,9	102,0
VII-IX.....	101,9	104,6	101,0	94,7	101,6	101,3	100,9	101,5	102,0	101,1	102,3
I-IX.....	101,9	103,8	101,0	94,6	101,4	100,9	104,9	100,4	101,3	100,9	102,1

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku we wrześniu br. wyniósł 5,0%, przy czym żywność podrożała o 5,3%, a napoje bezalkoholowe – o 1,5%. Więcej niż przed rokiem konsumenci płacili m.in. za oleje i tłuszcze (o 23,9%, w tym masło było droższe o 48,1%), owoce (o 7,9%), a także artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 6,6%, w tym podrożała śmietana – o 10,0%, jogurty – o 9,0%, jaja – o 7,8%, sery i twarogi – o 6,4% oraz mleko – o 4,4%). Wzrosły także ceny warzyw (o 5,2%) oraz mięsa (przeciętnie o 4,9%, w tym podrożało mięso wieprzowe – o 7,4%, wędliny – o 4,7%, mięso drobiowe – o 3,4% oraz wołowe – o 3,1%). Wyższe były również ceny makaronów i produktów makaronowych (o 3,3%), pieczywa (o 3,2%), ryb i owoców morza (o 2,7%), ryżu (o 1,7%), kasz i ziaren zbóż (o 1,1%) oraz mąki pszennej (o 0,6%).

Utrzymał się spadek cen odzieży oraz obuwia (odpowiednio o 5,2% i 3,8%).

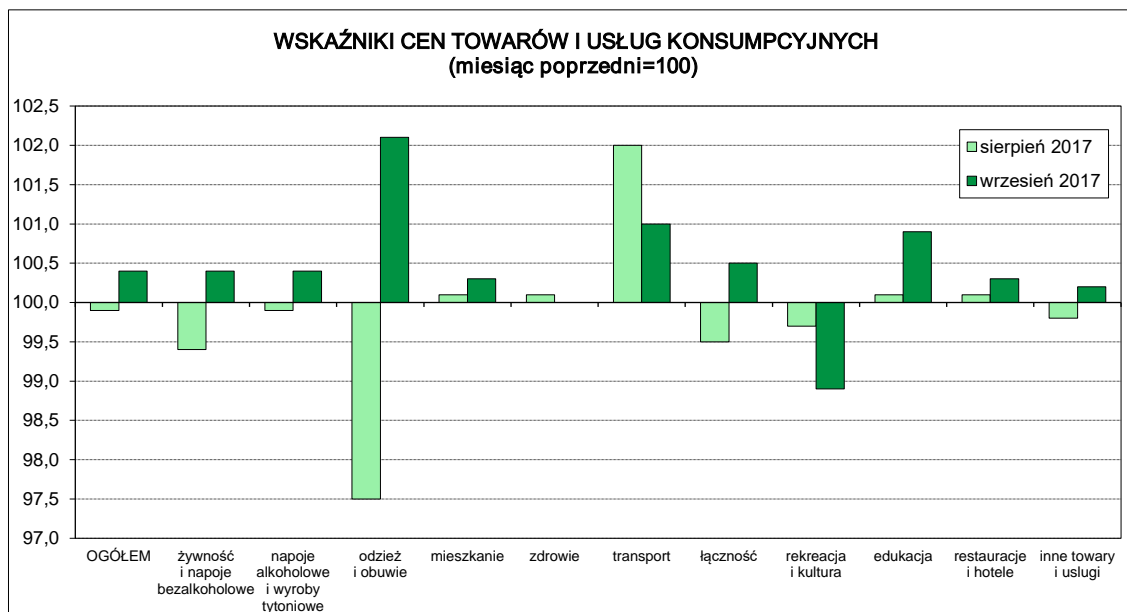
Ceny w zakresie mieszkania wzrosły w skali roku o 1,8%. Podniesiono opłaty za wywóz śmieci (o 3,5%), zaopatrywanie w wodę (o 2,0%) oraz usługi kanalizacyjne (o 1,9%). Droższe były nośniki energii (o 2,1%), w tym opał – o 6,6% oraz energia elektryczna – o 2,2%. Spadły natomiast ceny gazu (o 0,5%) oraz energii cieplnej (o 0,3%). Na poziomie sprzed roku pozostały ceny związane z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Artykuły i usługi związane ze zdrowiem były droższe niż przed rokiem o 2,0%. Podniesiono opłaty za usługi lekarskie (o 4,1%), stomatologiczne (o 3,8%), szpitalne (o 2,2%) oraz sanatoryjne (o 0,8%). Wzrosły również ceny wyrobów farmaceutycznych (o 1,0%).

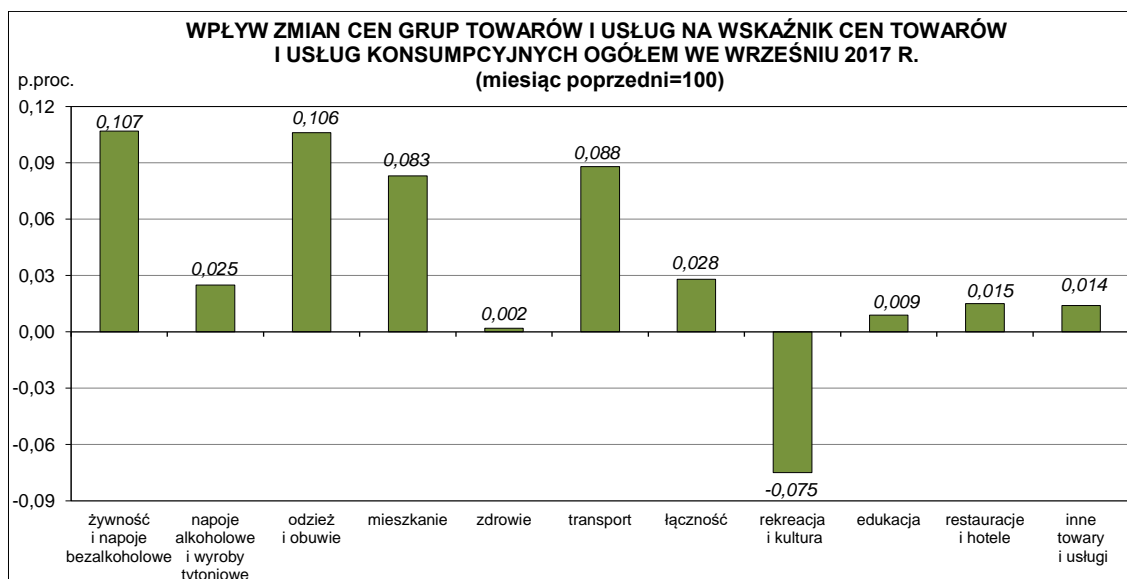
Ceny towarów i usług w zakresie transportu były wyższe niż przed rokiem o 1,6%. Obserwowano wzrost cen paliw i smarów do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 3,5%, w tym gaz ciekły podrożał o 11,3%, benzyna – o 3,1%, a olej napędowy – o 2,1%). Więcej konsumenci płacili za usługi transportowe (o 1,6%), natomiast mniej za samochody osobowe (o 5,7%).

Ceny towarów i usług w zakresie łączności były wyższe niż przed rokiem o 1,7%. Droższe były m.in. usługi telekomunikacyjne w pakiecie (o 12,3%), pozostały sprzęt telekomunikacyjny (o 8,4%) oraz usługi pocztowe (o 2,2%). Spadły natomiast opłaty za usługi internetowe (o 9,9%).

Ceny w zakresie rekreacji i kultury we wrześniu br. były wyższe niż przed rokiem o 1,9%. Więcej należało zapłacić za gazety i czasopisma (o 6,4%), usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 3,9%), a także za bilety do kin, teatrów i na koncerty (o 3,1%). Niższe były natomiast ceny książek (o 7,3%) oraz sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 2,7%).

We wrześniu br. ceny towarów i usług konsumpcyjnych były wyższe niż **przed miesiącem** o 0,4%. Największy wpływ na poziom wskaźnika cen miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz odzieży i obuwia, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem po 0,11 p.proc. Spadek cen towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury obniżył wskaźnik cen ogółem o 0,08 p.proc.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych we wrześniu br. były wyższe niż w sierpniu br. o 0,4%, przy czym żywność podrożała o 0,5%, a napoje bezalkoholowe były tańsze o 0,1%. Więcej niż przed miesiącem konsumenci płacili m.in. za oleje i tłuszcze (o 3,5%, w tym za masło o 6,9%), warzywa (o 2,4%), ryż (o 1,0%), a także artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,7%, w tym wzrosły ceny śmietany o 2,5%, jogurtów –

0,8%, mleka oraz serów i twarogów – po 0,7% oraz jaj – o 0,6%). Podrożały makarony i produkty makaronowe (o 0,5%), a także mięso (przeciętnie o 0,3%, w tym mięso drobiowe o 0,7%, wieprzowe – o 0,4%, wędliny – o 0,1%, natomiast ceny mięsa wołowego nie uległy zmianie). Wzrosły również ceny mąki pszennej oraz pieczywa (po 0,1%). Niższe niż przed miesiącem były natomiast ceny cukru (o 2,9%), owoców (o 1,0%), ryb i owoców morza (o 0,2%) oraz kasz i ziaren zbóż (o 0,1%).

Ceny obuwia oraz odzieży wzrosły odpowiednio o 2,3% i 2,1%.

Ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem we wrześniu br. były wyższe niż przed miesiącem o 0,3%. Więcej niż w sierpniu br. konsumenci płacili za wywóz śmieci (o 0,2%) oraz usługi kanalizacyjne – o 0,1%, przy niezmiennych opłatach za zaopatrywanie w wodę. Wzrosły ceny nośników energii (przeciętnie o 0,7%), w tym opału – o 2,5%, a także energii cieplnej oraz gazu (po 0,3%). Na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed miesiącem kształtowały się natomiast ceny energii elektrycznej. Niższe niż przed miesiącem były ceny w zakresie wyposażenia mieszkania i prowadzenia gospodarstwa domowego (o 0,2%).

Opłaty związane ze zdrowiem kształtowały się na poziomie notowanym w sierpniu br. Więcej konsumenci płacili za usługi stomatologiczne oraz szpitalne (po 0,4%), a także lekarskie (o 0,3%). Na niezmiennym poziomie pozostały ceny usług sanatoryjnych, natomiast wyroby farmaceutyczne były tańsze o 0,2%.

Ceny w zakresie transportu były wyższe niż przed miesiącem o 1,0%. Wzrosły ceny paliw i smarów do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 3,5%, w tym gazu ciekłego – o 11,0%, benzyny – o 3,2% oraz oleju napędowego – o 1,8%). Niższe były natomiast opłaty za usługi transportowe (o 7,2%) oraz ceny samochodów osobowych (o 0,8%).

Niższe niż w sierpniu br. były ceny związane z rekreacją i kulturą – o 1,1%. Mniej płacono za książki (o 5,9%), turystykę zorganizowaną (o 3,5%) oraz sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 0,8%). Wzrosły natomiast ceny biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 0,8%), a także gazet i czasopism (o 0,1%).

W okresie styczeń-wrzesień br., w wyniku szybszego wzrostu w skali roku przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw niż cen towarów i usług konsumpcyjnych (wzrost odpowiednio o 5,3% i 1,9%), zwiększyła się **siła nabywcza płac** w odniesieniu do większości podstawowych grup towarów i usług konsumpcyjnych. Relatywnie tańsze były m.in. odzież, książki, obuwanie, sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny, wyroby farmaceutyczne, wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego oraz nośniki energii. Notowano także wzrost siły nabywczej w odniesieniu do większości towarów żywnościowych, w tym m.in. mąki pszennej, kasz i ziaren zbóż, makaronów i produktów makaronowych, ryżu, warzyw, pieczywa, artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” oraz mięsa. Zmniejszyła się natomiast siła nabywcza płac w odniesieniu do m.in. olejów i tłuszczów, cukru oraz owoców. Relatywnie

droższe były również m.in. paliwa i smary do prywatnych środków transportu oraz gazety i czasopisma.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie październik 2016 r. – wrzesień 2017 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 1,5% (wobec wzrostu o 1,3% w okresie wrzesień 2016 r. – sierpień 2017 r.). Ceny konsumpcyjne **według zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**⁵ wzrosły w tym okresie o 1,3%.

---

⁵ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2017 r. – struktura spożycia z 2015 r. w cenach z grudnia 2016 r.). Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (ECOICOP).

Rolnictwo

Na rynku rolnym w okresie trzech kwartałów br., pomimo wzrostu podaży produktów pochodzenia zwierzęcego i zbóż, przeciętne ceny skupu większości podstawowych produktów rolnych były wyższe niż przed rokiem. Poniżej poziomu sprzed roku kształtowały się jedynie ceny skupu ziemniaków i żywca drobiowego.

Średnia temperatura powietrza w III kwartale br. wynosiła 16,8°C i była wyższa od średniej z lat 1971–2000 o 0,9°C, natomiast średnia suma opadów ukształtowała się na poziomie 283 mm i była większa o ok. 37% od normy z wielolecia. We wrześniu br. średnia temperatura powietrza wyniosła 13,4°C i była wyższa o 0,5°C od średniej wieloletniej, natomiast średnia suma opadów ukształtowała się na poziomie ok. 110 mm i była większa od średniej wieloletniej o ok. 90%.

Notowane we wrześniu częste, rejonami obfite, opady deszczu przyczyniły się do dobrego, a na znacznym obszarze Polski do nadmiernego uwilgotnienia gleby. Nadmiar wilgoci w glebie utrudniał zbiór roślin okopowych i prowadzenie jesiennych prac polowych, a przede wszystkim orok przedsięwziętych i siewów ozimin. Dobre uwilgotnienie gleby korzystnie wpłynęło natomiast na stan trwałych użytków zielonych i upraw poplonowych.

W pierwszej dekadzie września rozpoczęto siewy żyta i pszenżyta, a w połowie miesiąca pszenicy ozimej. W drugiej dekadzie września zakończono rozpoczęte w sierpniu siewy rzepaku ozimego. Warunki wilgotnościowe gleby sprzyjały kiełkowaniu ziarna i wschodom ozimin. W niesprzyjających warunkach pogodowych kończono natomiast zbiór kolejnego pokosu traw łąkowych i wieloletnich roślin motylkowych. W ciągu miesiąca kontynuowano rozpoczęte w sierpniu wykopki ziemniaków, a w trzeciej dekadzie września przystąpiono do zbioru buraków cukrowych. Na wielu polach, gdzie występowało nadmierne uwilgotnienie wierzchniej warstwy gruntu, użycie sprzętu mechanicznego było utrudnione lub niemożliwe. W całym kraju prowadzono zbiór kukurydzy na zielonkę, a w połowie września rozpoczęto zbiór kukurydzy na ziarno.

Skup zbóż^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VII 2017 - IX 2017		IX 2017		
	w tys. ton	VII 2016– IX 2016=100	w tys. ton	IX 2016=100	VIII 2017=100
Ziarno zbóż^b	3813,8	109,4	1129,0	114,4	50,0
w tym:					
pszenica	2616,4	107,7	853,4	118,0	54,6
żyto	335,2	129,0	100,1	152,4	45,6

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

Skup zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) z tegorocznych zbiorów, w okresie lipiec–wrzesień br. wyniósł 3813,8 tys. ton i był o 9,4% większy niż w analogicznym okresie ub. roku, przy zwiększonych dostawach pszenicy (o 7,7%) i żyta (o 29,0%). We wrześniu br. skup zbóż, po nasileniu dostaw zwykle występującym w sierpniu, był znacznie mniejszy niż przed miesiącem (o 50,0%), ale większy niż przed rokiem (o 14,4%).

Skup podstawowych produktów zwierzęcych^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2017		IX 2017		
	w tys. ton	I-IX 2016=100	w tys. ton	IX 2016=100	VIII 2017=100
Żywiec rzeźny ^b	3044,4	106,3	288,8	109,1	99,0
w tym:					
bydło (z cielętami).....	287,4	111,2	20,1	125,3	104,4
trzoda chlewna	1160,8	100,4	103,8	107,8	95,5
drób.....	1591,0	110,1	164,8	108,3	100,7
Mleko	8591,9 ^c	104,6	915,9 ^c	105,1	94,2

^a W okresie VII-IX br. bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej. ^c W milionach litrów.

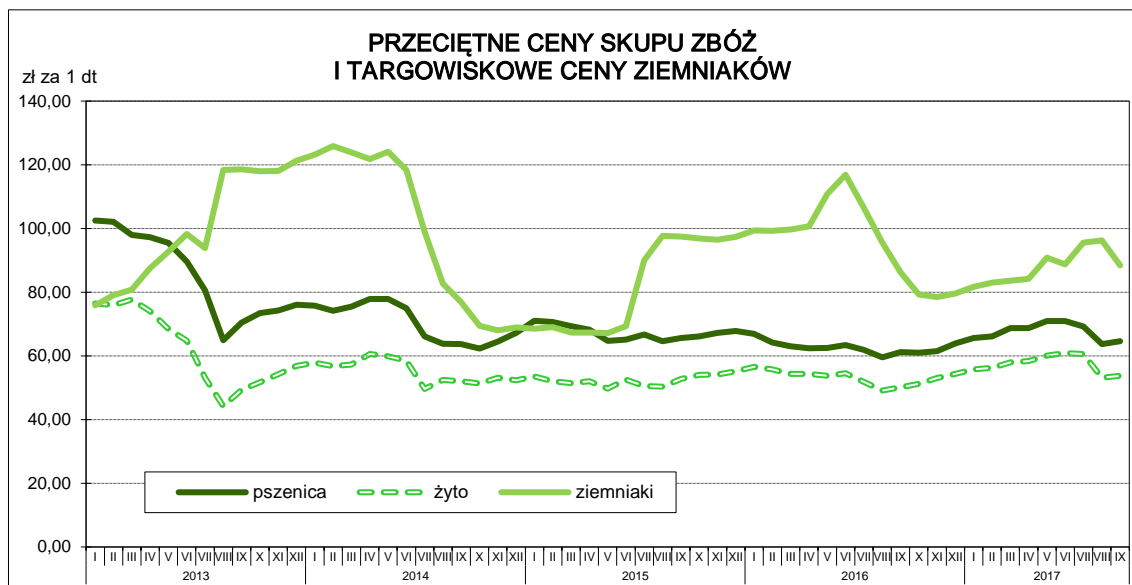
W okresie styczeń-wrzesień br. dostawy **żywca rzeźnego** (3044,4 tys. ton), w wyniku zwiększonej podaży wszystkich podstawowych gatunków żywca, były o 6,3% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. skup żywca rzeźnego ogółem był nieznacznie mniejszy (o 1,0%) niż przed miesiącem i większy niż przed rokiem (o 9,1%).

Ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

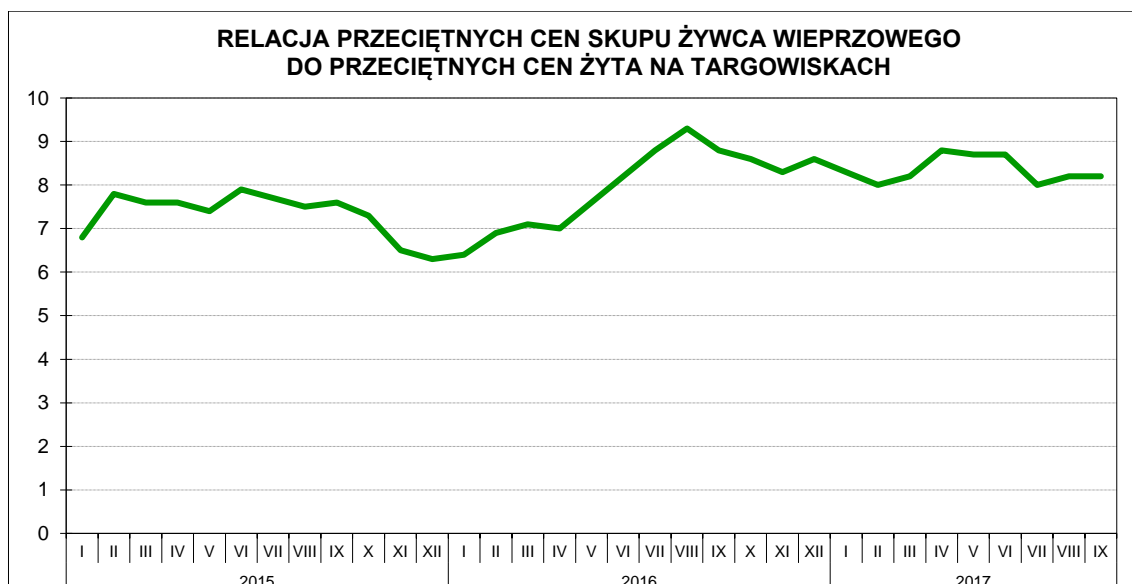
Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	IX 2017			I-IX 2017		IX 2017			I-IX 2017	
	w zł	IX 2016= =100	VIII 2017= =100	w zł	I-IX 2016= =100	w zł	IX 2016= =100	VIII 2017= =100	w zł	I-IX 2016= =100
Pszenvica za 1 dt ^a	64,57	105,5	101,4	66,19	106,5	79,38	106,9	99,9	78,57	104,1
Żyto za 1 dt ^a	53,73	107,1	101,1	55,04	105,3	64,49	106,8	99,8	62,78	105,5
Ziemniaki ^b za 1 dt	27,74	94,8	81,2	44,46	97,5	88,38	102,6	91,9	88,02	86,6
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej										
w tym:										
bydło (bez cieląt) ^c	6,31	103,9	99,1	6,26	104,8	6,90	108,2	101,8	6,93	106,3
w tym młode bydło	6,51	99,8	98,9	6,45	102,7	7,25	104,6	102,8	7,27	104,3
trzoda chlewna	5,28	99,8	99,8	5,23	113,3	5,45	109,2	101,9	5,15	114,2
Drób	3,86	103,7	99,7	3,67	98,3	.	x	x	.	x
Prosię na chów za 1 szt.	.	x	x	.	x	189,35	115,6	96,3	183,33	122,0
Mleko za 1 hl	144,95	129,6	103,8	134,55	128,0	.	x	x	.	x

^a W skupie bez ziarna siewnego. ^b Na targowiskach – jadalne późne. ^c Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

Przeciętne **cenę skupu pszenicy i żyta** w okresie styczeń-wrzesień br. kształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem (odpowiednio o 6,5% i o 5,3%). Na targowiskach również notowano wzrost cen ziarna. We wrześniu br., przy występującym zwykle po żniwach wyraźnym spadku podaży, w skupie wystąpił niewielki sezonowy wzrost cen zbóż, a na targowiskach – nieznaczny spadek. W porównaniu z wrześniem ub. roku, przeciętne ceny większości podstawowych gatunków zbóż na obu rynkach kształtowały się na poziomie wyższym.

W okresie trzech kwartałów br., przy zmniejszonej w skali roku podaży (o 5,6%), przeciętne **cenę ziemniaków**, zarówno w skupie, jak i na targowiskach, obniżyły się w stosunku do analogicznego okresu ub. roku (odpowiednio o 2,5% i o 13,4%). We wrześniu br., przy utrzymującej się od czerwca br. spadkowej tendencji cen, w skupie za ziemniaki płacono o 18,8% mniej niż przed miesiącem i o 5,2% mniej niż przed rokiem. W obrocie targowiskowym przeciętna cena ziemniaków jadalnych, przy sezonowym spadku (o 8,1%), była wyższa (o 2,6%) niż we wrześniu ub. roku.

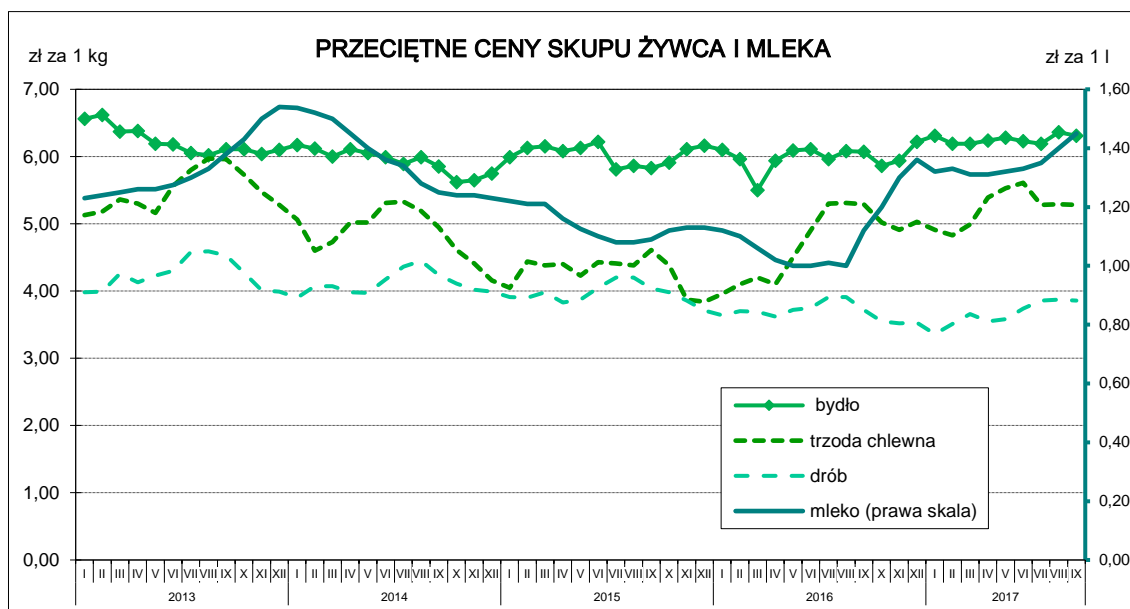

W okresie styczeń-wrzesień br., przy podobnej jak przed rokiem krajowej podaży **żywca wieprzowego** (większej o 0,4%), przeciętne ceny tego surowca w skupie i na targowiskach były wyraźnie wyższe (odpowiednio o 13,3% i o 14,2%) niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. ceny skupu żywca nie odbiegały istotnie od notowanych przed miesiącem i przed rokiem. W obrocie targowiskowym przeciętna

cena żywca wieprzowego, po sezonowym wzroście (o 1,9%), była o 9,2% wyższa niż przed rokiem. Relacja cen skupu trzody do cen żyta na targowiskach we wrześniu br., podobnie jak przed miesiącem, wyniosła 8,2 (wobec 8,8 przed rokiem). Przeciętne ceny prosiąt w obrocie targowiskowym w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosły w skali roku o 22,0%. We wrześniu br. przeciętna cena za prosię była niższa niż przed miesiącem (o 3,7%), ale znacznie wyższa (o 15,6%) niż przed rokiem.

W okresie trzech kwartałów br., przy utrzymującym się wysokim skupie żywca drobiowego (wzrost w skali roku o 10,1%), przeciętne ceny **drobiu rzeźnego** kształtowały się na poziomie niższym (o 1,7%) od notowanego w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. za żywca drobiowego płacono podobnie jak przed miesiącem (mniej o 0,3%) i o 3,7% więcej niż przed rokiem.

Przy zwiększonej podaży **żywca wołowego** (o 11,2%), przeciętne ceny wołowiny na obu rynkach w okresie styczeń–wrzesień br. były wyższe niż przed rokiem. W skali roku ceny żywca wołowego, zarówno w skupie, jak i na targowiskach, były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (odpowiednio o 4,8% i o 6,3%). Za młode bydło rzeźne w okresie trzech kwartałów br. płacono więcej niż przed rokiem; w skupie o 2,7% i na targowiskach o 4,3%. We wrześniu br., w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku, ceny żywca wołowego na obu rynkach były wyższe. Ceny młodego bydła rzeźnego w skupie kształtowały się poniżej poziomu sprzed roku, a na targowiskach były odpowiednio wyższe.

Od początku br. skupiono łącznie 8591,9 mln l **mleka**, tj. o 4,6% więcej niż przed rokiem. Przeciętna cena tego surowca była o 28,0% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. utrzymała się tendencja wzrostowa cen mleka, notowana od maja br. Przy sezonowym spadku skupu mleka (o 5,8%), przeciętna jego cena wzrosła w skali miesiąca i roku (odpowiednio o 3,8% i o 29,6%).

W okresie trzech kwartałów br., w obrocie targowiskowym, przeciętna cena **krowy dojnej** (ok. 3021 zł) była o 2,9% niższa niż w analogicznym okresie ub. roku, a **jałówki jednorocznej** (ok. 2248 zł) – o 14,6% wyższa.

W III kwartale br., w porównaniu z poprzednim kwartałem, odnotowano pogorszenie relacji cen detalicznych wybranych środków produkcji do cen skupu zbóż. Poprawa wystąpiła w przypadku relacji cen środków produkcji do cen skupu żywca wołowego i mleka.

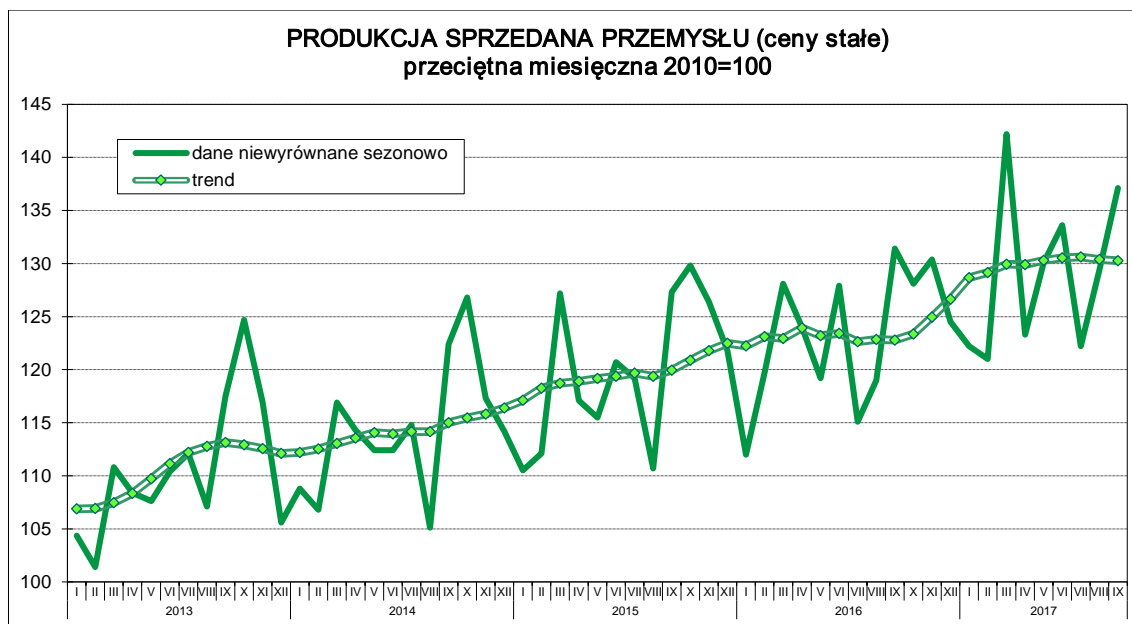
Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Lata/ Kwartały	Ceny środków produkcji wyrażone w:				
		dt				hl mleka
		pszenicy	żyta	żywca		
wieprzowego	wołowego					
Ciągnik rolniczy^a – szt.	2016	2818	3344	377	295	1585
	I	2710	3149	428	301	1607
	II	2789	3225	389	289	1735
	III	2890	3494	330	290	1653
	IV	2816	3326	352	292	1364
	2017					
	I	2657	3143	362	286	1348
	II	2556	3002	326	287	1361
	III	2792	3350	340	286	1286
Saletra amonowa – 1 dt	2016	2,1	2,5	0,28	0,22	1,2
	I	2,1	2,5	0,34	0,24	1,3
	II	2,2	2,5	0,30	0,22	1,3
	III	2,1	2,5	0,24	0,21	1,2
	IV	1,9	2,3	0,24	0,20	0,94
	2017					
	I	1,9	2,2	0,25	0,20	0,90
	II	1,8	2,1	0,23	0,20	1,0
	III	1,9	2,3	0,23	0,19	0,88
Mieszanka paszowa dla tuczników – 1 dt	2016	2,2	2,6	0,30	0,23	1,2
	I	2,1	2,5	0,34	0,24	1,3
	II	2,2	2,5	0,30	0,23	1,4
	III	2,3	2,7	0,26	0,23	1,3
	IV	2,2	2,6	0,28	0,23	1,1
	2017					
	I	2,1	2,5	0,28	0,22	1,1
	II	2,0	2,3	0,25	0,22	1,0
	III	2,1	2,6	0,26	0,22	1,0
Olej napędowy – 1 hl	2016	6,7	7,9	0,89	0,70	3,8
	I	6,0	6,9	0,94	0,66	3,5
	II	6,5	7,6	0,91	0,68	4,1
	III	7,0	8,4	0,80	0,70	4,0
	IV	7,2	8,5	0,90	0,74	3,5
	2017					
	I	7,0	8,2	0,95	0,75	3,5
	II	6,3	7,4	0,80	0,71	3,4
	III	6,7	8,0	0,81	0,68	3,1

^a Dane dotyczą ciągnika „Ursus 11054”.

Przemysł

W okresie styczeń–wrzesień br. **produkcja sprzedana przemysłu**⁶ zwiększyła się w skali roku o 5,9% (przed rokiem notowano wzrost o 3,7%). W III kwartale tempo wzrostu produkcji wyniosło 6,3% i było szybsze niż w poprzednim okresie (kiedy wyniosło 4,2%), ale wolniejsze niż w I kwartale br. (7,3%).

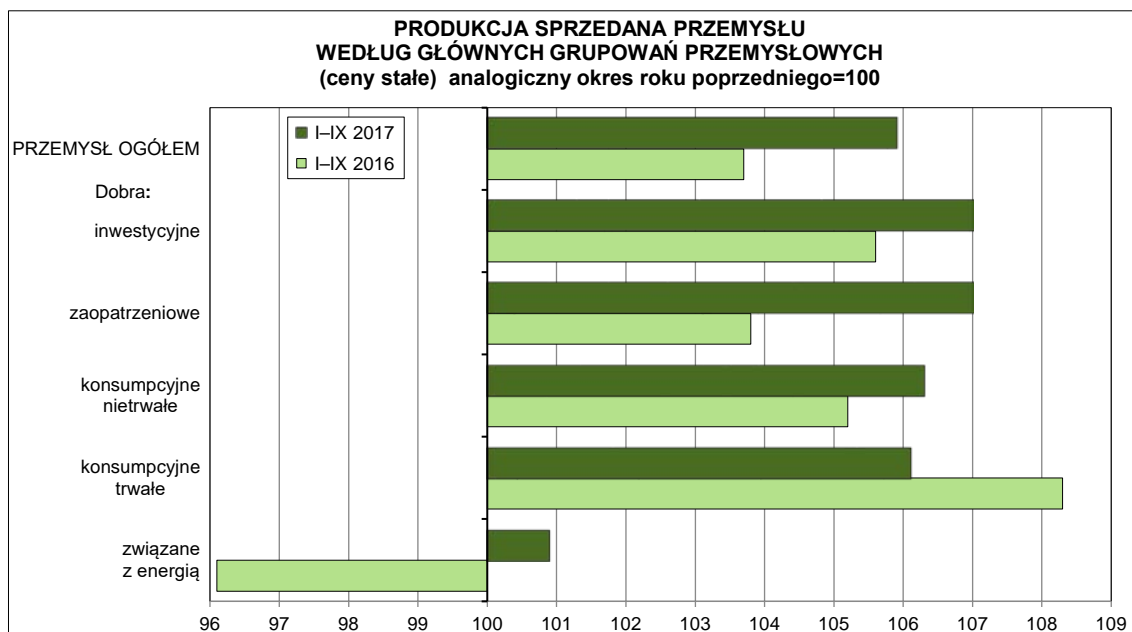
W okresie styczeń–wrzesień br. wzrost produkcji w skali roku notowano w sekcjach przetwórstwo przemysłowe – o 6,5%, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę – o 6,4% oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – o 3,7%. Produkcja obniżyła się natomiast w górnictwie i wydobywaniu – o 7,2%.

We wrześniu br. produkcja sprzedana przemysłu była wyższa niż przed rokiem o 4,3% (wobec wzrostu w sierpniu br. o 8,7% oraz we wrześniu ub. roku o 3,2%). Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja sprzedana zwiększyła się w skali roku o 6,9%, a w odniesieniu do sierpnia br. zmniejszyła się o 1,2%.

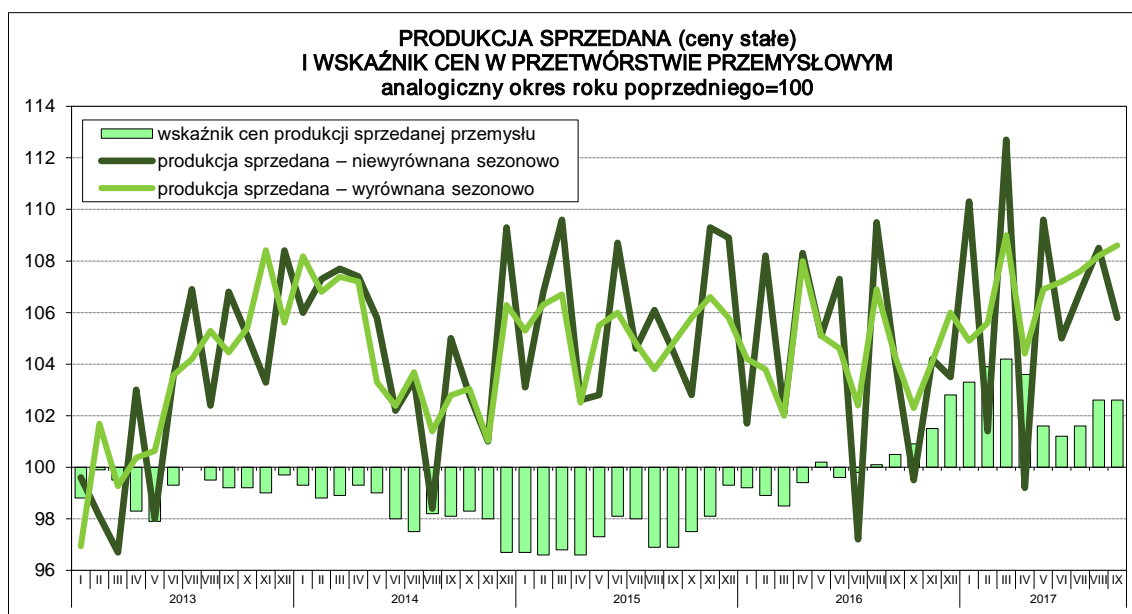
W porównaniu z wrześniem ub. roku wyższa była produkcja w większości sekcji, w tym w przetwórstwie przemysłowym – o 5,8%, dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 2,8% oraz, po spadku przed rokiem, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 2,5%. Obniżyła się natomiast produkcja w sekcji górnictwo i wydobywanie – o 22,1%, podczas gdy rok wcześniej obserwowano jej wzrost.

⁶ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Spośród działów przetwórstwa przemysłowego, we wrześniu br. wzrost sprzedaży w skali roku notowano m.in. w produkcji metali (o 15,6%), komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 12,8%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 9,9%) oraz koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 7,9%). Spadek produkcji wystąpił natomiast m.in. w produkcji napojów (o 10,7%).

W okresie styczeń–wrzesień br. wyższa niż przed rokiem była produkcja sprzedana we wszystkich **głównych grupowaniach przemysłowych**. Wzrosła sprzedaż dóbr inwestycyjnych oraz zaopatrzeniowych – po 7,0%, konsumpcyjnych nietrwałych – o 6,3%, konsumpcyjnych trwałych – o 6,1% oraz związanych z energią – o 0,9%.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w okresie styczeń-wrzesień br. o 2,7% wyższa niż przed rokiem, przy przeciętnym zatrudnieniu większym o 3,1% i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 5,1%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016				2017					2016	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100									struktura w %	
Przemysł	103,0	105,7	102,5	101,5	107,3	104,2	106,3	105,9	104,3	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie	94,6	91,8	100,1	92,8	96,7	94,4	87,9	92,8	77,9	3,5	3,3
przetwórstwo przemysłowe.....	103,8	107,3	103,3	102,2	108,1	104,4	107,1	106,5	105,8	87,3	87,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	98,7	96,1	92,7	97,5	103,7	107,5	108,8	106,4	102,5	6,9	7,1
dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	104,4	101,1	103,5	102,9	104,8	103,8	102,4	103,7	102,8	2,3	2,4
Z przemysłu ogółem – działy:											
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego	98,7	87,9	102,6	90,1	92,1	88,5	77,7	85,8	64,5	1,7	1,5
produkcja artykułów spożywczych	102,6	110,0	104,9	108,2	108,1	105,6	106,7	106,8	103,8	16,5	16,2
produkcja napojów.....	102,1	99,3	95,3	90,3	98,6	105,2	99,1	101,1	89,3	1,5	1,6
produkcja odzieży	107,4	112,6	101,2	96,1	104,1	96,7	97,8	99,5	100,8	0,5	0,6
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	102,8	105,0	104,9	100,2	108,4	103,1	104,9	105,4	102,1	2,6	2,7
produkcja papieru i wyrobów z papieru	102,7	107,0	102,3	102,2	106,0	103,1	109,4	106,1	107,4	3,0	3,1
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	96,4	92,8	96,5	95,4	97,2	97,4	102,4	99,1	107,9	4,9	4,5
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	102,6	104,9	98,3	102,7	106,5	101,7	106,9	105,0	106,0	4,6	4,6
produkcja wyrobów farmaceutycznych....	100,5	110,4	97,4	94,9	106,3	94,7	96,6	99,2	102,2	1,0	1,1
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	108,0	109,0	106,3	103,9	110,3	105,0	110,2	108,5	109,9	6,6	6,7
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	104,4	107,9	107,1	105,2	110,7	105,2	105,1	106,7	102,5	3,9	4,0
produkcja metali	98,8	100,3	99,1	104,1	111,1	108,4	113,3	110,9	115,6	4,2	3,7
produkcja wyrobów z metali	107,6	112,2	108,6	106,7	112,4	107,9	109,0	109,7	104,3	6,9	6,8
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	107,0	111,5	100,0	109,1	104,6	104,0	111,3	106,6	112,8	2,8	2,8
produkcja urządzeń elektrycznych	105,6	100,6	105,9	97,4	101,9	104,1	109,8	105,3	106,8	4,1	4,3
produkcja maszyn i urządzeń	96,8	104,6	109,0	104,0	113,8	112,9	104,0	110,2	102,5	3,2	3,3
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	105,7	113,8	103,5	105,8	112,1	103,4	107,4	107,5	103,7	11,1	11,4
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	106,5	112,4	103,2	70,8	114,7	101,3	97,6	104,1	107,4	1,4	1,5
produkcja mebli	111,4	115,6	115,3	107,0	109,2	104,1	106,7	106,7	106,7	3,1	3,2

W okresie styczeń–wrzesień br. wzrost produkcji sprzedanej w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku notowano w 27 (spośród 34) działach przemysłu, m.in. w produkcji:

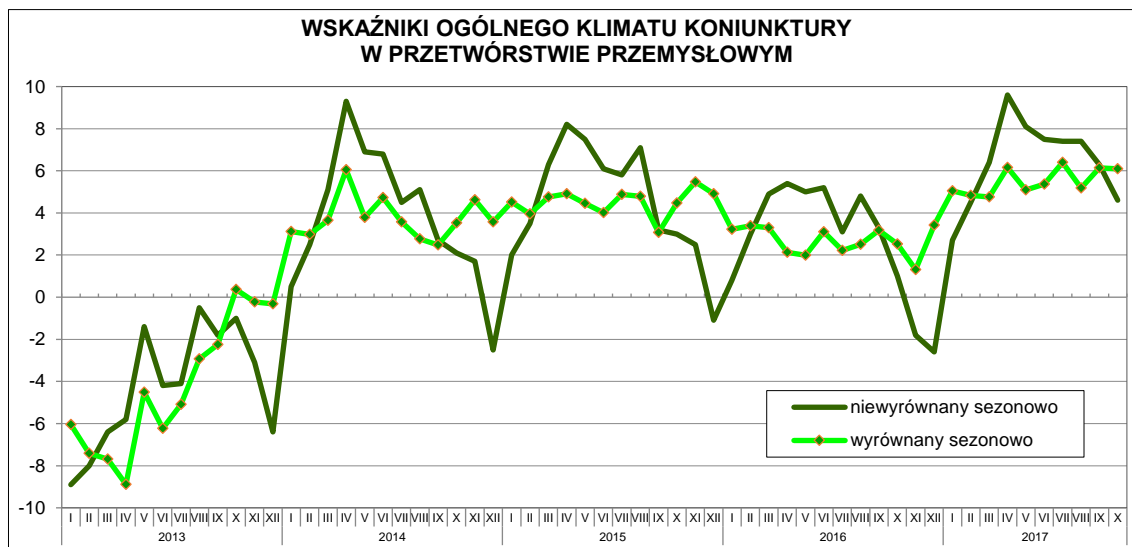
- metali – o 10,9% (w tym surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych – o 15,6%),
- maszyn i urządzeń – o 10,2% (m.in. maszyn ogólnego przeznaczenia – o 19,4%),
- wyrobów z metali – o 9,7% (w tym metalowych elementów konstrukcyjnych – o 10,5%),
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 8,5% (m.in. wyrobów z tworzyw sztucznych – o 9,9%),
- pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 7,5% (m.in. części i akcesoriów do pojazdów silnikowych – o 10,7%),
- wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 6,7% (w tym wyrobów z betonu, cementu i gipsu – o 12,2%),
- mebli – o 6,7%,
- komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – o 6,6% (m.in. elektronicznych elementów i obwodów drukowanych – o 17,6%),
- papieru i wyrobów z papieru – o 6,1% (w tym wyrobów z papieru i tektury – o 7,4%).

W porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku zmniejszyła się m.in. produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 0,9%) oraz wyrobów farmaceutycznych (o 0,8%).

Sprzedaż w produkcji artykułów spożywczych (stanowiąca ponad 16% produkcji sprzedanej przemysłu) była o 6,8% wyższa niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku (kiedy notowano wzrost o 5,8%). Zwiększyła się sprzedaż w większości grup. Największy wzrost notowano w przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 13,2%, przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 11,0% oraz produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 10,7%. Wzrosła także sprzedaż w produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 9,0%, przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 8,3%, wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 4,9%, produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 4,4% oraz wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 2,9%. Zmniejszyła się natomiast sprzedaż w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 5,6%.

Z obserwowanych w okresie dziewięciu miesięcy br. 282 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** – produkcja 187 była wyższa niż przed rokiem, w tym najbardziej zwiększyła się produkcja odkurzaczy, pestycydów, samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep, tarcicy liściastej, papierosów, stali surowej, ciągników rolniczych, produktów uboju bydła i cieląt, komputerów, wyrobów z gumy, wyrobów walcowanych na gorąco (bez półwyrobów), margaryny i produktów do smarowania, cukru, cementu, płyt pilśniowych, nawozów mineralnych lub chemicznych azotowych, akumulatorów kwasowo-ołowiowych do pojazdów samochodowych, mięsa drobiowego oraz serów podpuszczkowych dojrzewających. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 93 wyrobów i grup wyrobów, w tym w największym stopniu zmniejszyła się

produkcja rowerów, aluminium niestopowego, soków z owoców i warzyw, samochodów osobowych, węgla kamiennego, przerobu ropy naftowej, kuchni gazowych z piekarnikiem, opon, koksu, zmywarek do naczyń oraz wódki czystej.

Ogólny klimat koniunktury w przetwórstwie przemysłowym w październiku br. oceniany jest nieco mniej pozytywnie niż we wrześniu br. Wpłynęły na to m.in. korzystne, ale ostrożniejsze niż przed miesiącem, prognozy w większości badanych obszarów. Bieżące oceny portfela zamówień oraz produkcji są nieco lepsze niż we wrześniu. Nieznacznie negatywnie oceniana jest bieżąca sytuacja finansowa. Możliwe jest niewielkie zwiększenie zatrudnienia, mniejsze od planowanego we wrześniu. Przedsiębiorcy przewidują wzrost cen wyrobów przemysłowych.

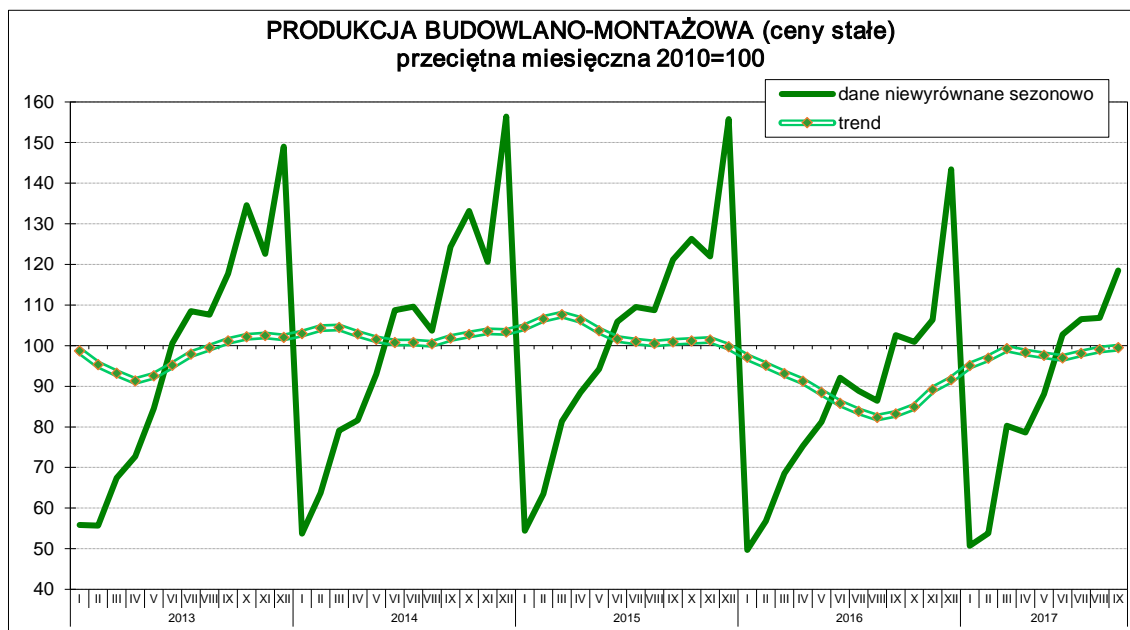
Stan zapasów wyrobów gotowych w październiku br. określany jest przez przedsiębiorców za wystarczający w stosunku do zapotrzebowania. Wzrost zapasów w ujęciu miesięcznym sygnalizowany jest m.in. przez producentów wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych. Spadek zapasów zgłaszają natomiast m.in. producenci wyrobów farmaceutycznych.

Przedsiębiorcy w przetwórstwie przemysłowym zgłaszają wykorzystanie mocy produkcyjnych w październiku br. na poziomie 81,4% (przed rokiem – 79,1%). W większym stopniu niż przed rokiem są wykorzystywane moce produkcyjne m.in. w produkcji papieru i wyrobów z papieru.

Wśród barier ograniczających bieżącą działalność przedsiębiorstw w październiku br. najbardziej uciążliwe są koszty zatrudnienia, wysokie obciążenia na rzecz budżetu oraz niedostateczny popyt na rynku krajowym. W porównaniu z sytuacją sprzed roku najbardziej zwiększyła się dotkliwość niedoboru pracowników, a zmniejszyła – niedostatecznego popytu na rynku krajowym.

Budownictwo

W okresie styczeń–wrzesień br. **produkcja budowlano-montażowa**⁷ zrealizowana na terenie kraju była o 13,0% wyższa niż przed rokiem (w I półroczu br. notowano wzrost o 7,6%, natomiast w okresie trzech kwartałów ub. roku – spadek o 14,9%).

Wzrost produkcji budowlano-montażowej w stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku odnotowano we wszystkich działach budownictwa, tj. w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 22,2%, robotami budowlanymi specjalistycznymi – o 8,1% oraz budową budynków – o 7,8%.

W dziale budowa budynków, wśród jednostek specjalizujących się w robotach budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (największa grupa działu) produkcja zwiększyła się w skali roku o 7,7%. Spośród podmiotów specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej, wysoki wzrost zaobserwowano w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową dróg kołowych i szynowych (o 37,3%), a relatywnie niewielki – w jednostkach specjalizujących się w robotach związanych z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 3,1%). W podmiotach realizujących głównie roboty związane z budową rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych sprzedaż robót była niższa niż w okresie trzech pierwszych kwartałów ub. roku (o 3,9%). W dziale robót budowlanych specjalistycznych produkcja najbardziej wzrosła w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie wykonywaniem robót budowlanych wykończeniowych (o 38,5%). Większa niż

⁷ W cenach stałych; w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

przed rokiem była także sprzedaż robót w przedsiębiorstwach specjalizujących się w rozbiórce i przygotowaniu terenu pod budowę (o 11,4%) oraz wykonywaniu instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych i pozostałych instalacji budowlanych (o 6,4%), a także zajmujących się pozostałymi specjalistycznymi robotami budowlanymi (o 2,7%).

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016				2017				2016	
	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100								struktura (w %)	
Ogółem	86,7	88,1	85,1	84,7	103,9	107,6	113,0	115,5	100,0	100,0
roboty budowlane o charakterze:										
inwestycyjnym.....	87,4	88,4	85,1	85,6	102,2	107,4	113,7	119,7	63,6	63,2
remontowym.....	85,5	87,6	85,1	83,1	107,2	107,9	111,7	108,4	36,4	36,8
Budowa budynków.....	91,4	92,3	88,7	91,5	106,6	103,6	107,8	112,8	34,6	36,2
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej.....	79,3	83,0	81,1	77,4	102,0	114,8	122,2	121,8	37,7	35,0
Roboty budowlane specjalistyczne.....	88,4	88,8	85,7	88,9	102,1	104,9	108,1	109,5	27,7	28,8

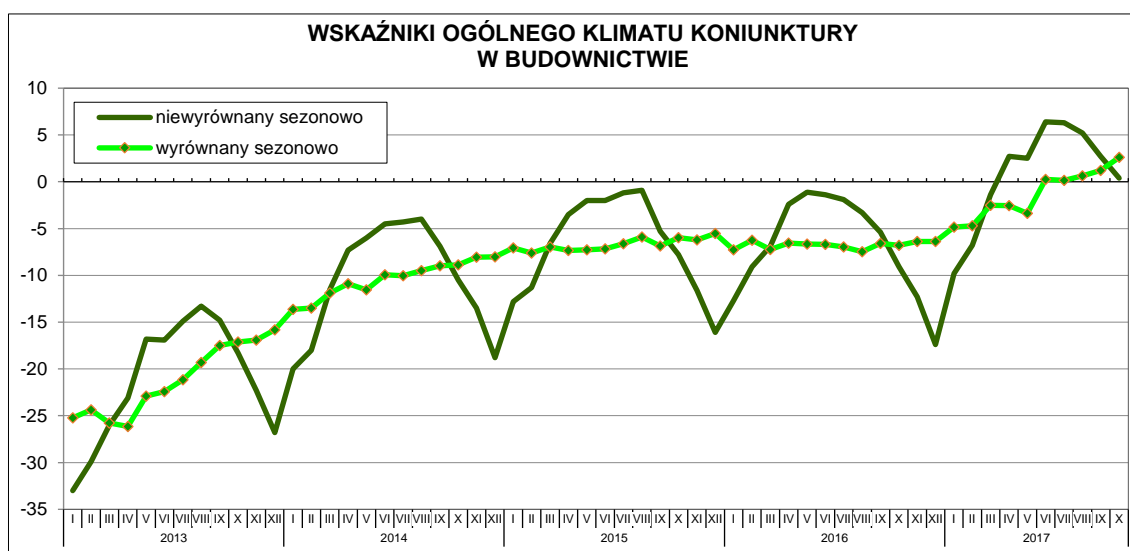
We wrześniu br. produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się w stosunku do analogicznego miesiąca ub. roku o 15,5% (kiedy notowano spadek o 15,3%). W większym stopniu wzrosła sprzedaż robót inwestycyjnych niż robót o charakterze remontowym. Największy wzrost produkcji odnotowały przedsiębiorstwa specjalizujące się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 21,8%. Większa niż przed rokiem była także sprzedaż robót w jednostkach zajmujących się głównie budową budynków – o 12,8% oraz realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne – o 9,5%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym, produkcja budowlano-montażowa ogółem we wrześniu br. wzrosła o 17,9% w skali roku i obniżyła się o 0,3% w stosunku do sierpnia br.

W strukturze produkcji budowlano-montażowej **wg rodzajów obiektów budowlanych** w okresie styczeń–wrzesień br. nieznacznie zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku udział budynków, przy spadku udziału obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Wśród budynków odnotowano wzrost udziału budynków mieszkalnych w produkcji ogółem, przy spadku – niemieszkalnych, w tym głównie budynków przemysłowych i magazynowych. Spośród obiektów inżynierii lądowej i wodnej zmniejszył się udział m.in. rurociągów, linii telekomunikacyjnych i linii elektroenergetycznych przesyłowych oraz kompleksowych budowli na terenach przemysłowych, a wzrósł – m.in. autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych oraz dróg szynowych, dróg kolei napowietrznych lub podwieszanych.

Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej wg rodzajów obiektów budowlanych przedstawiała się następująco:

Rodzaje obiektów	Struktura (w %)	
	I-IX 2016	I-IX 2017
OGÓŁEM	100,0	100,0
Budynki razem	52,8	52,9
Budynki mieszkalne	18,3	18,6
w tym:		
mieszkalne jednorodzinne.....	1,8	1,8
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe.....	15,6	15,5
Budynki niemieszkalne.....	34,5	34,3
w tym:		
biurowe	4,0	4,4
handlowo-usługowe.....	7,9	8,0
przemysłowe i magazynowe.....	14,5	13,9
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej...	5,2	5,6
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	47,2	47,1
w tym:		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe.....	17,9	19,1
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych.....	3,0	4,2
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	2,7	2,7
budowle wodne.....	1,0	1,3
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe....	6,5	5,0
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze.....	6,5	6,5
w tym oczyszczalnie wód i ścieków.....	0,7	0,7
kompleksowe budowle na terenach przemysłowych.....	7,7	6,6
budowle sportowe i rekreacyjne.....	0,6	0,6
obiekty pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane.....	1,0	0,9

W październiku br. oceny **ogólnego klimatu koniunktury** w budownictwie są nieznacznie korzystne, słabsze niż przed miesiącem. Pogorszyły się pozytywne oceny bieżące portfela zamówień i produkcji budowlano-montażowej oraz negatywne diagnozy sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Sygnalizowany jest wzrost opóźnień płatności

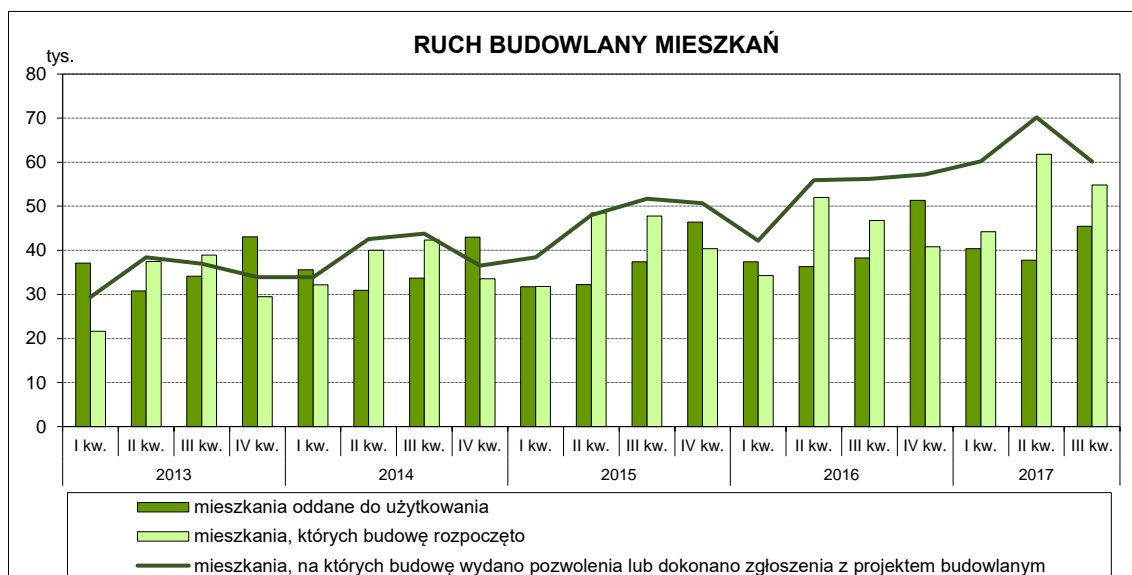
za wykonane roboty budowlano-montażowe. Prognozy dotyczące produkcji budowlano-montażowej, sytuacji finansowej przedsiębiorstw i portfela zamówień na rynku krajowym są pesymistyczne, wobec optymistycznych przed miesiącem. Nieco bardziej negatywne są wskazania dotyczące przyszłego portfela zamówień na rynku zagranicznym. Firmy budowlane spodziewają się nieznacznej redukcji zatrudnienia, wobec korzystnych przewidywań w tym zakresie w poprzednich miesiącach. Nadal oczekiwany jest wzrost cen robót budowlano-montażowych.

Jako główne bariery w prowadzeniu działalności budowlano-montażowej, podobnie jak przed miesiącem, wskazywane są koszty zatrudnienia, niedobór wykwalifikowanych pracowników, konkurencja na rynku i wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W skali roku w największym stopniu wzrosło znaczenie ograniczeń związanych z niedoborem wykwalifikowanych pracowników, natomiast najbardziej zmalała dotkliwość niedostatecznego popytu i konkurencji na rynku.

W ocenie przedsiębiorców moce produkcyjne w budownictwie wykorzystywane są obecnie w 84,3%, tj. w większym stopniu niż przed rokiem (80,3%).

Budownictwo mieszkaniowe

W okresie trzech kwartałów br. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Większa niż w okresie styczeń-wrzesień ub. roku była też liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Według wstępnych danych⁸ w okresie styczeń-wrzesień br. **oddano do użytkowania** 123,9 tys. mieszkań, tj. o 10,6% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrosła liczba mieszkań zrealizowanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 14,4% do 61,0 tys.) oraz w budownictwie indywidualnym (o 7,4% do 59,2 tys.), natomiast spadła – w budownictwie spółdzielczym (o 13,1% do 1,5 tys.). Więcej mieszkań niż w okresie trzech kwartałów ub. roku oddano do eksploatacji w budownictwie społecznym czynszowym (1125 wobec 646), a mniej – w budownictwie komunalnym (897 wobec 1038) i zakładowym (91 wobec 96).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosła 94,1 m² i była o 2,2 m² mniejsza niż w analogicznym okresie ub. roku.

⁸ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Liczba oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania kształtowały się następująco:

Formy budownictwa	I-IX 2016				I-IX 2017			
	w liczbach bezwzględnych	Struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego =100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	Struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²
Ogółem	112017	100,0	110,5	96,3	123869	100,0	110,6	94,1
Indywidualne.....	55137	49,2	95,4	136,2	59233	47,8	107,4	132,7
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	53331	47,6	132,1	58,0	60985	49,2	114,4	59,0
Spółdzielcze	1769	1,6	148,0	56,7	1538	1,3	86,9	57,8
Spółeczne czynszowe.....	646	0,6	80,8	50,8	1125	0,9	174,1	49,9
Komunalne	1038	0,9	119,0	42,5	897	0,7	86,4	44,6
Zakładowe	96	0,1	31,9	87,6	91	0,1	94,8	78,3

We wrześniu br. oddano do użytkowania 15,0 tys. mieszkań, tj. o 18,2% więcej niż w analogicznym miesiącu ub. roku. Znacznie wzrosła liczba mieszkań przekazanych do eksploatacji w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 28,3% do 7,7 tys.), mniejszy wzrost odnotowano w budownictwie indywidualnym (o 8,4% do 6,7 tys.). Więcej mieszkań niż we wrześniu ub. roku zrealizowano także w budownictwie komunalnym (211 wobec 142), spółdzielczym (210 wobec 197) i społecznym czynszowym (22 wobec 20), natomiast mniej – w budownictwie zakładowym (32 wobec 44).

W okresie styczeń-wrzesień br. liczba mieszkań, na których budowę **wydano pozwolenia** lub dla których **dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym** wyniosła 190,5 tys. i była o 23,4% większa niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia budowy z projektem dla 21,4 tys. mieszkań – o 13,9% więcej niż przed rokiem.

Liczba mieszkań, których **budowę rozpoczęto** w okresie trzech kwartałów br. wyniosła 160,9 tys. i zwiększyła się w skali roku o 20,9%. We wrześniu br. rozpoczęto budowę 17,0 tys. mieszkań, tj. o 9,1% więcej niż we wrześniu ub. roku.

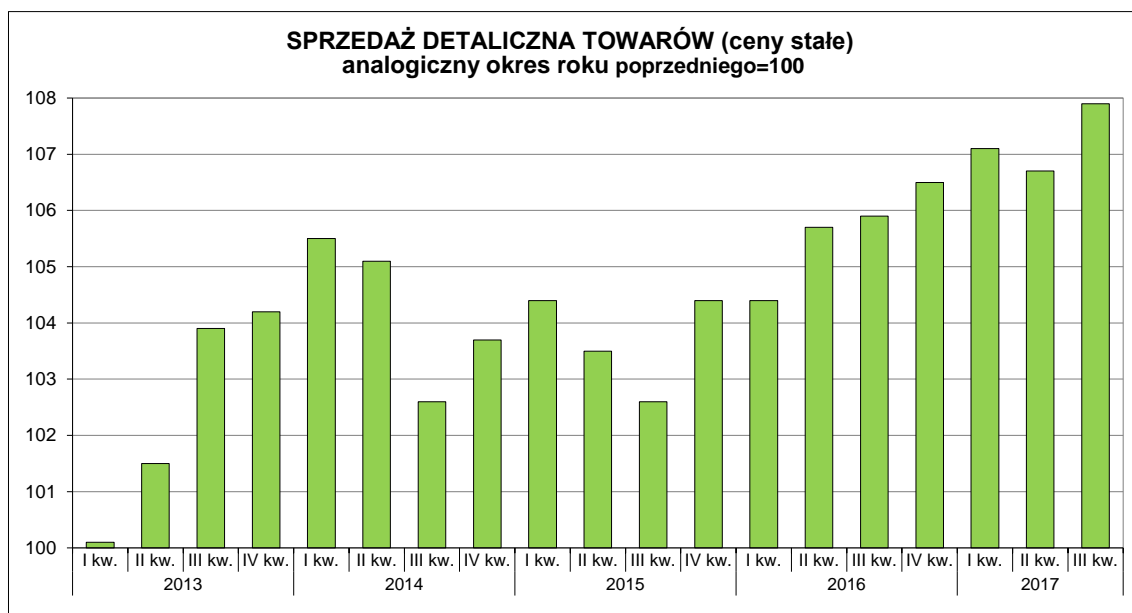
Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto kształtowała się następująco:

Formy budownictwa	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	I-IX 2017					
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	190529	100,0	123,4	160850	100,0	120,9
Indywidualne	87184	45,8	117,5	76726	47,7	114,9
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	98216	51,5	129,7	79556	49,5	126,1
Spółdzielcze	1215	0,6	118,7	2208	1,4	127,6
Spółeczne czynszowe	1645	0,9	202,3	1064	0,7	259,5
Komunalne	2139	1,1	88,1	1209	0,7	125,2
Zakładowe	130	0,1	102,4	87	0,0	66,4

Szacuje się, że w końcu września br. **w budowie** pozostawało 768,2 tys. mieszkań, tj. o 3,6% więcej niż przed rokiem.

Rynek wewnętrzny

W okresie styczeń–wrzesień br. **sprzedaż detaliczna**⁹ była o 7,2% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 5,3% przed rokiem). W III kwartale br. dynamika sprzedaży detalicznej była szybsza niż w dwóch poprzednich okresach (wzrost o 7,9% wobec 7,1% w I kwartale i 6,7% w II kwartale).

Wyższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku była sprzedaż we wszystkich grupach. Zwiększenie sprzedaży obserwowano m.in. w jednostkach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 7,7%), w pozostałej sprzedaży detalicznej w niewyspecjalizowanych sklepach (o 7,0%) oraz w paliwach stałych, ciekłych i gazowych (o 6,8%). W grupie o największym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem, tj. żywność, napoje i wyroby tytoniowe, notowano wzrost o 3,3% (wobec 4,9% przed rokiem).

We wrześniu br. sprzedaż detaliczna zwiększyła się w skali roku o 7,5% (wobec wzrostu o 6,9% w sierpniu br.). Wśród grup o istotnym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem znaczący wzrost sprzedaży notowano w pozostałej sprzedaży detalicznej w niewyspecjalizowanych sklepach (o 7,5%) oraz w pojazdach samochodowych, motocyklach, częściach (o 7,1%). Wyższa niż przed rokiem była również sprzedaż w grupach: paliwa stała, ciekła i gazowa oraz żywność, napoje i wyroby tytoniowe (po 3,6%).

⁹ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika sprzedaży detalicznej (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016				2017					2016	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres poprzedniego roku=100									struktura w %	
Ogółem^a	104,4	105,7	105,9	106,5	107,1	106,7	107,9	107,2	107,5	100,0	100,0
w tym:											
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	112,2	112,8	106,3	104,6	109,3	103,8	110,4	107,7	107,1	9,8	10,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	97,5	100,7	104,4	105,8	111,1	105,3	105,7	106,8	103,6	15,1	14,3
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	105,8	104,5	104,5	110,5	99,0	106,7	103,8	103,3	103,6	26,7	27,1
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	107,3	109,0	109,5	98,4	105,6	106,9	108,3	107,0	107,5	11,4	11,7
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	109,7	112,8	114,1	115,2	113,6	113,5	111,5	112,8	110,3	6,4	6,1
Tekstylia, odzież, obuwie	114,4	121,4	111,1	118,0	117,4	112,0	126,1	118,2	132,3	6,4	6,2
Meble, rtv, agd	106,9	112,6	108,7	107,8	110,4	106,3	109,6	108,7	112,2	8,1	8,0
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizo- wanych sklepach	103,9	106,5	109,8	106,9	114,0	108,5	104,5	108,6	108,1	5,4	5,4
Pozostałe	89,4	89,0	96,6	96,0	106,7	102,6	105,6	104,8	103,9	9,7	10,1

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Sprzedaż hurtowa¹⁰ w przedsiębiorstwach handlowych w okresie styczeń-wrzesień br. zwiększyła się w skali roku o 13,2%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych - o 12,3% (wobec wzrostu przed rokiem odpowiednio o 5,2% oraz o 2,4%). Znaczne zwiększenie sprzedaży hurtowej obserwowano w grupach: żywność (o 23,0%) oraz półprodukty i odpady pochodzenia nierolniczego oraz złom (o 18,8%). We wrześniu br. sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych wzrosła w skali roku o 10,5%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych - o 9,0%

¹⁰ W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Ogólny klimat koniunktury w październiku br. w handlu detalicznym jest oceniany nieco mniej korzystnie niż przed miesiącem. Pozytywnie postrzegają koniunkturę przedsiębiorstwa duże, średnie i mikro, przy bardziej negatywnych wskazaniach firm małych. Utrzymują się korzystne opinie koniunktury w branży tekstyliów, odzież, obuwiu oraz pojazdy samochodowe. Nieco ostrożniejsze niż przed miesiącem są optymistyczne nastroje firm z branży żywność. Jednostki z branży artykuły gospodarstwa domowego formułują nieznacznie negatywne opinie, wobec pozytywnych we wrześniu. Diagnozy i prognozy sprzedaży oraz sytuacji finansowej formułowane przez ogół przedsiębiorstw są korzystne, podobne jak przed miesiącem. Przedsiębiorcy przewidują niewielkie zwiększenie zatrudnienia oraz sygnalizują możliwość wzrostu cen towarów.

Wśród barier ograniczających działalność przedsiębiorstw w październiku br. najbardziej uciążliwe pozostają: konkurencja na rynku, koszty zatrudnienia, wysokie obciążenia na rzecz budżetu oraz niejasne i niespójne przepisy prawne. W skali roku najbardziej zmniejszyło się znaczenie bariery związanej z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej, zwiększyła się natomiast uciążliwość niedoboru pracowników.

Transport

W okresie styczeń–wrzesień br. **sprzedaż wyrobów i usług**¹¹ w jednostkach transportu ogółem¹² była o 11,4% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 5,1% przed rokiem). W trzecim kwartale br. sprzedaż wzrosła w tempie nieco szybszym niż w drugim (wzrost o 11,1% wobec 10,3%). We wrześniu br. sprzedaż zwiększyła się w skali roku o 10,2% (po wzroście o 11,8% w sierpniu br. oraz o 4,5% przed rokiem).

Spośród grup o najwyższym udziale w transporcie ogółem, w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosła sprzedaż w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 11,9%), w transporcie samochodowym (o 11,0%) oraz w transporcie kolejowym (o 10,0%).

Masa **przewozów ładunków ogółem** w okresie trzech kwartałów br. wyniosła 404,4 mln ton, tj. o 8,7% więcej niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku. Przewozy wzrosły w większości rodzajów transportu, z wyjątkiem rurociągowego. We wrześniu br. przetransportowano 48,4 mln ton ładunków ogółem, tj. o 7,3% więcej niż przed rokiem.

Wielkość ładunków przewiezionych **transportem kolejowym** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 176,4 mln ton, tj. o 8,7% więcej niż przed rokiem. Wyższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku była wielkość przewozów w komunikacji wewnętrznej (o ok. 9%). W komunikacji międzynarodowej masa przewozów była o ok. 9% wyższa od notowanej przed rokiem, w tym obserwowano wzrost przewozów masy ładunków tranzytowych (o ok. 42%) oraz masy ładunków importowanych (o ok. 15%), przy spadku przewozów ładunków eksportowanych (o ok. 4%). We wrześniu br. transportem kolejowym przewieziono 20,8 mln ton ładunków, tj. o 4,2% więcej niż przed rokiem. Średniodobowe przewozy ładunków we wrześniu br. były o 2,4% większe niż przed miesiącem.

Transportem samochodowym zarobkowym w okresie styczeń–wrzesień br. przewieziono 181,6 mln ton ładunków, tj. o 12,2% więcej niż przed rokiem, a we wrześniu br. – 21,9 mln ton, tj. odpowiednio o 11,2% więcej. Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się od początku roku o 10,8%.

Transportem rurociągowym w okresie dziewięciu miesięcy br. przetłoczono 37,9 mln ton ropy i produktów naftowych (o 6,3% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku), natomiast we wrześniu br. – 4,6 mln ton (o 5,5% więcej niż przed rokiem, kiedy notowano głęboki spadek).

Masa ładunków przewiezionych **transportem morskim** w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosła o 13,9% w skali roku (do 5,7 mln ton ładunków). We wrześniu br. żeglugą morską przetransportowano 0,7 mln ton ładunków (o 18,2% więcej niż przed rokiem).

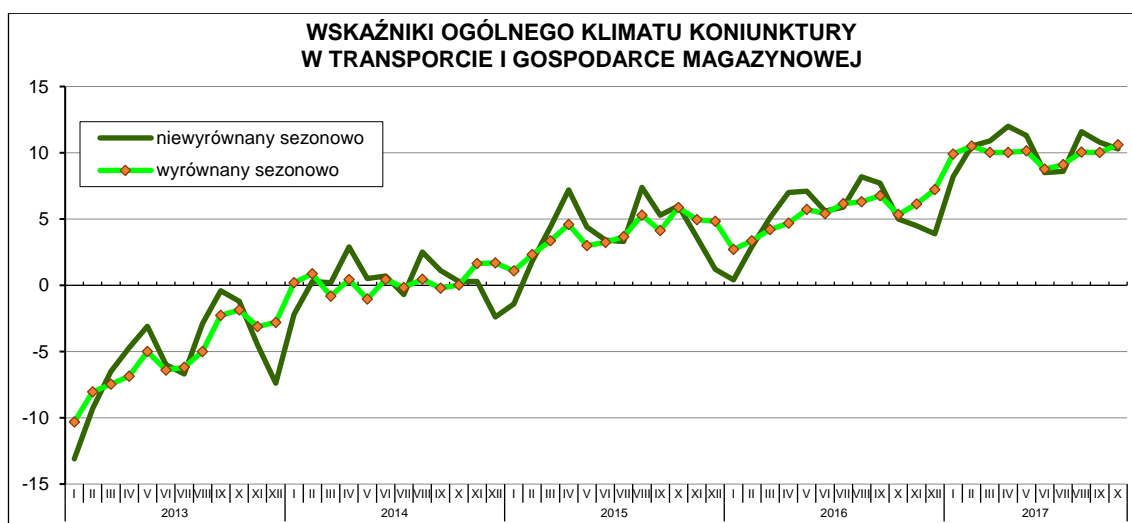
¹¹ Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, pasażerów, bagażu i poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

¹² W cenach stałych; w przedsiębiorstwach transportowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W **portach morskich** w okresie trzech kwartałów br. przeładowano 56,1 mln ton ładunków, tj. o 3,7% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Zwiększyła się masa przeładunków większości rodzajów ładunków, z wyjątkiem masowych suchych (w których notowano spadek o 3,8%, w tym węgla i koksu – o 11,1%). Wzrost masy pozostałych ładunków drobnicowych wyniósł 14,2%, a ładunków masowych ciekłych – 9,2% (w tym ropy naftowej – 2,0%). Wielkość przeładunków kontenerów zwiększyła się o 6,9%, a ładunków tocznych – wzrosła o 4,4%. We wrześniu br. przeładowano 6,4 mln ton ładunków, tj. o 0,9% mniej niż przed rokiem.

W okresie styczeń–wrzesień br. zwiększyła się w skali roku masa przeładunków w większości portów, z wyjątkiem Gdańska (gdzie notowano spadek o 1,5% do 23,3 mln ton). W porcie Świnoujście wielkość przeładunków zwiększyła się o 14,0% (do 10,7 mln ton), w Gdyni – o 5,8% (do 13,9 mln ton), a w Szczecinie oraz w Policach – po 3,8% (odpowiednio do 6,6 mln ton oraz 1,4 mln ton).

Środkami komunikacji publicznej w okresie styczeń–wrzesień br. przewieziono 472,9 mln pasażerów, tj. o 2,2% mniej niż przed rokiem. Zmniejszyły się przewozy pasażerów transportem samochodowym (o 8,9% do 232,8 mln osób). Wzrosła natomiast liczba pasażerów przewiezionych transportem lotniczym (o 26,0% do 10,9 mln osób) oraz kolejowym (o 3,5% do 225,9 mln osób). We wrześniu br. środkami komunikacji publicznej przewieziono 54,5 mln osób, tj. o 2,8% mniej niż przed rokiem.

W październiku br. **ogólny klimat koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa jest oceniany korzystnie, podobnie jak przed miesiącem. Mniej optymistyczne niż we wrześniu br. są prognozy w zakresie popytu, przy pogorszeniu ocen bieżących w tym zakresie. Pozytywne, ale ostrożniejsze od notowanych przed miesiącem, są przewidywania dotyczące sprzedaży oraz sytuacji finansowej, a diagnozy w tych obszarach są nieznacznie negatywne (wobec korzystnych we wrześniu br.). Dyrektorzy jednostek planują wzrost zatrudnienia, zbliżony do prognozowanego przed miesiącem. Ceny usług w najbliższych trzech miesiącach nadal mogą rosnąć.

Poczta i telekomunikacja

W okresie styczeń–wrzesień br. **sprzedaż wyrobów i usług pocztowych i telekomunikacyjnych ogółem**¹³ (obejmująca wpływy za usługi pocztowe i kurierskie oraz za usługi telekomunikacyjne) była o 3,3% wyższa niż przed rokiem. Wzrosła sprzedaż usług telekomunikacyjnych (o 4,1%), natomiast sprzedaż usług pocztowych i kurierskich ukształtowała się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem.

W końcu września br. liczba abonentów i użytkowników (usługi z przedpłatą) **telefonii ruchomej** wyniosła 52,2 mln i była o 7,2% mniejsza niż przed rokiem oraz o 4,8% niższa w porównaniu z grudniem ub. roku. Liczba abonentów wzrosła w skali roku o 7,6% (do 33,8 mln), a liczba użytkowników obniżyła się o 25,9% (do 18,4 mln). Na 100 mieszkańców w końcu września przypadało 135,8 abonentów i użytkowników (wobec 146,3 przed rokiem oraz 142,5 w końcu grudnia ub. roku).

Liczba **telefonicznych łączy głównych**¹⁴ w sieci publicznej telefonii przewodowej w końcu września br. wyniosła ok. 4,5 mln i była o ok. 4,5% mniejsza niż w końcu grudnia ub. roku. Na 100 mieszkańców w końcu września br. przypadało 11,8 łączy głównych (wobec 12,4 w końcu grudnia ub. roku). Liczba łączy w dostęпах ISDN¹⁵ w końcu września br. wyniosła ok. 680 tys. (w tym ok. 93% zainstalowano w miastach) i była o ok. 2,7% mniejsza niż w końcu grudnia ub. roku.

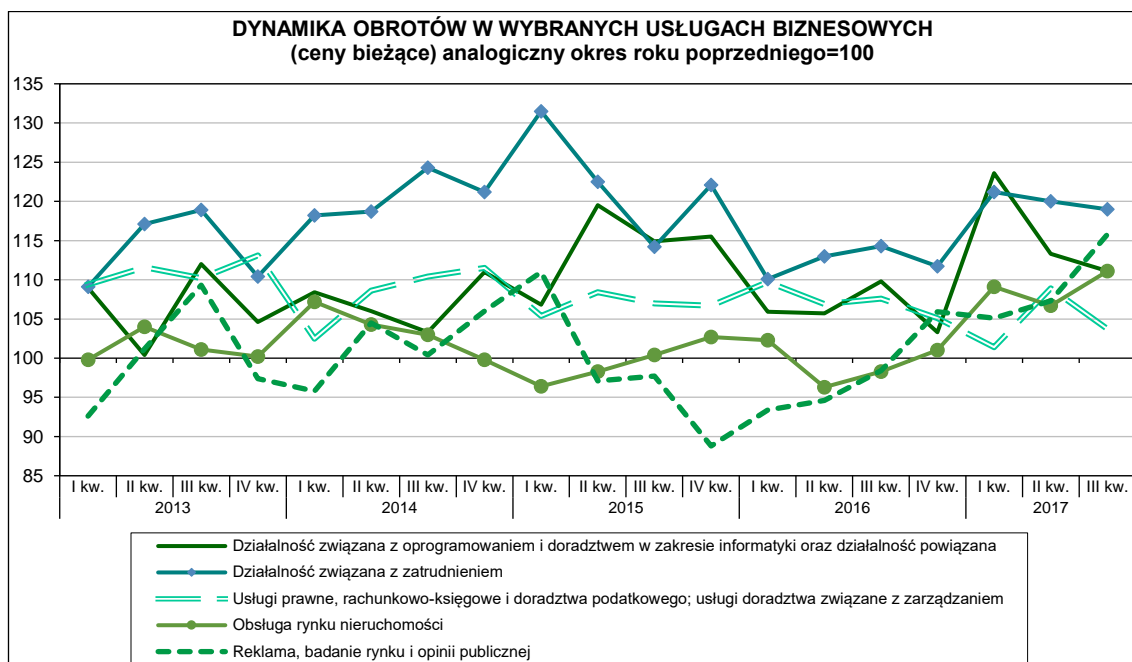
¹³ W cenach stałych; w jednostkach poczty i telekomunikacji o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁴ Standardowe łącza główne (abonenci telefonii przewodowej) powiększone o liczbę łączy w dostęпах ISDN.

¹⁵ ISDN – telefoniczna sieć cyfrowa z integracją usług, umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transferu głosu, obrazu, faksów, danych.

Usługi biznesowe

W okresie styczeń–wrzesień br., w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, notowano wzrost obrotów¹⁶ w większości badanych grupowań z obszaru **usług biznesowych**¹⁷.

Wysoki wzrost w skali roku, szybszy niż przed rokiem, obserwowano w działalności związanej z zatrudnieniem (20,0%). Umocnił się również wzrost m.in. w działalności detektywistycznej i ochroniarskiej (do 17,7%), a także w działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalności powiązanej (do 15,5%).

Po spadku przed rokiem, zwiększyły się obroty m.in. w usługach związanych z reklamą, badaniem rynku i opinii publicznej (o 9,3%), w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (o 9,0%) oraz w działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych (o 4,5%). Wolniej niż przed rokiem wzrosły obroty

¹⁶ W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁷ Usługi biznesowe to usługi związane z obsługą działalności gospodarczej. Badaniem objęto wybrane grupowania Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007: z sekcji Informacja i komunikacja działały: działalność wydawnicza, działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana, działalność usługowa w zakresie informacji; sekcję Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; z sekcji Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna: dział działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe, grupę doradztwo związane z zarządzaniem oraz działały: działalność w zakresie architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne; reklama, badanie rynku i opinii publicznej; pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; z sekcji Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca działały: działalność związana z zatrudnieniem; działalność detektywistyczna i ochroniarska, grupę sprzątanie obiektów oraz dział działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej.

w działalnościach: usługowej w zakresie informacji (11,0%), związanej z administracyjną obsługą biura i pozostałej działalności wspomagającej prowadzenie działalności gospodarczej (8,8%) oraz w usługach prawnych, rachunkowo-księgowych i doradztwa podatkowego; usługach związanych z zarządzaniem (4,8%). Spadek obrotów w skali roku notowano natomiast w działalności wydawniczej (o 0,8%), po niewielkim wzroście w analogicznym okresie ub. roku.

Bilans płatniczy

Według wstępnych danych **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹⁸ w sierpniu br. wyniosło minus 0,4 mld zł (wobec minus 3,4 mld zł przed rokiem). **Saldo obrotów towarowych** ukształtowało się na poziomie 1,3 mld zł (wobec minus 1,4 mld zł rok wcześniej), przy czym eksport zwiększył się o 11,4% do 66,9 mld zł, a import wzrósł o 6,7% do 65,6 mld zł. **Saldo usług** wyniosło 5,2 mld zł i było wyższe o 0,9 mld zł niż w sierpniu ub. roku, a złożyły się na nie salda: usług transportowych (1,7 mld zł), podróży zagranicznych (0,8 mld zł) i pozostałych usług (2,7 mld zł). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 17,5 mld zł (wzrost o 8,6%), a rozchody z tytułu importu usług wyniosły 12,3 mld zł (tj. o 4,1% więcej). **Saldo dochodów pierwotnych** w sierpniu br. wyniosło minus 7,1 mld zł i pogłębiło się o 1,1 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. O wysokości salda dochodów pierwotnych w największym stopniu zdecydowało saldo dochodów z inwestycji w kwocie 7,6 mld zł, (dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 6,8 mld zł, a dochody nierezydentów z inwestycji portfelowych wyniosły 1,2 mld zł). **Saldo dochodów wtórnych** w sierpniu br. było dodatnie i wyniosło 0,2 mld zł (wobec minus 0,2 mld zł przed rokiem); wartość przychodów zmniejszyła się w skali roku o 0,3 mld zł do 1,9 mld zł, a wartość rozchodów obniżyła się o 0,7 mld zł do 1,7 mld zł.

Rachunek kapitałowy zamknął się dodatnim saldem w wysokości 0,7 mld zł (wobec 0,1 mld zł w sierpniu ub. roku), a kwoty przychodów i rozchodów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 0,8 mld zł oraz 0,1 mld zł (wobec 0,2 mld zł przychodów oraz 0,1 mld zł rozchodów przed rokiem).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w sierpniu br. wyniosło minus 1,9 mld zł (wobec minus 3,3 mld zł rok wcześniej). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** ukształtowało się na poziomie minus 0,1 mld zł, przy czym saldo pasywów inwestycji bezpośrednich wyniosło 5,5 mld zł. Saldo **polskich inwestycji za granicą** wyniosło minus 2,0 mld zł, w tym saldo aktywów inwestycji bezpośrednich ukształtowało się na poziomie 0,9 mld zł. Na wielkość salda rachunku finansowego wpływały również **inwestycje portfelowe**, gdzie odnotowano spadek wartości aktywów rezydentów o 1,6 mld zł oraz odpływ kapitału nierezydentów w kwocie 1,0 mld zł. W **pozostałych inwestycjach** odnotowano wzrost aktywów rezydentów w wysokości 0,8 mld zł oraz odpływ kapitału nierezydentów w kwocie 4,6 mld zł. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie 43 mln zł.

Wartość **oficjalnych aktywów rezerwowych** w sierpniu br. zmniejszyła się w skali miesiąca o 2,3 mld zł i wyniosła 392,9 mld zł.

¹⁸ Opracowano na podstawie danych NBP.

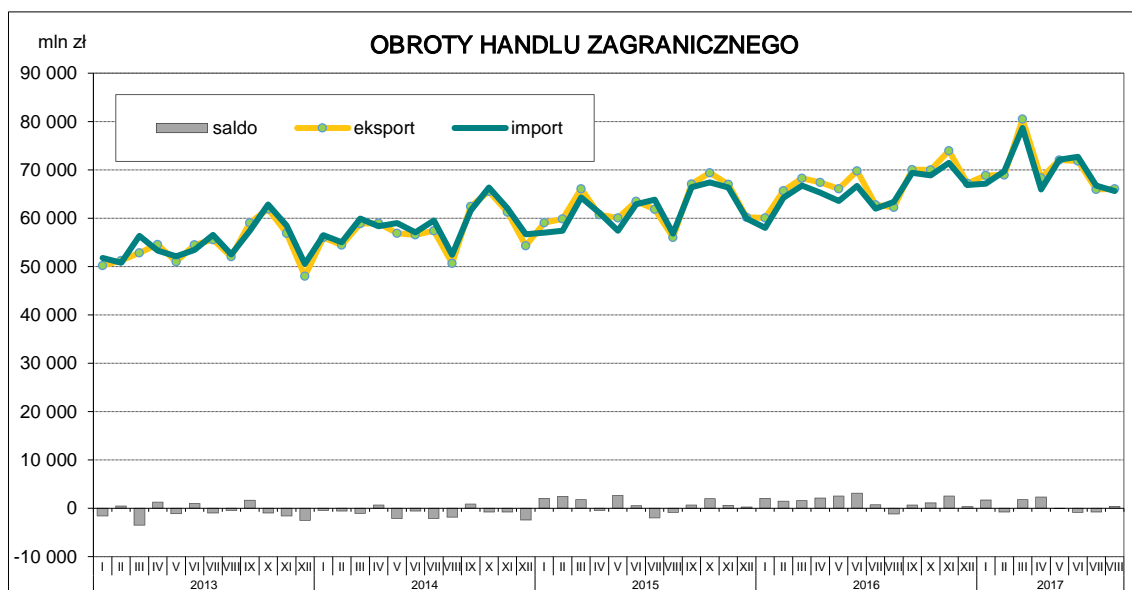
Bilans płatniczy kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VIII 2016	VIII 2017	IX 2016 – VIII 2017 ^a
	w mln zł		
RACHUNEK BIEŻĄCY	-3365	-424	-4053
Saldo obrotów towarowych	-1443	1273	7121
Eksport	60061	66908	820035
Import	61504	65635	812914
Saldo usług	4314	5214	68660
Przychody	16124	17509	208011
Rozchody	11810	12295	139351
Saldo dochodów pierwotnych	-6033	-7107	-75767
Przychody	4318	3767	49645
Rozchody	10351	10874	125412
Saldo dochodów wtórnych	-203	196	-4067
Przychody	2146	1861	23775
Rozchody	2349	1665	27842
RACHUNEK KAPITAŁOWY	141	686	18883
Przychody	249	772	21453
Rozchody	108	86	2570
RACHUNEK FINANSOWY	-3348	-1917	2977
Inwestycje bezpośrednie – aktywa	-2299	919	38143
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych .	831	-391	22699
Instrumenty dłużne	-3130	1310	15444
Inwestycje bezpośrednie – pasywa	594	5459	36335
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych .	3639	4505	29619
Instrumenty dłużne	-3045	954	6716
Inwestycje portfelowe – aktywa	-543	-1562	-18887
Udziałowe papiery wartościowe	-189	271	-19418
Dłużne papiery wartościowe	-354	-1833	531
Inwestycje portfelowe – pasywa	6415	-969	7976
Udziałowe papiery wartościowe	-529	1063	-11094
Dłużne papiery wartościowe	6944	-2032	19070
Pozostałe inwestycje – aktywa	85	843	13257
NBP	0	803	805
Sektor rządowy	12	8	223
Monetarne Instytucje Finansowe	821	722	362
Pozostałe sektory	-748	-690	11867
Pozostałe inwestycje – pasywa	-3629	-4582	-26488
NBP	697	-3449	-29501
Sektor rządowy	-44	-33	1463
Monetarne Instytucje Finansowe	-3306	-1713	-3935
Pozostałe sektory	-976	613	5485
Pochodne instrumenty finansowe	-556	43	-1362
Oficjalne aktywa rezerwowe	3345	-2252	-10351
RACHUNEK BIEŻĄCY	-124	-2179	-11853

^a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

Handel zagraniczny

W okresie styczeń–sierpień br. obroty towarowe z zagranicą zwiększyły się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, bardziej po stronie importu niż eksportu. Dodatkowo saldo obrotów ogółem było znacznie mniejsze niż przed rokiem. Odnotowano wzrost wymiany towarowej ze wszystkimi grupami krajów – największy z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Obroty według cen stałych w okresie styczeń–lipiec br. wzrosły w skali roku; wskaźnik terms of trade kształtował się niekorzystnie.

Eksport liczony w złotych (w cenach bieżących) zwiększył się w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku o 7,7% i wyniósł 562,5 mld zł, a import wzrósł o 9,6% do 558,7 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 3,8 mld zł (12,4 mld zł przed rokiem). Obroty wyrażone w euro zwiększyły się w skali roku po stronie eksportu o 9,5% do 131,4 mld EUR, a po stronie importu o 11,4% i wyniosły 130,5 mld EUR. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 0,9 mld EUR (2,9 mld EUR w okresie ośmiu miesięcy ub. roku). Eksport w dolarach USA był o 6,8% wyższy niż przed rokiem i wyniósł 142,8 mld USD, natomiast import wzrósł o 8,8% do 141,9 mld USD. Dodatkowo saldo ukształtowało się na poziomie 0,9 mld USD (3,2 mld USD przed rokiem).

Eksport **w cenach stałych** w okresie styczeń–lipiec br. zwiększył się o 6,0% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, a import wzrósł o 7,4%. Wolumen eksportu był wyższy w obrotach z krajami UE (o 5,0%), z krajami Europy Środkowo-Wschodniej (o 18,8%) oraz z krajami rozwijającymi się (o 0,5%). W imporcie wzrósł wolumen towarów sprowadzanych z krajów UE (o 6,5%), z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 2,2%) i z krajów rozwijających się (o 7,5%).

Ceny transakcyjne towarów eksportowanych (liczone w złotych) wzrosły w stosunku do okresu styczeń–lipiec ub. roku o 1,8%, a towarów importowanych – o 2,8%.

Wskaźnik terms of trade w obrotach ogółem kształtował się na poziomie 99,0 (wobec 101,8 w okresie styczeń–lipiec ub. roku). W wymianie z krajami UE wyniósł 102,2 (wobec 98,6 przed rokiem), w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – 82,9 (w porównaniu z 133,2), a z krajami rozwijającymi się – 95,2 (wobec 101,2).

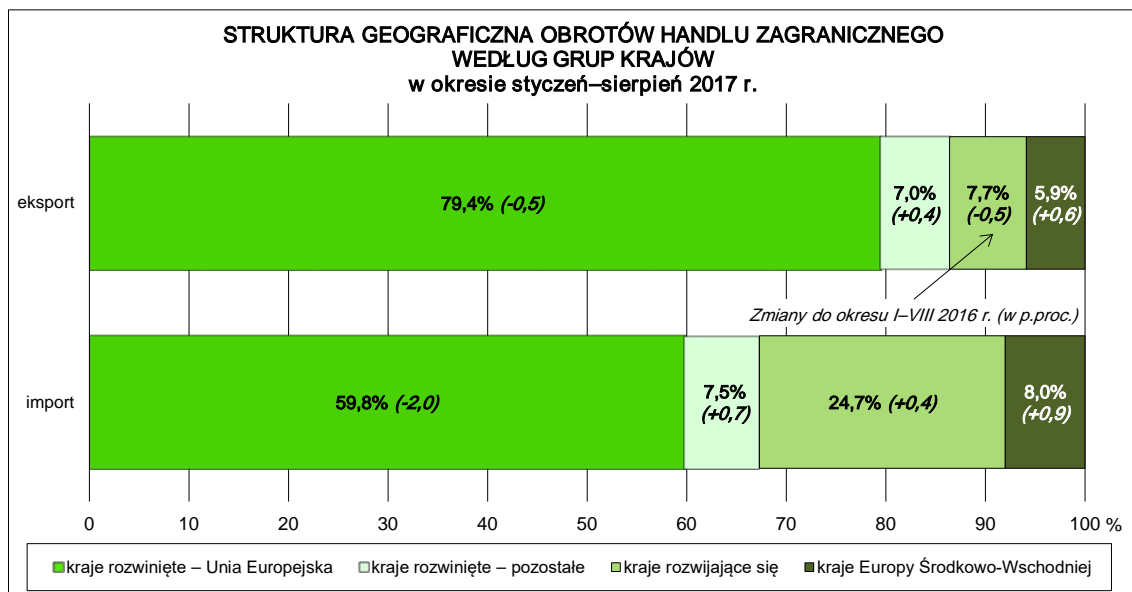
Obroty towarowe handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–VIII 2017						I–VIII 2016	I–VIII 2017
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I–VIII 2016=100				
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	562515,7	131359,8	142803,2	107,7	109,5	106,8	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	486004,7	113478,0	123330,2	107,5	109,3	106,6	86,5	86,4
w tym Unia Europejska	446657,5	104286,2	113329,5	107,0	108,7	106,1	79,9	79,4
w tym strefa euro	319241,0	74535,3	80995,3	107,7	109,4	106,8	56,8	56,8
Kraje rozwijające się	43170,7	10083,9	10968,8	100,5	102,2	99,7	8,2	7,7
Kraje Europy Środkowo- Wschodniej	33340,3	7797,9	8504,2	121,8	124,2	121,5	5,3	5,9
IMPORT^a	558742,4	130493,5	141907,0	109,6	111,4	108,8	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	375929,5	87806,5	95476,9	107,4	109,2	106,6	68,6	67,3
w tym Unia Europejska	333863,0	77975,0	84770,9	106,0	107,8	105,2	61,8	59,8
w tym strefa euro	267163,9	62401,3	67851,6	105,7	107,5	104,9	49,5	47,8
Kraje rozwijające się	137925,3	32208,8	35036,3	111,4	113,4	110,8	24,3	24,7
Kraje Europy Środkowo- Wschodniej	44887,6	10478,2	11393,8	123,8	125,6	122,8	7,1	8,0
SALDO	3773,3	866,3	896,2	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte	110075,2	25671,5	27853,3	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska	112794,5	26311,2	28558,6	x	x	x	x	x
w tym strefa euro	52077,1	12134,0	13143,7	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się	-94754,6	-22124,9	-24067,5	x	x	x	x	x
Kraje Europy Środkowo- Wschodniej	-11547,3	-2680,3	-2889,6	x	x	x	x	x

^a Dane dot. importu w podziale na grupy krajów prezentowane są **wg kraju pochodzenia**. Dane dot. importu **wg kraju wysyłki** dostępne są w Informacji bieżącej o wynikach wstępnych *Obroty handlu zagranicznego ogółem i wg krajów w I–VIII 2017 r.* na stronie internetowej GUS:

http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5466/1/61/1/obroty_towarowe_handlu_zagranicznego_ogolem_i_wedlug_krajow_w_okresie_styczen_sierpień_2017_roku.pdf

W **strukturze geograficznej** obrotów ogółem, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, obniżył się udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE), a wzrósł – krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Udział krajów rozwijających się w eksporcie ogółem był niższy niż przed rokiem, a w imporcie wyższy.

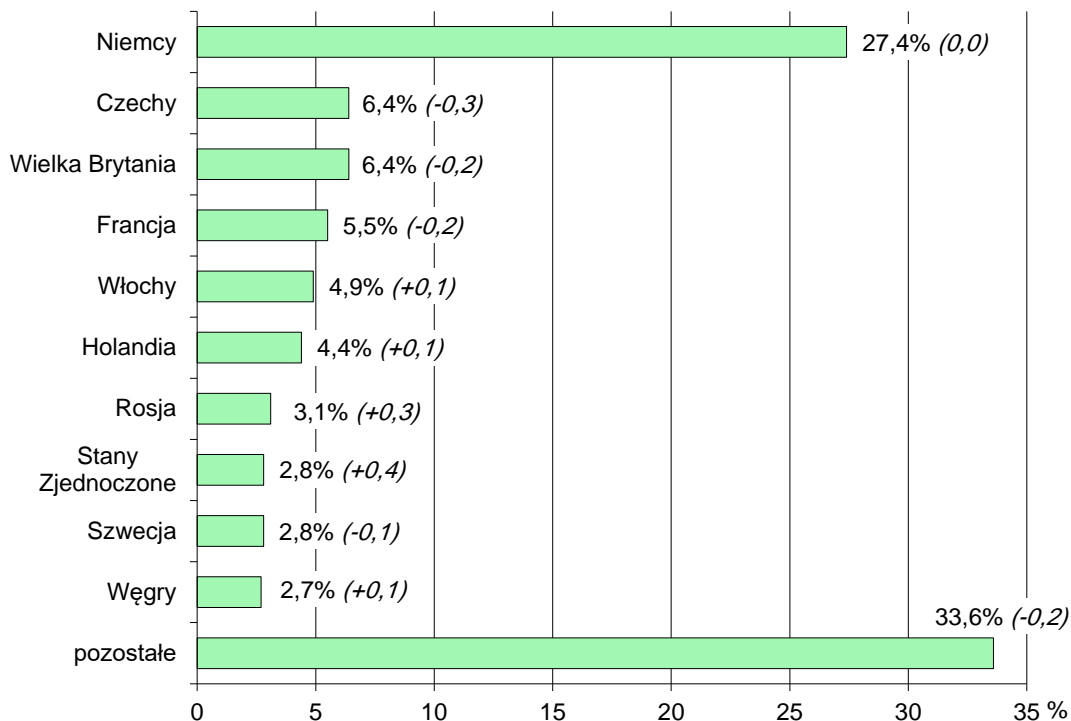
Eksport do krajów **Unii Europejskiej** zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu ub. roku o 7,0% i wyniósł 446,7 mld zł, a import wzrósł o 6,0% do 333,9 mld zł. Dodatkowo saldo wyniosło 112,8 mld zł (po ośmiu miesiącach ub. roku 102,5 mld zł). Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 104,3 mld EUR, tj. o 8,7% więcej niż przed rokiem, a w imporcie – 78,0 mld EUR, tj. były odpowiednio o 7,8% wyższe. Dodatkowo saldo osiągnęło poziom 26,3 mld EUR (wobec 23,6 mld EUR przed rokiem). Eksport w dolarach USA wzrósł w skali roku o 6,1%, natomiast import zwiększył się o 5,2%. Dodatkowo saldo wyniosło 28,6 mld USD (przed rokiem 26,2 mld USD). Eksport do krajów UE stanowił 79,4% wartości eksportu ogółem, a import z tych krajów – 59,8% wartości importu ogółem (wobec odpowiednio 79,9% i 61,8% w okresie styczeń–sierpień ub. roku).

Wartość obrotów z **Niemcami** wzrosła w eksporcie o 7,6% do 154,1 mld zł, a w imporcie o 6,7% do 128,4 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 25,6 mld zł (po ośmiu miesiącach ub. roku 22,9 mld zł). Udział Niemiec w eksporcie ogółem pozostał na poziomie sprzed roku i wyniósł 27,4%, a w imporcie ogółem obniżył się z 23,6% do 23,0%.

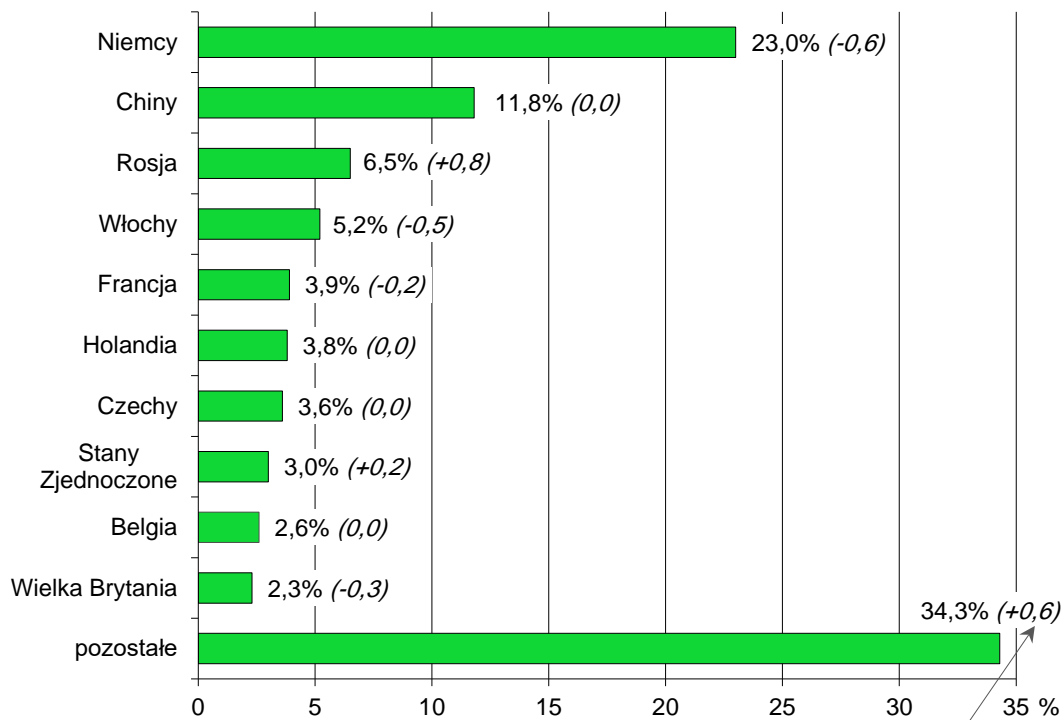
W wymianie z Niemcami wg grup towarowych SITC odnotowano wzrost eksportu m.in. pojazdów samochodowych do przewozu osób, wyrobów z metali nieszlachetnych, gdzie indziej niewymienionych oraz części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych. Zmniejszył się natomiast eksport m.in. mebli i ich części oraz urządzeń elektrycznych i nieelektrycznych typu domowego. W ramach importu zwiększyła się wartość m.in. sprowadzonych pojazdów samochodowych do przewozu osób oraz spalinowych silników tłokowych i ich części.

**STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO
WEDŁUG KRAJÓW
w okresie styczeń–sierpień 2017 r.**

eksport

import

Zmiany do okresu I–VIII 2016 r. (w p.proc.)

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** były znacznie wyższe niż w okresie ośmiu miesięcy ub. roku, na co głównie wpłynął wzrost wymiany z Rosją i Ukrainą. Eksport zwiększył się w skali roku o 21,8% do 33,3 mld zł, a import wzrósł o 23,8% i wyniósł 44,9 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 11,5 mld zł (wobec minus 8,9 mld zł przed rokiem). Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 7,8 mld EUR, tj. o 24,2% więcej niż przed rokiem, a w imporcie 10,5 mld EUR i były odpowiednio o 25,6% wyższe. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 2,7 mld EUR (wobec minus 2,1 mld EUR w okresie styczeń–sierpień ub. roku). Eksport w dolarach USA był wyższy niż przed rokiem o 21,5%, a import – większy o 22,8%. Ujemne saldo wyniosło 2,9 mld USD (wobec minus 2,3 mld USD w okresie styczeń–sierpień ub. roku). Udział eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem zwiększył się, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, o 0,6 p.proc. do 5,9%, a w imporcie ogółem wzrósł – o 0,9 p.proc. do 8,0%.

Po ośmiu miesiącach br. **Rosja** w rankingu naszych partnerów handlowych przesunęła się z ósmego przed rokiem miejsca w eksporcie na siódme, a w imporcie pozostała na trzeciej pozycji. Eksport do Rosji wzrósł w skali roku o 18,2% do 17,2 mld zł, natomiast import zwiększył się o 24,3% i wyniósł 36,1 mld zł. Saldo obrotów pogłębiło się z minus 14,5 mld zł przed rokiem do minus 18,9 mld zł. Udział Rosji w eksporcie ogółem wzrósł z 2,8% w okresie ośmiu miesięcy ub. roku do 3,1%, a w imporcie ogółem odpowiednio z 5,7% do 6,5%.

W obrotach z Rosją wg grup SITC, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, odnotowano duży wzrost eksportu preparatów perfumeryjnych, kosmetycznych i toaletowych, leków, urządzeń grzewczych i chłodniczych oraz ich części. W imporcie zwiększyła się wartość m.in. przetworzonych olejów ropy naftowej i otrzymanych z minerałów bitumicznych, węgla, aluminium oraz surowych olejów ropy naftowej.

W obrotach towarowych **wg nomenklatury SITC**, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, odnotowano wzrost w większości sekcji towarowych; w eksporcie największy napojów i tytoniu, a w imporcie – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. W strukturze towarowej eksportu najbardziej zwiększył się udział towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, a w strukturze importu – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. Zarówno po stronie eksportu, jak i importu odnotowano spadek udziału maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego.

Dynamika i struktura obrotów ogółem wg sekcji SITC kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-VIII 2017			I-VIII 2016	
	w mln zł	I-VIII 2016=100	struktura w %		
EKSPORT	562515,7	107,7	100,0	100,0	
w tym:					
Żywność i zwierzęta żywe	60602,5	107,5	10,8	10,8	
Napoje i tytoń.....	10211,1	131,0	1,8	1,5	
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	12667,0	113,4	2,3	2,1	
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne.....	14123,8	109,4	2,5	2,5	
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	800,0	49,7	0,1	0,3	
Chemikalia i produkty pokrewne	53244,1	109,0	9,5	9,4	
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.....	107155,4	109,4	19,1	18,8	
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy.....	210621,6	105,5	37,4	38,2	
Różne wyroby przemysłowe	91906,6	108,6	16,3	16,2	
IMPORT	558742,4	109,6	100,0	100,0	
w tym:					
Żywność i zwierzęta żywe	41998,3	108,9	7,5	7,6	
Napoje i tytoń.....	3959,5	106,6	0,7	0,7	
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	18207,1	116,0	3,3	3,1	
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne.....	39295,5	138,3	7,0	5,6	
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne.....	2392,7	114,9	0,4	0,4	
Chemikalia i produkty pokrewne	83764,7	110,0	15,0	14,9	
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.....	101126,3	109,0	18,1	18,2	
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy.....	190661,0	103,8	34,1	36,0	
Różne wyroby przemysłowe	69215,0	110,1	12,4	12,3	

Eksport **produktów rolno-spożywczych** w okresie styczeń–sierpień br. był wyższy niż w analogicznym okresie ub. roku o 9,3% i wyniósł 74,4 mld zł, a import zwiększył się o 9,2% do 52,6 mld zł. Obroty zamknęły się dodatnim saldem w wysokości 21,8 mld zł (wobec 19,8 mld zł w analogicznym okresie ub. roku). Udział towarów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wzrósł o 0,2 p.proc. do 13,2%, a w imporcie ogółem obniżył się o 0,1 p.proc. do 9,4%. Odnotowano wzrost obrotów towarami rolno-spożywczymi ze wszystkimi grupami krajów.

Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I-VIII 2017						I-VIII 2016	I-VIII 2017
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-VIII 2016=100				
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	74392,7	17379,9	18917,8	109,3	111,2	108,7	100,0	100,0
Przetwory spożywcze.....	37238,7	8703,7	9481,2	113,7	115,7	113,1	48,1	50,0
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	24076,5	5626,5	6126,5	115,8	117,8	115,1	30,6	32,4
Produkty pochodzenia roślinnego	11949,8	2786,2	3023,2	95,2	96,7	94,3	18,4	16,1
Oleje i tłuszcze.....	1127,8	263,5	286,9	58,0	59,0	57,7	2,9	1,5
IMPORT	52642,2	12292,2	13363,7	109,2	111,0	108,3	100,0	100,0
Przetwory spożywcze.....	20694,0	4833,6	5257,6	107,1	108,9	106,4	40,1	39,3
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	15135,6	3535,9	3848,1	109,3	111,1	108,6	28,7	28,8
Produkty pochodzenia roślinnego	14104,2	3289,9	3569,8	111,2	112,9	110,0	26,3	26,8
Oleje i tłuszcze.....	2708,4	632,8	688,3	114,5	116,5	113,7	4,9	5,1
SALDO	21750,5	5087,7	5554,1	x	x	x	x	x
Przetwory spożywcze.....	16544,7	3870,1	4223,6	x	x	x	x	x
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	8940,9	2090,6	2278,4	x	x	x	x	x
Produkty pochodzenia roślinnego	-2154,4	-503,7	-546,6	x	x	x	x	x
Oleje i tłuszcze.....	-1580,6	-369,3	-401,4	x	x	x	x	x

W **strukturze rozdysponowania importu** według głównych kategorii ekonomicznych, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, zwiększył się udział towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie (z 59,0% do 60,3%), natomiast obniżył się udział dóbr inwestycyjnych (z 16,2 % do 15,0 %) oraz towarów konsumpcyjnych (z 24,8% do 24,7%). Zanotowano wzrost importu towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie – o 11,9%, towarów konsumpcyjnych – o 9,1% oraz dóbr inwestycyjnych – o 1,7%.

Giełdowy rynek papierów wartościowych

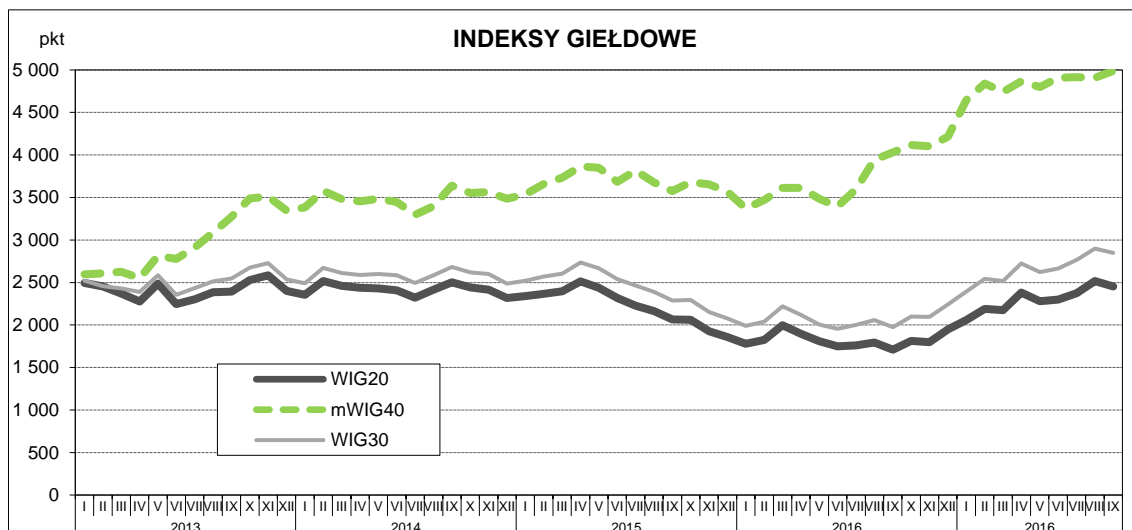
W okresie styczeń–wrzesień br. na **Rynku Głównym** Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie debiutowało 9 spółek, 17 wycofało się i w rezultacie w końcu września br. notowano 479 spółek. **Kapitalizacja** na ostatniej sesji we wrześniu br. wyniosła 1428,5 mld zł (wzrost o 480,0 mld zł, tj. o 50,6% w stosunku do ostatniej sesji w analogicznym okresie ub. roku).

Obroty w segmencie kasowym Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016					2017					I-IX 2016=100
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX		
	w mln zł										
Akcje											
Sesyjne	134099,8	44496,1	40786,5	48817,2	55192,1	66679,3	58268,0	53127,3	178074,6	132,8	
Pozasesyjne	15022,6	1826,5	4216,2	8979,9	3634,2	2019,0	17608,9	6535,6	26163,5	174,2	
Prawa do akcji											
Sesyjne	35,3	0,6	34,2	0,5	123,9	28,8	1,6	150,2	180,6	511,6	
Pozasesyjne	-	-	-	-	17,8	5,9	-	-	5,9	x	
Prawa poboru											
Sesyjne	112,0	-	112,0	-	-	1,4	-	0,3	1,7	1,5	
Pozasesyjne	4,9	-	4,9	-	-	-	-	-	-	x	
Certyfikaty inwestycyjne											
Sesyjne	46,3	18,9	13,1	14,3	14,7	17,2	15,1	17,4	49,7	107,3	
Pozasesyjne	4,5	4,5	-	-	2,3	-	-	-	-	x	
Produkty strukturyzowane^a											
Sesyjne	621,3	205,6	216,9	198,8	270,3	248,2	227,0	251,0	726,2	116,9	
ETF^a											
Sesyjne	143,3	58,3	36,5	48,5	43,3	52,8	42,8	41,4	137,0	95,6	

^a W latach 2016–2017 nie odnotowano transakcji pozasesyjnych.

W okresie styczeń–wrzesień br. łączna wartość obrotów **akcjami** wyniosła 204,2 mld zł (o 37,0% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku). W systemie transakcji sesyjnych obroty zwiększyły się o 32,8%, a w systemie transakcji pakietowych – o 74,2%. Wartość obrotów prawami do akcji w systemie transakcji sesyjnych w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 180,6 mln zł (wzrost ponad 5-krotny), natomiast systemie transakcji pozasesyjnych – 5,9 mln zł (przed rokiem nie odnotowano obrotów tym instrumentem). Obroty **prawami poboru** w systemie transakcji sesyjnych wyniosły 1,7 mln zł, tj. znacznie mniej niż przed rokiem (112,0 mln zł). Obroty **certyfikatami inwestycyjnymi** w systemie transakcji sesyjnych ukształtowały się na poziomie 49,7 mln zł (o 7,3% więcej niż rok wcześniej.). Obroty transakcji sesyjnych **produktami strukturyzowanymi** zwiększyły się o 16,9% do 726,2 mln zł. Obroty **ETF-ami** w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosły w transakcjach sesyjnych 137,0 mln zł (spadek o 4,4%).

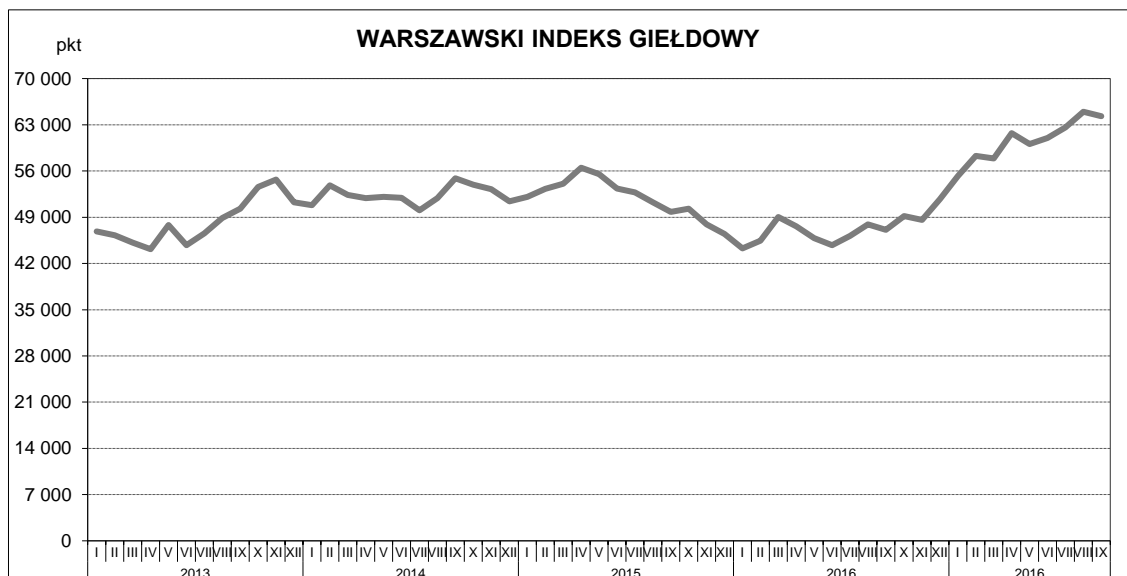

Na zamknięciu ostatniej sesji we wrześniu br. większość indeksów giełdowych zanotowała wzrost w relacji do stanu na ostatniej sesji przed rokiem, w tym WIG – o 36,5%, a WIG-Poland – o 37,3%. Zwiększył się indeks w sektorze dużych spółek WIG20 (o 43,5%) oraz w sektorze średnich spółek mWIG40 (o 23,8%). Wśród indeksów sektorowych największy wzrost wystąpił w branży paliwowej (o 77,7%), górniczej (o 63,2%) i energetycznej (o 40,3%). Spadek notowano jedynie w branży telekomunikacyjnej (o 6,0%).

Wartość indeksów giełdowych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2016				2017			
	stan na zamknięcie ostatniej sesji w miesiącu							
	III	VI	IX	XII	III	VI	IX	IX 2016=100
WIG	49017,4	44748,5	47084,9	51754,0	57911,3	61018,4	64289,7	136,5
WIG-POLAND	50037,4	45543,3	47829,0	52583,9	58931,4	62194,8	65647,4	137,3
WIG-UKRAINE	420,6	465,3	508,7	537,2	637,2	621,7	537,8	105,7
WIG-BANKI	6498,6	5687,2	5992,9	6263,3	6991,7	7261,9	7450,5	124,3
WIG-BUDOW	2896,7	2548,6	2945,7	2857,4	3518,6	3470,8	3125,9	106,1
WIG-CHEMIA	15523,5	12311,8	13354,1	13755,9	16091,3	14778,7	16814,7	125,9
WIG-NRCHOM	1587,3	1603,4	1726,6	1829,1	1933,4	2130,4	2163,1	125,3
WIG-ENERG	3114,3	2682,7	2396,2	2551,2	2876,2	3037,5	3361,7	140,3
WIG-INFO	1772,3	1714,5	2032,4	2155,4	2359,4	2287,8	2095,2	103,1
WIG-LEKI	-	-	-	5175,4	6616,4	6077,3	6141,9	x
WIG-GORNIC	2349,2	2099,6	2816,7	3516,4	4157,6	4106,1	4596,7	163,2
WIG-MEDIA	4437,2	4156,7	4536,3	4561,9	5167,5	5126,8	4887,6	107,7
WIG-MOTO	-	-	-	5175,4	5457,6	5764,2	5383,6	x
WIG-ODZIEŻ	-	-	-	5175,4	6020,6	6053,3	7070,0	x
WIG-PALIWA	4797,1	4696,1	4500,2	5668,8	6561,7	7128,3	7996,1	177,7
WIG-SPOŻYW	3541,4	3614,1	3851,5	4154,3	4577,1	4473,8	3904,6	101,4
WIG-TELKOM	824,7	676,2	793,0	730,0	683,6	713,4	745,3	94,0
WIG-CEE	769,2	822,3	863,5	912,1	898,9	929,5	983,1	113,9
RESPECT	2424,5	2156,9	2234,6	2515,7	2810,4	2974,0	3178,7	142,2
WIG30	2218,5	1955,7	1976,6	2243,3	2516,4	2663,7	2848,9	144,1
WIG20	1997,7	1750,7	1709,5	1947,9	2176,0	2299,8	2453,5	143,5
mWIG40	3612,3	3393,0	4030,1	4215,5	4743,7	4907,4	4988,0	123,8
sWIG80	13605,3	13177,9	14382,7	14259,5	16382,2	16069,0	15123,5	105,2
WIGdiv	1035,1	920,8	962,6	1039,3	1128,2	1180,4	1251,8	130,1

W okresie styczeń–wrzesień br. wartość transakcji sesyjnych **kontraktami terminowymi** wyniosła 163,7 mld zł (tj. o 22,0% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), a transakcje pozasesyjne tymi instrumentami kształtowały się na poziomie 12,3 mld zł (wzrost blisko 3-krotny). Obroty **opcjami indeksowymi** w systemie transakcji sesyjnych obniżyły się o 3,2% (do 56,6 mln zł), przy wysokim wzroście obrotów w systemie transakcji pozasesyjnych (z 2,1 mln zł do 21,1 mln zł). W okresie trzech kwartałów br. nie odnotowano obrotów **jednostkami indeksowymi**.

Obroty w segmencie transakcji terminowych Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016					2017					I-IX 2016= =100
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX		
	w mln zł										
Kontrakty terminowe											
Sesyjne	134157,6	47872,8	46523,0	39761,8	46882,6	59097,2	57269,6	47295,2	163662,0	122,0	
Pozasesyjne	4666,3	1387,4	1515,7	1763,2	2733,0	3253,9	4595,8	4483,0	12332,7	264,3	
Opcje indeksowe											
Sesyjne	58,5	23,8	16,5	18,2	25,5	22,7	17,6	16,3	56,6	96,8	
Pozasesyjne	2,1	0,5	0,8	0,8	4,0	11,0	6,6	3,5	21,1	10-krotnie więcej	

W okresie styczeń–wrzesień br. na **ryнку NewConnect** debiutowało 12 spółek, 11 wycofało się, w rezultacie liczba spółek notowanych na koniec września br. wyniosła 407. **Kapitalizacja** tego rynku na ostatniej wrześniowej sesji ukształtowała się na poziomie 10,0 mld zł (wzrost o 11,9% w stosunku do ostatniej sesji przed rokiem). Wartość obrotów **akcjami** zwiększyła się w transakcjach sesyjnych – o 19,5% (do 1077,0 mln zł) oraz w systemie transakcji pozasesyjnych – o 13,0% (do 117,9 mln zł). Odnotowano 5-krotny wzrost obrotów **prawami do akcji**, które w okresie styczeń–wrzesień br. w systemie

transakcji sesyjnych wyniosły 0,5 mln zł (wobec 0,1 mln zł przed rokiem). Zanotowano wzrost wskaźnika NCIndex do 313,7 pkt (z 297,7 pkt rok wcześniej).

Obroty na Rynku NewConnect kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016					2017					I-IX 2016=100
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX		
	w mln zł										
Akcje											
Sesyjne	900,9	346,0	263,8	291,1	296,5	454,2	317,1	305,7	1077,0	119,5	
Pozasesyjne	104,3	46,2	27,7	30,4	59,3	37,0	42,4	38,5	117,9	113,0	
Prawa do akcji^a											
Sesyjne	0,1	0,1	-	-	-	0,4	0,1	-	0,5	500,0	
Prawa poboru^a											
Sesyjne	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	x	

^a W latach 2016–2017 nie odnotowano transakcji pozasesyjnych.

W okresie styczeń–wrzesień br. obroty **obligacjami Skarbu Państwa** na GPW w ramach rynku Catalyst wyniosły 715,2 mln zł (wzrost o 7,0% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Zwiększyły się obroty **obligacjami korporacyjnymi** (o 1,1% do 974,8 mln zł), **obligacjami komunalnymi** (o 58,3% do 11,2 mln zł) oraz **obligacjami spółdzielczymi** (o 52,7% do 37,5 mln zł). Obroty **listami zastawnymi** obniżyły się z 27,4 mln zł do 8,5 mln zł.

W ramach rynku Catalyst w okresie trzech kwartałów br. nie odnotowano obrotów **obligacjami Skarbu Państwa, komunalnymi, spółdzielczymi** oraz **listami zastawnymi** na BondSpot. Obroty **obligacjami korporacyjnymi** zmniejszyły się o 53,0% do 326,4 mln zł.

Obroty^a na Rynku Catalyst kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016					2017					I-IX 2016=100
	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX		
	w mln zł										
GPW											
Obligacje Skarbu Państwa	668,2	162,9	224,9	280,4	315,2	271,9	229,8	213,5	715,2	107,0	
Obligacje Korporacyjne	964,3	315,4	353,4	295,5	352,1	302,6	282,0	390,2	974,8	101,1	
Obligacje Komunalne	7,1	5,4	1,6	0,2	1,3	0,3	10,8	0,1	11,2	158,3	
Obligacje Spółdzielcze	24,6	10,6	5,2	8,8	7,3	12,9	8,5	16,2	37,5	152,7	
Listy zastawne	27,4	3,0	20,1	4,3	2,0	7,0	1,0	0,5	8,5	31,2	
BondSpot^b											
Obligacje Skarbu Państwa	0,3	-	-	0,3	0,2	-	-	-	-	x	
Obligacje Korporacyjne	694,6	52,3	614,0	28,3	55,6	55,3	140,5	130,6	326,4	47,0	
Listy zastawne	10,8	10,8	-	-	-	-	-	-	-	x	

^a Suma wartości obrotów dla rynku regulowanego i alternatywnego systemu obrotów. ^b W latach 2016–2017 nie odnotowano transakcji obligacjami komunalnymi.

Ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen

Według danych straży granicznej w okresie styczeń–wrzesień br. dokonano 38,6 mln odpraw osób w ruchu granicznym między Polską a krajami spoza obszaru Schengen (o 2,9 mln więcej niż w analogicznym okresie ub. roku). **Odprawy osobowego ruchu granicznego**¹⁹ rejestrowano na 81 przejściach zlokalizowanych na granicy z Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz na lotniskach i w portach morskich.

W okresie styczeń–wrzesień br. **poza granicę strefy Schengen** różnymi drogami (lądową, powietrzną i morską) **wyjechało 5,7 mln Polaków**, tj. o 5,5% więcej niż przed rokiem.

Przy wyjeździe poza strefę Schengen Polacy najczęściej korzystali z transportu lotniczego – 3,9 mln osób (o 16,6% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku) oraz z przejść drogowych – 1,7 mln osób (spadek o 13,8%). Przez przejścia kolejowe wyjechało 41,6 tys. osób, tj. o 86,9% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Drogę morską wybrało 26,5 tys. osób (spadek o 12,5%). Najwięcej obywateli polskich opuszczających strefę Schengen drogą lądową wyjeżdżało przez przejścia graniczne z Ukrainą – 0,8 mln (spadek o 5,8% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku). Przez przejścia z Rosją wyjechało 0,5 mln osób (tj. o 33,7% mniej niż przed rokiem), a z Białorusią – 0,4 mln Polaków (tj. o 21,3% więcej).

Na granicy wschodniej oraz na lotniskach i w portach morskich w okresie styczeń–wrzesień br. zarejestrowano 13,8 mln **cudzoziemców wjeżdżających do Polski spoza strefy Schengen**, tj. o 8,7% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Straż Graniczna zarejestrowała 7,8 mln przyjazdów obywateli Ukrainy (o 3,3% więcej niż przed rokiem), 2,7 mln obywateli Białorusi (wzrost o 22,0%) i 1,2 mln obywateli Rosji (wzrost o 10,7%).

Obcokrajowcy przyjeżdżający do Polski korzystali głównie z przejść drogowych, na których zarejestrowano 11,7 mln przyjazdów (o 6,5% więcej niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). Z transportu lotniczego skorzystało 1,8 mln cudzoziemców (odpowiednio o 17,4% więcej), a z kolejowego – 288,0 tys. osób (więcej o 69,6%). Na przejściach morskich odnotowano 30,5 tys. przyjazdów cudzoziemców (wzrost o 19,0%).

Na wschodniej granicy Polski (z wyłączeniem granicy z Litwą) w okresie trzech kwartałów br. dokonano 27,2 mln odpraw osobowych (tj. o 4,6% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku). Ruch lądowy na granicy wschodniej stanowił 70,5% rejestrowanych przyjazdów i wyjazdów (wobec 72,8% przed rokiem). W porównaniu z okresem

¹⁹ Liczba odpraw w osobowym ruchu granicznym to suma wjazdów i wyjazdów do Polski. Jedna osoba wjeżdżająca do lub wyjeżdżająca z Polski jest ujmowana w danych Straży Granicznej tyle razy, ile razy granicę tę przekracza.

styczeń–wrzesień ub. roku liczba cudzoziemców przyjeżdżających przez tę granicę wzrosła o 7,5% do 12,0 mln osób, a liczba wyjeżdżających Polaków spadła o 12,6% do 1,8 mln osób.

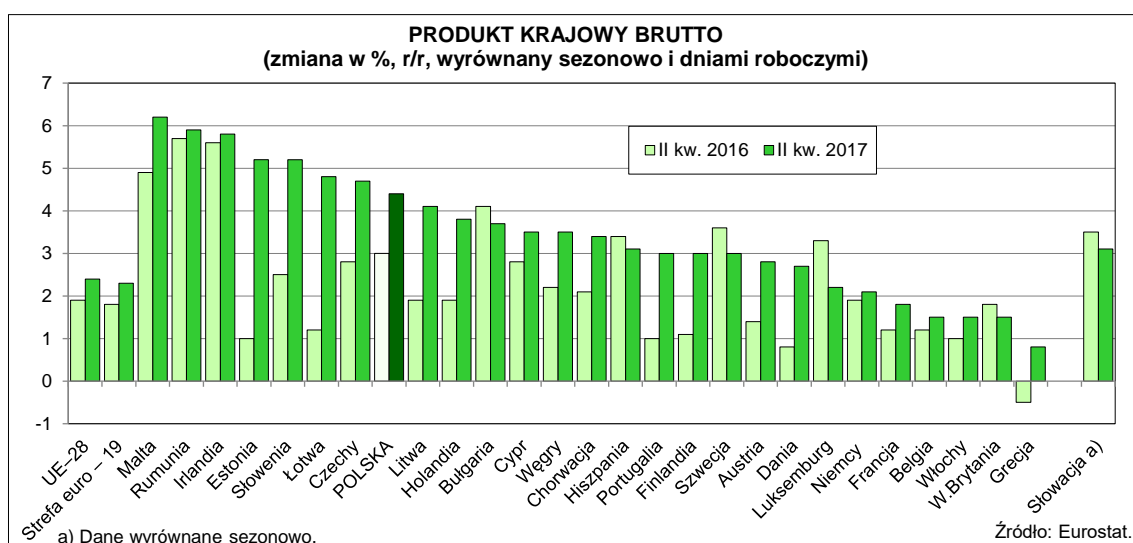
Największy ruch graniczny odnotowano na przejściach lądowych z Ukrainą – 17,2 mln osób, gdzie odprawy cudzoziemców stanowiły 90,2%. Granicę z Białorusią przekroczyło 7,0 mln osób (głównie cudzoziemców, których odprawy stanowiły 89,2%). W ruchu granicznym z Rosją odprawiono 3,0 mln osób, z czego 64,2% stanowili cudzoziemcy.

Na **granicy morskiej**, w ruchu pomiędzy portami polskimi a portami na terenie państw spoza strefy Schengen, w okresie styczeń–wrzesień br. odprawiono 133,8 tys. osób (w analogicznym okresie ub. roku 120,8 tys.). Na **polskich lotniskach**, w ruchu pomiędzy Polską a krajami spoza obszaru Schengen, odprawiono 11,3 mln osób (wobec 9,5 mln osób w okresie styczeń–wrzesień ub. roku).

Sytuacja gospodarcza na świecie i w wybranych krajach

Według najnowszych prognoz Międzynarodowego Funduszu Walutowego²⁰ globalny **produkt krajowy brutto** w 2017 r. zwiększy się o 3,6%, tj. będzie o 0,4 p.proc. wyższy niż przed rokiem. Na tempo wzrostu gospodarczego na świecie będzie wpływać w głównej mierze wysoka dynamika PKB w krajach rozwijających się – zwłaszcza w państwach azjatyckich (wzrost o 6,5%), w tym w Chinach (o 6,8%), Indiach (o 6,7%) oraz w krajach należących do ASEAN-5²¹ (o 5,2%). Wśród wysokorozwiniętych gospodarek spoza Europy, relatywnie wysoki wzrost PKB prognozowany jest w Nowej Zelandii (o 3,5%), choć w skali nieco słabszej niż przed rokiem, a także w Kanadzie i Korei Południowej (po 3,0%). Poprawę tempa wzrostu w skali roku przewiduje się ponadto w Stanach Zjednoczonych (do 2,2%) oraz Japonii (do 1,5%). Po spadkach notowanych w roku poprzednim, wzrost produktu krajowego brutto prognozowany jest w Brazylii (o 0,7%) oraz Rosji (o 1,8%).

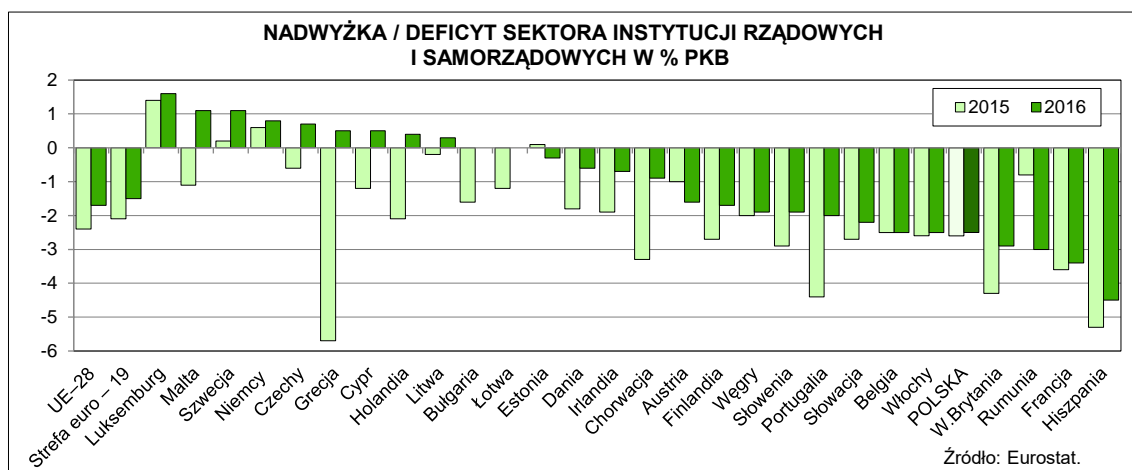
W Unii Europejskiej ogółem w 2017 r. szacowane jest przyspieszenie tempa wzrostu PKB w skali roku (do 2,3% wobec 2,0% w 2016 r.). Według prognoz MFW, produkt krajowy brutto zwiększy się we wszystkich państwach członkowskich, w tym w największym stopniu w Rumunii (o 5,5%) i na Malcie (o 5,1%). Relatywnie wysokie tempo wzrostu PKB oczekiwane jest także w Irlandii (4,1%), Estonii i Słowenii (po 4,0%), Luksemburgu (3,9%) oraz na Łotwie i w Polsce (po 3,8%). Wśród największych gospodarek ugrupowania, produkt krajowy brutto zwiększy się w Hiszpanii (o 3,1%), Niemczech (o 2,0%), Wielkiej Brytanii (o 1,7%) oraz we Francji (o 1,6%).

²⁰ World Economic Outlook, 10 października 2017, International Monetary Fund.

²¹ Filipiny, Indonezja, Malezja, Tajlandia oraz Wietnam.

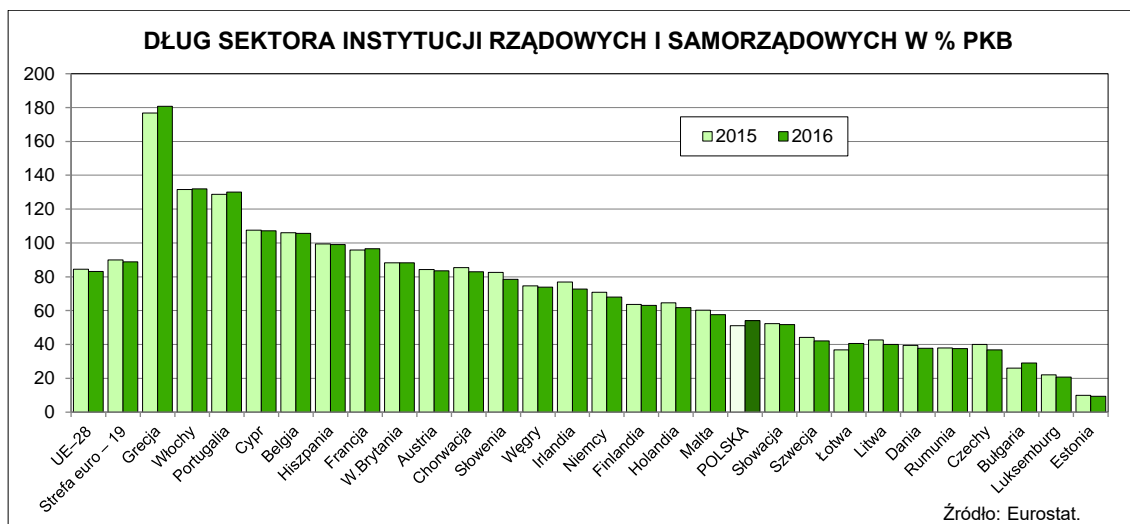
W 2016 r. w Unii Europejskiej²² obserwowano poprawę relacji **deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych** do produktu krajowego brutto w porównaniu z 2015 r. (-1,7% wobec -2,4%). Spośród państw członkowskich, w dwudziestu czterech krajach (w tym w Polsce) relacja deficytu do PKB poprawiła się, w trzech (tzn. w Rumunii, Austrii oraz Estonii) uległa pogorszeniu, natomiast w Belgii ukształtowała się na poziomie notowanym przed rokiem. W 2016 r. najgłębszy deficyt notowano w Hiszpanii (-4,5% PKB wobec -5,3% PKB w 2015 r.) oraz we Francji (-3,4% PKB wobec -3,6% PKB). W pozostałych dwudziestu sześciu krajach członkowskich deficyt nie przekroczył ustalonego kryterium konwergencji (-3,0% PKB). Do tej grupy należała Polska z deficytem na poziomie -45870 mln zł, co stanowiło -2,5% PKB (wobec -2,6% PKB w 2015 r.). Nadwyżkę sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB notowano w Luksemburgu, na Malcie, w Szwecji, Niemczech, Czechach, Grecji, na Cyprze, w Holandii i na Litwie (na poziomie 1,6%–0,3%).

Relacja **długu sektora instytucji rządowych i samorządowych** do produktu krajowego brutto w Unii Europejskiej w 2016 r. poprawiła się w skali roku – z 84,5% w 2015 r. do 83,2%. Dopuszczalny poziom długu (60% PKB) przekroczyło szesnaście państw członkowskich. W najtrudniejszej sytuacji była Grecja, gdzie dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 180,8% PKB i zwiększył się o 4,0 p.proc. w stosunku do notowanego w 2015 r. Wysoki poziom długu obserwowano również we Włoszech (132,0% PKB), w Portugalii (130,1% PKB), na Cyprze (107,1% PKB) oraz w Belgii (105,7% PKB). Relację długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do produktu krajowego brutto powyżej przeciętnej dla UE notowano ponadto w Hiszpanii, Francji, Wielkiej Brytanii i Austrii (w granicach od 99,0% PKB do 83,6% PKB). Ustalone kryterium długu przekroczone także w Chorwacji, na Słowenii i Węgrzech, w Irlandii, Niemczech, Finlandii, a także Holandii (w granicach od 82,9% do 61,8% PKB). W Polsce w 2016 r.

²² Według notyfikacji fiskalnej opublikowanej przez Eurostat w dn. 23.10.2017 r.

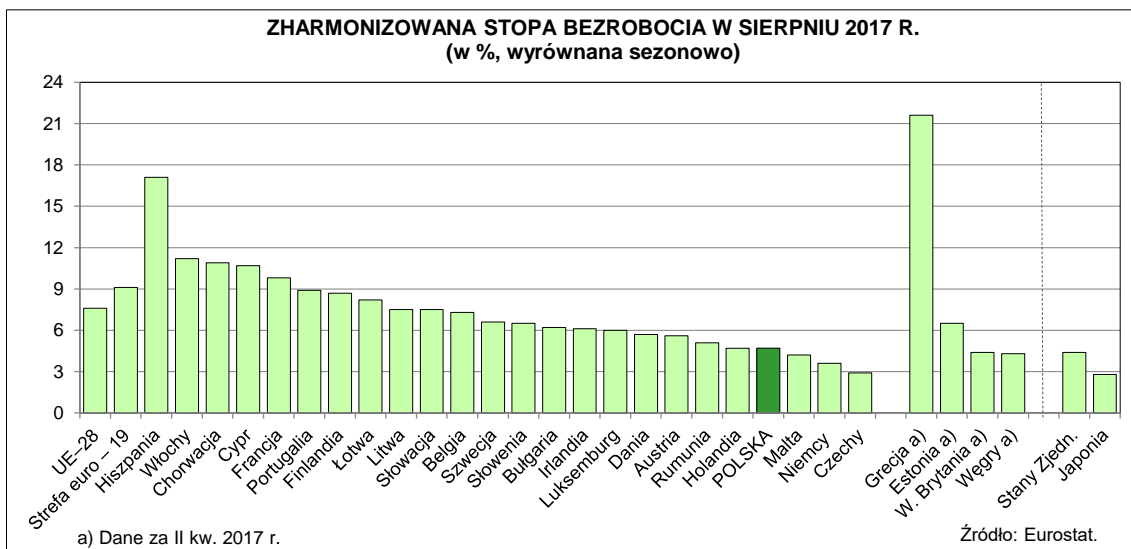
dług sektora instytucji rządowych i samorządowych ukształtował się na poziomie 1006284 mln zł, co stanowiło 54,1% PKB (wobec 51,1% PKB w 2015 r.). Podobnie jak w latach ubiegłych, najniższą relację długu do produktu krajowego brutto notowano w Estonii, Luksemburgu i Bułgarii (odpowiednio 9,4%, 20,8% i 29,0%).

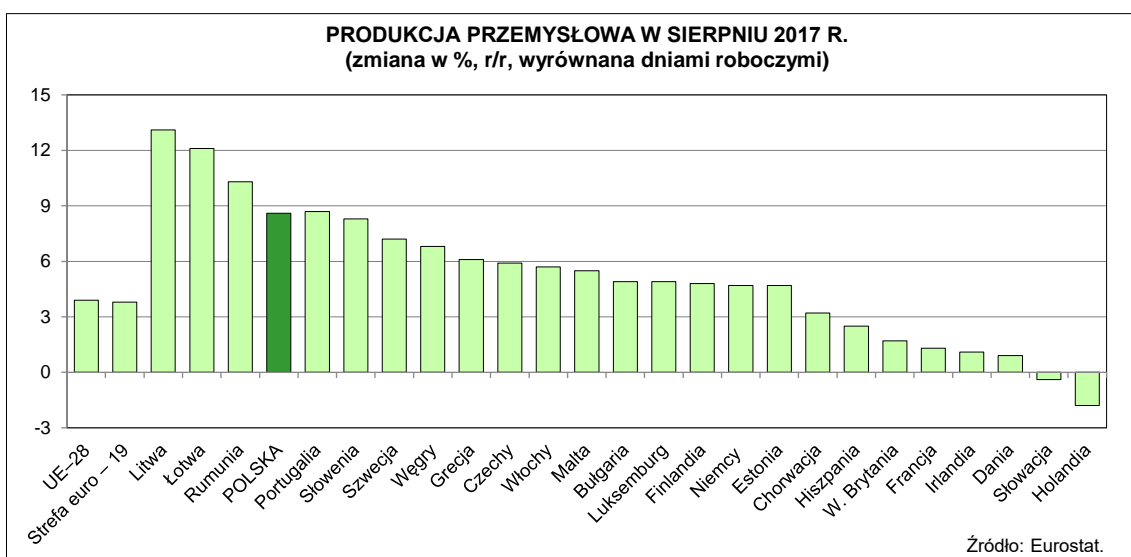
Zharmonizowana stopa bezrobocia²³ w Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br. wyniosła 7,6% i była o 0,9 p.proc. niższa niż przed rokiem. Podobnie jak w poprzednich miesiącach, najwyższą stopą bezrobocia charakteryzowały się Grecja (21,0%²⁴) i Hiszpania (17,1%), przy czym w obu krajach notowano poprawę w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku. Wysoki wskaźnik bezrobocia obserwowano także we Włoszech (11,2%), w Chorwacji (10,9%) oraz na Cyprze (10,7%). Stopę bezrobocia na poziomie wyższym od przeciętnej w UE ogółem notowano ponadto we Francji, w Portugalii, Finlandii oraz na Łotwie (w granicach 9,8%–8,2%). Wśród krajów członkowskich najniższym wskaźnikiem bezrobocia w sierpniu br. charakteryzowały się Czechy (2,9%), Niemcy (3,6%), Malta (4,2%), a także Holandia (4,7%). W Polsce utrzymywała się tendencja spadkowa i w sierpniu br. zharmonizowana stopa bezrobocia wyniosła 4,7% (wobec 6,1% przed rokiem). Poprawę na rynku pracy obserwowano we wszystkich krajach członkowskich, oprócz Finlandii, gdzie wskaźnik bezrobocia utrzymał się na poziomie sprzed roku (8,7%). W największym stopniu w skali roku wskaźnik ten obniżył się na Cyprze, w Hiszpanii, Chorwacji, na Słowacji oraz w Portugalii (w przedziale 2,4–2,0 p.proc.). W Stanach Zjednoczonych i Japonii stopa bezrobocia w sierpniu była niższa od notowanej w analogicznym okresie ub. roku i wyniosła odpowiednio 4,4% oraz 2,8%.

²³ Dane wyrównane sezonowo; brak danych za sierpień br. dla Danii, Estonii, Grecji, Węgier oraz Wielkiej Brytanii, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tych krajów.

²⁴ Dane za lipiec br.

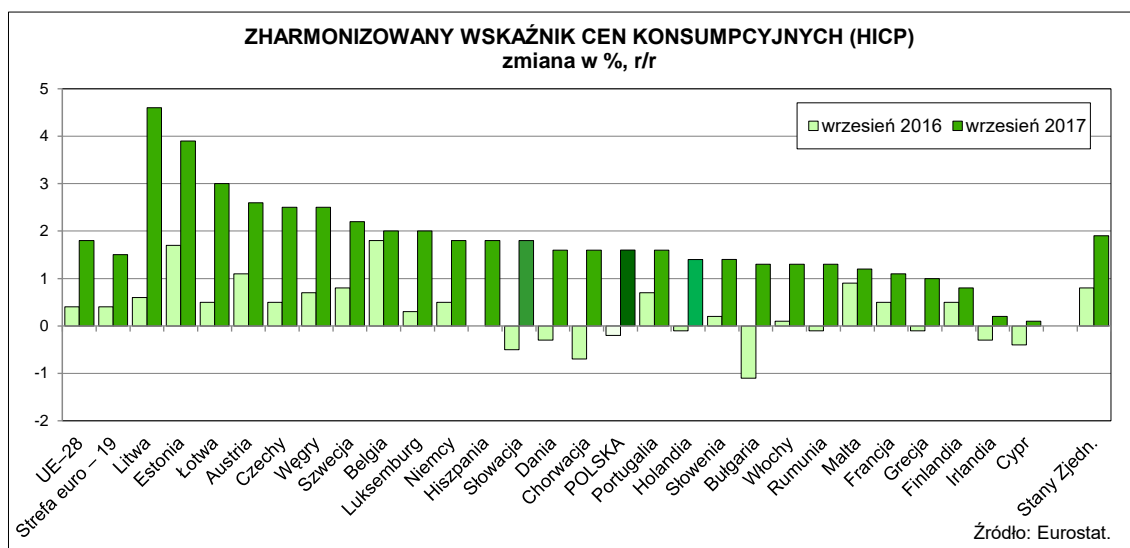
Produkcja przemysłowa²⁵ w Unii Europejskiej ogółem w sierpniu br. zwiększyła o 3,9% w skali roku (wobec wzrostu o 2,2% w analogicznym okresie 2016 r.). Wzrost produkcji notowano w większości krajów członkowskich, w tym największy w krajach bałtyckich – na Litwie (o 13,1%) oraz Łotwie (o 12,1%). W Polsce produkcja przemysłowa wzrosła o 8,6% w skali roku (wobec 5,1% przed rokiem). W znacznym stopniu zwiększyła się produkcja także w Portugalii (o 8,7%), Słowenii (o 8,3%) oraz Szwecji (o 7,2%). Wśród największych gospodarek UE wzrost produkcji przemysłowej obserwowano we Włoszech (o 5,7%), w Niemczech (o 4,7%), Hiszpanii (o 2,5%), Wielkiej Brytanii (o 1,7%) oraz we Francji (o 1,3%). Spadek produkcji w sierpniu br. notowano w Holandii (o 1,8%) oraz na Słowacji (o 0,4%).

²⁵ Dane wyrównane dniami roboczymi; brak danych za sierpień br. dla Austrii, Belgii, Cypru, Luksemburga, Rumunii, oraz Węgier, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tych krajów.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych (HICP)²⁶ we wrześniu br. w Unii Europejskiej ogółem były o 1,8% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 0,4% we wrześniu ub. roku). Wzrost cen konsumpcyjnych notowano we wszystkich państwach członkowskich, w tym największy w krajach bałtyckich, tj. na Litwie (o 4,6%), w Estonii (o 3,9%) i na Łotwie (o 3,0%). Relatywnie wysoki wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych notowano również w Austrii (o 2,6%), Czechach i na Węgrzech (po 2,5%). Szybciej niż przeciętnie w UE ogółem rosły także ceny konsumpcyjne w Szwecji, Belgii i Luksemburgu (na poziomie 2,2%–2,0%). W Polsce we wrześniu br. ceny były wyższe o 1,6% w skali roku (wobec spadku o 0,2% w analogicznym okresie ub. roku), na co w największym stopniu wpłynął wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych (o 4,3%) oraz cen związanych z użytkowaniem mieszkania oraz nośnikami energii (o 2,3%). W niewielkim stopniu wzrosły ceny towarów i usług konsumpcyjnych na Cyprze, w Irlandii oraz Finlandii (poniżej 1%).

W okresie styczeń–lipiec br. w większości krajów Unii Europejskiej notowano wzrost wartości obrotów towarowych w handlu zagranicznym w skali roku. **Import** najbardziej zwiększył się w Grecji (o 17,8%) oraz Bułgarii (o 17,3%). Relatywnie wysoki wzrost wartości towarów sprowadzanych z zagranicy obserwowano ponadto na Litwie, Łotwie oraz w Słowenii (w granicach 16,6%–15,3%). Spadek importu notowano na Malcie (o 18,2%) oraz w Wielkiej Brytanii (o 1,8%). Największy wzrost **eksportu** w skali roku notowano na Litwie (o 16,9%), w Grecji (o 16,7%) i Finlandii (o 16,2%). Wysoką dynamiką charakteryzowały się również Bułgaria, Chorwacja, Słowenia, Holandia, Łotwa oraz Portugalia (wzrost eksportu w granicach 15,4%–11,1%). Obniżenie wartości towarów wysyłanych za granicę obserwowano na Malcie (o 35,1%), a także w Luksemburgu

²⁶ Brak danych dla Wielkiej Brytanii, przy czym wartość dla UE ogółem uwzględnia szacunki dla tego kraju.

(o 3,9%). Najwyższym dodatnim saldem wymiany handlowej w okresie styczeń–lipiec br. charakteryzowały się Niemcy (144,1 mld EUR wobec 150,4 mld EUR w analogicznym okresie roku poprzedniego), przy wzroście importu o 9,3% oraz eksportu o 6,4%. Wysokie dodatnie saldo obrotów towarowych notowano także w Holandii (39,7 mld EUR) oraz Irlandii (28,1 mld EUR). Największy deficyt w wymianie towarowej w analizowanym okresie wystąpił w Wielkiej Brytanii (minus 94,9 mld EUR) oraz we Francji (minus 49,4 mld EUR). W Polsce, przy wyższej dynamice importu (wzrost w skali roku o 13,9%) niż eksportu (wzrost o 10,5%), notowano znaczne pogorszenie w skali roku dodatniego bilansu wymiany handlowej, który w okresie styczeń–lipiec br. wyniósł 0,8 mld EUR (wobec 3,8 mld EUR odpowiednio przed rokiem).

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

		Wyszczególnienie											
		a – 2016						b – 2017					
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ¹	w tys. osób	5703	5711	5727	5730	5734	5753	5762	5761	5771	5779	5792	5799
	a	5960	5976	5982	5991	5990	6002	6022	6026	6031			
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu)	w tys. osób	1648	1653	1601	1522	1457	1393	1362	1347	1324	1308	1314	1335
	a	1397	1383	1324	1253	1202	1152	1140	1136	1117			
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu)	w %	10,2	10,2	9,9	9,4	9,1	8,7	8,5	8,4	8,3	8,2	8,2	8,2
	b	8,5	8,4	8,0	7,6	7,3	7,0	7,0	7,0	6,8			
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ :													
	a	4101,36	4137,55	4351,45	4313,57	4166,28	4252,19	4291,85	4212,56	4217,96	4259,37	4329,71	4635,77
	b	4277,32	4304,95	4577,86	4489,07	4390,99	4508,08	4501,52	4492,63	4473,06			
	a	90,8	100,9	105,2	99,1	96,6	102,1	100,9	98,2	100,1	101,0	101,7	107,1
	b	92,3	100,6	106,3	98,1	97,8	102,7	99,9	99,8	99,6			
	a	104,0	103,9	103,3	104,6	104,1	105,3	104,8	104,7	103,9	103,6	104,0	102,7
	b	104,3	104,0	105,2	104,1	105,4	106,0	104,9	106,6	106,0			
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ – analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100													
	a	104,9	104,8	104,3	105,9	105,2	106,1	105,9	105,7	104,4	103,7	104,0	101,8
	b	102,6	101,8	103,1	102,1	103,4	104,5	103,2	104,8	103,9			
Przeciętne miesięczne emerytura i renta realna brutto: z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych													
	a	103,8	103,7	102,3	102,4	102,3	102,2	102,2	102,4	102,1	101,8	101,4	100,7
	b	99,9	99,3	100,2	100,1	100,3	100,4	100,1	100,2	99,7			
rolników indywidualnych													
	a	103,1	103,1	100,6	100,3	99,3	100,0	100,7	101,0	100,7	100,5	100,4	99,2
	b	98,6	98,0	99,7	99,5	99,4	99,7	99,4	99,4	99,0			
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:													
	a	99,5	99,9	100,1	100,3	100,1	100,2	99,7	99,8	100,0	100,5	100,1	100,7
	b	100,4	100,3	99,9	100,3	100,0	99,8	99,8	99,9	100,4			
	a	99,1	99,2	99,1	98,9	99,1	99,2	99,1	99,2	99,5	99,8	100,0	100,8
	b	101,7	102,2	102,0	102,0	101,9	101,5	101,7	101,8	102,2			
	a	99,5	99,4	99,5	99,8	99,9	100,1	99,8	99,5	99,5	100,1	100,2	100,8
	b	100,4	100,7	100,7	100,9	101,0	100,8	100,6	100,5	100,9			
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu:													
	a	99,5	99,6	99,7	100,3	101,2	100,2	99,9	99,6	100,3	100,5	101,2	101,2
	b	100,3	100,1	99,9	99,8	99,4	99,6	100,3	100,4	100,4			
	a	98,8	98,5	98,1	98,8	99,6	99,2	99,5	99,9	100,2	100,6	101,8	103,2
	b	104,0	104,5	104,8	104,2	102,4	101,8	102,2	103,0	103,1			
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej:													
	a	99,9	99,9	99,9	100,0	100,0	100,1	100,1	100,1	100,0	100,0	100,1	100,1
	b	100,0	99,9	100,0	100,1	100,0	100,0	100,1	100,2	100,2			
	a	99,3	99,3	99,2	99,3	99,4	99,5	99,6	99,8	99,8	99,9	100,0	100,2
	b	100,3	100,3	100,4	100,4	100,4	100,3	100,3	100,4	100,5			

1 Dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju (dok.)

		Wyszczególnienie											
		a – 2016						b – 2017					
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Produkcja sprzedana przemysłu ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	91,9	106,9	107,0	96,9	96,1	107,4	90,0	103,4	110,4	97,5	101,8	95,5
	a	98,2	99,0	117,6	86,7	105,5	102,7	91,5	105,8	106,0			
	b	101,3	106,8	100,7	106,0	103,2	106,0	96,6	107,5	103,2	98,7	103,1	102,1
	a	109,1	101,1	111,1	99,4	109,2	104,4	106,2	108,7	104,3			
	b												
Produkcja budowlano-montażowa ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	31,9	114,3	120,6	109,9	107,8	113,4	96,6	97,2	118,7	98,3	105,4	134,8
	a	35,4	106,0	149,3	97,9	112,1	116,6	103,6	100,2	111,0			
	b	91,4	89,5	84,2	85,1	86,3	87,0	81,2	79,5	84,7	79,9	87,2	92,0
	a	102,1	94,7	117,2	104,3	108,4	111,6	119,8	123,5	115,5			
	b												
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)		12771	25027	37423	51134	62041	73741	86624	99352	112017	128637	145210	163325
	a	15355	26899	40587	51853	65499	78379	93530	108902	123869			
	b												
Sprzedaż detaliczna towarów ¹ (ceny stałe ³):													
	poprzedni miesiąc=100	75,1	101,3	113,6	99,7	99,3	103,1	100,2	101,4	98,6	103,0	96,6	120,6
	a	77,7	97,2	116,5	98,6	100,0	101,6	101,2	101,5	99,1			
	b	103,2	106,2	103,0	105,5	104,3	106,5	104,4	107,8	106,3	104,6	107,4	106,1
	a	109,5	105,2	107,9	106,7	107,4	105,8	106,8	106,9	107,5			
	b												
Wymik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)		1759,9	-3098,3	-9587,2	-11125,5	-13482,5	-18683,8	-14387,3	-14929,4	-20615,4	-24641,3	-27567,7	-46159,5
	a	6749,4	856,1	-2284,3	-982,7	-160,6	5860,4	2351,6	4888,0				
	b												
Średnie kursy walut w zł – NBP:													
	100 dolarów amerykańskich	403,97	395,65	386,44	379,85	389,91	392,00	397,07	383,54	385,67	390,75	406,00	420,49
	a	411,66	404,87	401,84	395,62	380,70	375,04	368,05	361,27	357,99			
	b	439,35	439,60	429,34	430,68	440,76	440,19	439,66	430,03	432,50	430,86	438,39	443,71
	a	437,06	430,97	429,21	423,85	420,40	420,83	423,61	426,65	427,02			
	b	401,76	398,95	393,11	393,89	398,74	403,74	404,65	395,49	395,86	396,15	407,49	412,56
	a	407,92	404,24	400,88	395,34	385,80	387,08	382,91	374,71	372,20			
	b												
Handel zagraniczny ⁴ w mln zł:													
	eksport	60048,0	65693,5	68288,2	67421,7	66092,2	69818,4	62752,8	62213,8	70043,6	69990,3	73932,6	67182,7
	a	68866,9	68908,1	80488,6	68332,6	72054,4	71858,2	65935,5	66071,4				
	b	58015,1	64223,6	66715,5	65315,6	63554,5	66706,1	62008,7	63386,1	69396,6	68873,8	71415,7	66858,8
	a	67155,9	69715,5	78675,7	65983,3	72138,6	72699,7	66733,3	65640,4				
	b	2032,9	1469,9	1572,7	2106,1	2537,7	3112,3	744,1	-1172,3	647,0	1116,5	2516,9	323,9
	a	1711,0	-807,4	1812,9	2349,3	-84,2	-841,5	-797,8	431,0				
	b												

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Średnie ceny bieżące z 2010 r. 3 Średnie ceny bieżące z 2010 r. 4 Od stycznia 2017 r. – dane wstępne.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

A. Unia Europejska

Wyszczególnienie	PKB		Handel zagraniczny				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^d				Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych				Produkcja przemysłowa ^b				Produkcja w budownictwie ^b			
	2016		I-VIII 2017		I-VII 2016		VIII 2016		2017		IX 2016		VIII 2016		2017		VIII 2016		2017			
	I kw.	II kw.	import	saldo	I-VII 2016	VIII 2016	VII	VIII	VIII	IX	VIII	VIII	VII	VIII	VII	VIII	VII	VIII	VII	VIII		
	zmiana w % w skali roku		w mid euro		w %		w %		w %		w %		zmiana w % w skali roku		zmiana w % w skali roku		zmiana w % w skali roku		zmiana w % w skali roku			
UE-28	1,9	2,1	.	.	.	8,5	7,7	7,6	1,7	1,8	0,4	1,7	2,2	3,3	3,9	2,5	3,7	3,1	3,1			
Strefa euro – 19	1,8	2,0	.	.	.	9,9	9,1	9,1	1,5	1,5	0,4	1,5	2,2	3,6	3,8	2,8	2,8	2,8	1,6	1,6		
Austria	1,5	2,6	8,0	-3,4	-2,3	6,3	5,4	5,6	2,1	2,6	1,1	2,1	1,7	7,2	.	1,0	5,1	.	.	.		
Belgia	1,2	1,6	5,9	6,1	13,5	7,8	7,3	7,3	2,0	2,0	1,8	2,0	5,8	4,0	.	0,0	-1,5	-0,4	8,9	8,9		
Bulgaria	3,9	3,7	15,4	-1,8	-1,3	7,4	6,2	6,2	0,7	1,3	-1,1	0,7	2,4	4,6	4,9	-16,3	8,0	8,9	2,6	1,3		
Chorwacja	3,0	3,4	15,4	-4,8	-4,4	13,0	10,9	10,9	1,5	1,6	-0,7	1,5	2,5	2,5	3,2	1,8	2,6	2,6	1,3	1,3		
Cypr	3,0	3,7	3,5	7,4	3,2	-2,5	10,7	10,7	0,5	0,1	-0,4	0,5	6,1	8,2	.	6,1	45,6	32,5	32,5	32,5		
Czechy	2,6	3,0	4,7	7,2	10,1	9,9	2,9	2,9	2,4	2,5	0,5	2,4	8,6	3,3	5,9	-4,9	1,7	1,8	1,8	1,8		
Dania	1,7	2,5	2,7	7,3	8,9	5,6	5,7	5,7	1,5	1,6	-0,3	1,5	0,4	-4,6	0,9	-0,2	4,5	.	.	.		
Estonia	2,1	4,3	5,2	9,5	10,9	-1,3	7,6	6,1	4,2	3,9	1,7	4,2	1,1	4,5	4,7	4,2	20,4	17,6	17,6	17,6		
Finlandia	1,9	2,8	3,0	16,2	14,1	-0,9	8,7	8,7	0,8	0,8	0,5	0,8	-2,1	3,4	4,8	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2		
Francja	1,2	1,1	1,8	3,8	7,8	-49,4	10,0	9,7	0,5	1,0	0,5	1,0	0,1	3,7	1,3	6,4	1,8	0,7	0,7	0,7		
Grecja	-0,2	0,4	0,8	16,7	17,8	-13,2	23,3	21,0	-0,1	0,6	-0,1	0,6	0,5	2,4	6,1	15,4	9,7	-1,1	-1,1	-1,1		
Hiszpania	3,3	3,0	3,1	8,4	11,9	-14,0	19,3	17,1	0,0	2,0	0,0	2,0	4,4	1,9	2,5	-2,8	3,4	-0,4	0,1	0,1		
Holandia	2,2	2,6	3,8	13,3	12,2	39,7	5,8	4,8	4,7	1,4	-0,1	1,5	4,8	3,8	-1,8	15,4	4,0	0,1	0,1	0,1		
Irlandia	5,1	5,6	5,8	6,4	2,6	28,1	7,9	6,2	6,1	0,2	-0,3	0,4	-7,5	-8,9	1,1	20,9	23,9	14,0	14,0	14,0		
Litwa	2,3	4,2	4,1	16,9	16,6	-1,6	7,7	7,6	7,5	4,6	0,6	4,6	0,9	5,3	13,1	-15,9	7,1	6,4	6,4	6,4		
Luksemburg	3,1	4,0	2,2	-3,9	2,7	-3,4	6,3	6,1	6,0	2,3	0,3	2,3	-5,8	2,2	4,9	7,6	-2,0	.	.	.		
Łotwa	2,2	4,2	4,8	11,4	16,2	-1,6	9,8	8,5	8,2	3,0	0,5	3,2	-0,6	8,9	12,1	-19,0	8,4	15,8	15,8	15,8		
Malta	5,5	5,8	6,2	-35,1	-18,2	-1,9	4,7	4,1	4,2	1,2	0,9	1,2	-2,4	-1,1	5,5	-0,4	19,4	11,8	11,8	11,8		
Niemcy	1,9	1,9	2,1	6,4	9,3	144,1	4,2	3,7	3,6	1,8	0,5	1,8	2,3	4,1	4,7	2,2	4,7	4,0	4,0	4,0		
Polska	2,7	4,2	4,4	10,5	13,9	0,8	6,1	4,8	4,7	1,6	-0,2	1,4	5,1	6,3	8,6	-21,7	19,8	23,2	23,2	23,2		
Portugalia	1,5	2,8	3,0	11,1	14,2	-7,5	10,9	8,9	8,9	1,6	0,7	1,3	4,4	5,6	8,7	-6,1	1,5	3,4	3,4	3,4		
Rumunia	4,6	5,7	5,9	9,4	12,6	-6,8	5,7	5,2	5,1	0,6	-0,1	0,6	2,9	7,6	10,3	-5,1	1,6	-0,6	-0,6	-0,6		
Słowacja	3,3	3,1	3,1	7,2	8,5	0,9	9,6	7,7	7,5	1,8	-0,5	1,6	17,8	9,2	-0,4	-9,1	11,3	6,0	6,0	6,0		
Słowenia	3,1	5,0	5,2	13,3	15,3	1,3	7,7	6,5	6,5	1,4	0,2	1,4	7,5	6,5	8,3	-14,9	10,5	7,6	7,6	7,6		
Szwecja	3,3	2,2	3,0	8,2	7,8	0,4	7,2	7,1	6,6	2,2	0,8	2,2	-6,3	6,6	7,2	2,5	18,8	14,7	14,7	14,7		
Węgry	2,2	3,8	3,5	9,7	12,9	3,6	5,0	4,3	.	2,7	0,7	2,7	2,9	0,2	6,8	-9,7	22,6	36,8	36,8	36,8		
Wielka Brytania	1,8	1,8	1,5	9,5	-1,8	-94,9	4,7	4,2	.	2,9	1,0	2,9	2,2	1,1	1,7	7,9	1,8	2,5	2,5	2,5		
Włochy	0,9	1,3	1,5	7,6	11,2	25,6	11,5	11,3	11,2	1,4	0,1	1,4	4,2	4,6	5,7	4,9	-0,6	-1,1	-1,1	-1,1		

^a Dane wyrównane sezonowo. ^b Dane wyrównane dniami roboczymi. ^c Dane wyrównane sezonowo oraz dniami roboczymi. ^d II kw. 2016 r. e I kw. 2017 r. / II kw. 2017 r.

B. OECD i wybrane kraje świata

Wyszczególnienie	PKB ^{ab}		Handel zagraniczny		Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a		Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)		Produkcja przemysłowa ^a			Produkcja w budownictwie ^a		
	2016	2017		I-VII 2017	I-VII 2016	VIII 2016	2017		IX 2016	VIII 2016	2017		2017	
		I kw.	II kw.				VII	VIII			VII	VIII	VII	VIII
	zmiana w % w skali roku													
OECD	1,8	2,1	2,4	8,0	-309,2	6,3	5,8	2,2	1,2	0,6	3,3	1,5	3,8	
w tym:														
Australia	2,4	1,8	1,8	30,6	9,3	5,7	5,6	2,1 ^d	1,0 ^c	2,6 ^c	-0,6 ^d	2,0 ^c	-4,3 ^d	
Chile	1,6	0,2	1,3	7,1	10,9	1,7	2,7	1,9	3,1	2,4	3,3	5,2	19,2	
Islandia	7,2	8,6	2,7	2,5	14,4	-1,1	-0,7	1,4	1,8	1,3	1,3	53,1	13,6	
Izrael	3,7	3,7	3,0	1,1	1,8	-7,3	-7,0	-0,1	-0,4	0,9	2,6	3,5 ^c	1,3	
Japonia	1,0	1,4	1,6	9,0	10,7	15,2	19,3	0,7	-0,5	1,6	4,8	1,5	6,4	
Kanada	1,5	2,3	3,7	9,9	6,2	-3,0	-10,7	1,4	1,3	0,3	5,2	-3,7	3,4	
Korea Południowa	2,8	3,0	2,7	16,2	20,8	5,4	9,9	2,6	1,3	-1,5	0,0	18,4	13,1	
Meksyk	2,3	2,6	3,0	10,1	7,5	-5,2	-9,9	6,7	3,0	0,6	0,0	-0,6	2,6	
Norwegia	1,1	0,8	2,1	13,5	8,3	11,8	8,4	1,3	3,6	1,6	1,9	2,2 ^c	-2,6	
Nowa Zelandia	3,0	2,5	2,5	11,8	12,4	-1,1	-0,9	1,7 ^e	0,4 ^f	1,2 ^c	0,8 ^d	11,0 ^c	3,7 ^d	
Stany Zjednoczone	1,5	2,0	2,2	7,1	7,2	-458,7	-427,3	1,9	1,5	-1,3	2,4	4,0	2,4	
Szwajcaria	1,4	0,4	0,4	3,2	22,2	21,6	4,6 ^c	0,5	-0,2	-1,3 ^c	-1,1 ^d	-1,3 ^c	0,8 ^d	
Turcja	3,2	4,7	6,1	10,6	13,5	-39,4	-32,7	10,7	7,3	1,9	14,6	6,1 ^c	1,3	
Białoruś	-2,6	0,4	1,7	21,1	21,1	-2,3	-1,9	5,3	11,1	0,7 ^h	0,7 ^h	0,7 ^h	0,7 ^h	
Brazylia	-3,6	-0,4	0,2	18,3	6,7	42,9	28,4	2,5	8,5	-7,1	1,9	-10,7	-5,6	
Chiny	6,7	6,9	6,9	4,6	18,3	25,3	360,2	1,6	1,9	1,6	1,6	1,6	1,6	
Indie	7,9	6,0	5,9	8,4	26,6	-87,8	-47,5	2,5	4,1	3,9	1,3	1,3	1,3	
Południowa Afryka	0,3	0,7	0,5	15,7	12,3	2,7	1,1	4,6	6,5	4,9	4,9	4,9	4,9	
Rosja	-0,2	0,5	2,5	26,4	27,2	61,7	49,5	3,3	6,4	0,9	1,5	2,0	4,6 ^c	
Ukraina ^k	2,3	2,5	2,3	122,1	129,4	-2,7	10,5 ^d	16,2	7,9	4,0	-2,6	20,8	17,3	

^a Dane wyrównane sezonowo. ^b Dane na podstawie SNA 2008. ^c II kw. 2016 r. ^d I kw. 2017 r. ^e II kw. 2017 r. ^f III kw. 2016 r. ^g III kw. 2017 r. ^h Rejestrowana stopa bezrobocia. ⁱ Dane na podstawie SNA 1993. ^k Dane nie obejmują czasowo okupowanego terytorium Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol. ^l I kw. 2016 r.

Uwaga: przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego w oparciu o dane zawarte w bazie Eurostatu i OECD dokonano w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS.

Źródło: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, ROSSTAT, UKRSTAT, GUS — dane pobrano w dn. 20.10.2017 r.